

**Οι Σπουδές  
Κοινωνικής Ανθρωπολογίας  
και Ιστορίας  
στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου  
2018-2019**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ**  
**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**  
**Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας**  
**Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α**

**A. Η Κοινωνική Ανθρωπολογία και η Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**

|                                                                                |   |
|--------------------------------------------------------------------------------|---|
| 1. Η επιστημονική ταυτότητα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας | 2 |
| 2. Η επιστήμη της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας                                     | 2 |
| 3. Οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας        | 4 |
| 4. Επαγγελματικές δυνατότητες των πτυχιούχων του Τμήματος                      | 5 |

**B. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας                  | 6  |
| 2. Ένα Πανεπιστήμιο στα νησιά του Αιγαίου Πελάγους και τη Μυτιλήνη | 8  |
| 3. Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου                          | 9  |
| 4. Το πρόγραμμα ERASMUS                                            | 10 |
| 5. Διδακτικό προσωπικό                                             | 11 |
| 6. Αρμοδιότητες διδασκόντων                                        | 11 |
| 7. Διοικητικό και τεχνικό προσωπικό                                | 12 |
| 8. Σύλλογος φοιτητών                                               | 12 |

**Γ. Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών**

|                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------|-----|
| 1. Πολιτική διασφάλισης ποιότητας                         | 14  |
| 2. Οργάνωση των προπτυχιακών σπουδών                      | 15  |
| I Γενικά                                                  | 15  |
| II. Κατηγορίες μαθημάτων                                  | 16  |
| III. Πτυχιακή εργασία                                     | 17  |
| IV. Κύκλοι σπουδών                                        | 17  |
| V. Διαδρομές φοιτητών                                     | 17  |
| VI. Σύμβουλοι σπουδών                                     | 18  |
| 3. Μαθησιακά αποτελέσματα                                 | 18  |
| 4. Προσφερόμενα μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια | 19  |
| 5. Πρόγραμμα σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2018-2019          | 22  |
| 6. Περιλήψεις μαθημάτων και πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων | 26  |
| Α Εξάμηνο                                                 | 26  |
| Β Εξάμηνο                                                 | 32  |
| Γ Εξάμηνο                                                 | 41  |
| Δ Εξάμηνο                                                 | 48  |
| Ε Εξάμηνο                                                 | 55  |
| ΣΤ Εξάμηνο                                                | 68  |
| Ζ Εξάμηνο                                                 | 82  |
| Η Εξάμηνο                                                 | 95  |
| 7. Θερινή Πρακτική Άσκηση                                 | 104 |

Πανεπιστήμιο Αιγαίου  
 Λόφος Πανεπιστημίου  
 81 100 Μυτιλήνη Λέσβος  
 τηλ. 22510-36303, 36323  
 fax: 22510-36309  
[www.sa.aegean.gr](http://www.sa.aegean.gr)

## **Α. Η Κοινωνική Ανθρωπολογία και η Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**

### **1. Η επιστημονική ταυτότητα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας**

ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, υπηρετούμε μια αντίληψη που εστιάζεται στη μελέτη των κοινωνικών, ιστορικών και πολιτισμικών όψεων της ανθρώπινης δράσης. Σε μια εποχή κατά την οποία υπάρχει στροφή στη μερική και ακαδημαϊκά αποσπασματική γνώση, το Τμήμα μας εξακολουθεί να υποστηρίζει πολύπλευρες και διεπιστημονικές προσεγγίσεις καθώς πιστεύουμε ότι μόνο οι προσεγγίσεις αυτές υπηρετούν την καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οργανώνονται οι διδακτικές, εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος, τόσο σε προπτυχιακό όσο και μεταπτυχιακό επίπεδο. Η διδασκαλία επικεντρώνεται στην παροχή ολοκληρωμένων σπουδών στους τομείς της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Στο Τμήμα υπάρχει συστηματικό ενδιαφέρον για την καλλιέργεια του διαλόγου ανάμεσα στα δύο αυτά γνωστικά αντικείμενα και την προσέγγιση συγκεκριμένων θεμάτων, όπως η οικογένεια, το φύλο και οι συγγενικές σχέσεις, η μετανάστευση, οι μειονότητες και οι εθνοτικές ταυτότητες, κ.ά., τόσο από ανθρωπολογική όσο και από ιστορική σκοπιά.

Στο Τμήμα πιστεύουμε ότι η πολύπλευρη και σφαιρική προσέγγιση σύγχρονων κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων προϋποθέτει την κατανόησή τους ως ιστορικών φαινομένων, συνεπώς αναγνωρίζει την ιστορική τους διάσταση. Η διερεύνηση και κατανόηση της αλληλεπίδρασης παρόντος και παρελθόντος και των ποικίλων χρήσεων του παρελθόντος στο παρόν αποτελούν βασική πλευρά της ερευνητικής και εκπαιδευτικής φυσιογνωμίας του Τμήματος, ήδη από την εποχή της ίδρυσής του, και έχει αποδώσει μέχρι σήμερα πολλούς καρπούς. Η φυσιογνωμία αυτή αντανακλάται στη δομή του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος, στη θεματολογία διδακτορικών διατριβών αλλά και στα τέσσερα συνέδρια που έχει οργανώσει το Τμήμα στη βάση αυτού του διαλόγου.

Η εστίαση του ενδιαφέροντος στις κοινωνικές, ιστορικές και πολιτισμικές όψεις των ανθρωπίνων φαινομένων όσο και η σφαιρική τους θεώρηση συνεπάγονται στενούς δεσμούς με άλλους κλάδους των κοινωνικών επιστημών. Παρότι η διδασκαλία επικεντρώνεται στη συστηματική παιδεία στα πεδία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας, το Τμήμα παρέχει και μαθήματα σε συγγενείς κλάδους των Κοινωνικών Επιστημών όπως η Πολιτική Οικονομία, η Πολιτική Φιλοσοφία και η Γλωσσολογία. Τα μαθήματα αυτά διευρύνουν τις γνωστικές βάσεις του Τμήματος και βοηθούν σημαντικά στην εμπέδωση της παρεχόμενης γνώσης.

Τέλος, το Τμήμα αναγνωρίζοντας τη σημασία των νέων τεχνολογιών έχει μεριμνήσει για την κάλυψη των αναγκών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών του φοιτητών και φοιτητριών σε αυτόν τον τομέα και διαθέτει άρτια εξοπλισμένο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών.

### **2. Η επιστήμη της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας**

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ είναι η μελέτη του ανθρώπου. Ως κλάδος των επιστημών της κοινωνίας και του ανθρώπου, η ανθρωπολογία αποσκοπεί στη διερεύνηση των διαφορετικών μορφών της ανθρώπινης ύπαρξης και εμπειρίας σε όλη τους την ευρύτητα. Στόχος της είναι η διαπίστωση των γενικών και ειδικών αρχών που διέπουν τις πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στις ανθρώπινες κοινωνίες.

Η ανθρωπολογία είναι μια κριτική επιστήμη του πολιτισμού. Ο κριτικός της προσανατολισμός στηρίζεται κυρίως στην ευρύτατη εποπτεία των ανθρωπίνων πολιτισμών,

που συναντώνται σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη μας, και στη συγκριτική, διαπολιτισμική τους μελέτη. Πεποίθηση των ανθρωπολόγων είναι ότι οι άλλοι πολιτισμοί έχουν πολλά να μας διδάξουν πάνω σε θέματα μεγίστης σημασίας για την ανθρωπότητα, γι' αυτό και πρέπει να τους προσεγγίσουμε με σοβαρότητα και προσοχή. Η αντίληψη αυτή, που κυριαρχεί στην ευρωπαϊκή ανθρωπολογική παράδοση ήδη από τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας, δίνει μικρότερη σχετικά προσοχή σε τομείς όπως η βιολογική ανθρωπολογία ή η προϊστορική αρχαιολογία. Αυτό που κυρίως μας απασχολεί είναι οι τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι οργανώνουν την καθημερινή τους ζωή και το νόημα που αυτοί αποδίδουν στις πράξεις τους.

Αντικείμενο της ανθρωπολογίας είναι η πολιτισμική ετερότητα, η διαφορετικότητα. Η ανθρωπολογία, λοιπόν, ιστορικά, αντλεί τον δυναμισμό της από τη συστηματική, την «από τα μέσα», επιτόπια γνώση και εμπειρία άλλων, διαφορετικών κοινωνιών που ανήκουν στις περιφέρειες του βιομηχανικού κόσμου, στην Αφρική, την Ασία, τη Νότιο Αμερική, την Αυστραλία ή τη Μελανησία. Από την απόσταση που εξασφαλίζει η γνώση του διαφορετικού, η ανθρωπολογία στρέφεται και στη μελέτη του «οικείου», και ειδικότερα, στη διερεύνηση των λεγόμενων «δυτικών», βιομηχανικών κοινωνιών.

Η σύγκριση του διαφορετικού με το οικείο αναίρει το αυτονόητο και ανατρέπει ό,τι θεωρούμε «φυσικό». Έτσι η ανθρωπολογία αμφισβητεί στερεότυπες θεωρίες και στάσεις που επικρατούν στη σύγχρονη κοινωνική ζωή. Για παράδειγμα, η ανθρωπολογία ελέγχει, κριτικά, θεωρίες που βασίζονται σε γενικεύσεις για την «ανθρώπινη φύση», πολλές από τις οποίες αντανακλούν βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις των δυτικών κοινωνιών για την οικογένεια, την ταυτότητα του κοινωνικού φύλου και τη σεξουαλικότητα, την εθνοτική και κοινωνική ένταξη, την κοινωνική ευταξία, τον χώρο ή τον χρόνο.

Η δουλειά των ανθρωπολόγων καταδεικνύει πόσο αυτές οι θεωρίες είναι οροθετημένες από ιστορικούς και πολιτισμικούς παράγοντες και εκθέτει τους τρόπους με τους οποίους τέτοιες προκαταλήψεις στενεύουν και διαστρεβλώνουν την κατανόηση του ανθρώπινου παρόντος και παρελθόντος. Συγχρόνως δείχνει τους πολιτισμικούς περιορισμούς και τις εξαρτήσεις της ανθρώπινης πρακτικής σε σημαντικούς τομείς όπως είναι, για παράδειγμα, η οικονομική ανάπτυξη, η επικοινωνία, η διοικητική οργάνωση, η παραγωγή της τροφής, η παροχή περίθαλψης, ακόμα και η αντιμετώπιση θεομηνιών και, επομένως, συμβάλλει στην αντιμετώπιση των ανθρωπίνων δυσκολιών.

Η ανθρωπολογία τοποθετείται κατά του «εθνοκεντρισμού», της τάσης δηλαδή να ερμηνεύουμε και να αξιολογούμε άλλους πολιτισμούς ή μη οικείες μορφές κοινωνικής ζωής με ιδέες και κοινωνικές αρχές του δικού μας πολιτισμού. Η συγκριτική, διαπολιτισμική γνώση που παράγει η ανθρωπολογία έχει επανειλημμένα αποδείξει ότι πολλές θεωρίες της Κοινωνικής Επιστήμης δεν έχουν οικουμενική ισχύ – παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς της.

Σε πολλά πανεπιστημιακά τμήματα της Ευρώπης και της Αμερικής, όπως και στο δικό μας, η έμφαση στη σχέση της ανθρωπολογίας με μη-βιομηχανικούς «εξωτικούς» πολιτισμούς, εξισορροπείται από τη συστηματική αναφορά και στον δυτικό πολιτισμό. Οι φοιτητές/-τριες καλούνται να αναπτύξουν ζητήματα που έχουν σχέση όχι μόνο με άλλες κοινωνίες αλλά και με τη δική τους, να ανιχνεύσουν και να συζητήσουν τις συνέχειες και τις ασυνέχειες ανάμεσα στον αγροτικό χώρο και την πόλη, ανάμεσα στις λεγόμενες «αναπτυσσόμενες» και τις «ανεπτυγμένες» χώρες.

Η ανθρωπολογία δίνει ιδιαίτερη σημασία σε έναν ειδικό τύπο έρευνας, την επιτόπια παρατήρηση, που εμπλέκει τον ερευνητή σε άμεση, καθημερινή και μακρόχρονη σχέση με τους ανθρώπους που μελετά. Η ερευνητική αυτή πρακτική, εφαρμοσμένη στον Ελλαδικό χώρο, αποτελεί βασικό στοιχείο των μεταπτυχιακών ανθρωπολογικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ήδη από τα πρώτα του βήματα, το Τμήμα ανέπτυξε έντονο ερευνητικό προσανατολισμό στο μεταπτυχιακό επίπεδο, επιδιώκοντας τον συστηματικό συνδυασμό της διδασκαλίας με την έρευνα.

Με δεδομένα την πλούσια ερευνητική εμπειρία του διδακτικού μας προσωπικού στη μελέτη της ελληνικής κοινωνίας, τις αξιόλογες διδακτορικές διατριβές που εκπονούνται από μεταπτυχιακούς φοιτητές/-τριές μας και τη διεθνή αναγνώριση του ερευνητικού έργου που

επιτελούμε, μπορούμε δικαίως να υποστηρίξουμε ότι το Τμήμα μας έχει συμβάλει σημαντικά στην ανθρωπολογία της Νότιας Ευρώπης και της Βαλκανικής.

### **3. Οι Ιστορικές Σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας**

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ασχολείται με τη μελέτη του παρελθόντος και αποτελεί κλάδο των κοινωνικών επιστημών. Η μελέτη του παρελθόντος είναι πολύ πιο πολύπλοκη απ' ό,τι εκ πρώτης όψεως φαίνεται, και κυρίως από την εικόνα που έχουν τόσο οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσο και ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας. Συνήθως η αντίληψη που επικρατεί για την Ιστορία είναι ότι πρόκειται για μια ενότητα σταθερών γνώσεων για το παρελθόν, στις οποίες μπορεί να ανατρέχει κανείς όποτε χρειαστεί. Μια πολύ συνηθισμένη εκδοχή αυτής της αντίληψης εκλαμβάνει την Ιστορία ως ένα διαχρονικό άθροισμα συμβαντολογικών πληροφοριών σχετικών με ημερομηνίες σημαντικών γεγονότων, διαδοχές αυτοκρατόρων, μοναρχών ή πολιτικών κυβερνήσεων, μάχες κ.ά. Αυτή η αντίληψη υποβαθμίζει τόσο τις συστηματικές προσπάθειες αποκατάστασης του παρελθόντος, στο βαθμό που αυτό μπορεί να αποκατασταθεί, όσο και τον πλούσιο μεθοδολογικό και θεωρητικό προβληματισμό των ιστορικών στην Ελλάδα και διεθνώς. Οι ιστορικές σπουδές δεν συνδέονται απλώς με την ανακύκλωση ήδη γνωστών πραγμάτων αλλά με την επέκταση της ιστορικής σκέψης σχετικά με το τι ακριβώς συνιστά το παρελθόν.

Στο πλαίσιο αυτό το παρελθόν αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα μάλλον, παρά ως σαφώς οριοθετημένη πηγή γνώσεων. Μετά την εισαγωγή και εδραίωση της κοινωνικής ιστορίας που ήρθε σε ρήξη με παλαιότερα παραδείγματα ιστορικής έρευνας που επικεντρώνονταν στην διερεύνηση των «μεγάλων γεγονότων» και των επιφανών προσώπων, η συζήτηση για το παρελθόν και την ιστορία διευρύνεται συνεχώς με αποτέλεσμα το πεδίο των ιστορικών σπουδών να απασχολούν πλέον θέματα όπως η ιστορία του φύλου, η πολιτισμική ιστορία, ο τρόπος γραφής της ιστορίας κ.ά. Η ιστορικοποίηση, η απόπειρα κατανόησης των φαινομένων στο πλαίσιο της εποχής τους, η διερεύνηση της τομής και της συνέχειας στον ιστορικό χρόνο αποτελούν πλέον βασικά μελήματα της ιστορικής έρευνας. Ταυτόχρονα όλο και περισσότερο αναγνωρίζεται η σημασία των χρήσεων του παρελθόντος στο παρόν, ο τρόπος δηλαδή που συγκεκριμένες κοινωνίες επανερμηνεύουν το παρελθόν, θετικά ή αρνητικά, και το χρησιμοποιούν συστηματικά στα συμφραζόμενα της δικής τους εποχής, συχνά πολύ απομακρυσμένης από το παρελθόν που επικαλούνται.

Αν και δεν υπάρχει συναίνεση στον χώρο των ιστορικών σχετικά με επιστημολογικά ζητήματα (όπως το ιδεώδες της αντικειμενικότητας, η δυνατότητα πλήρους και οριστικής αποκατάστασης του παρελθόντος, η ανάγκη της διεπιστημονικότητας, κ.ά.) ή με ζητήματα που αφορούν τις προτεραιότητες της ιστορικής έρευνας (όπως η έμφαση στη μακρά ή τη μικρή διάρκεια, η προτεραιότητα στην κοινωνική ιστορία σε σχέση με την παλαιότερη προτίμηση στην διπλωματική ιστορία, κ.ά.) οι συζητήσεις που γίνονται στους κόλπους της ιστορικής κοινότητας είναι ιδιαίτερα πλούσιες και οι καρποί της ιστορικής έρευνας έχουν επηρεάσει πολλαπλά άλλες συγγενείς επιστήμες.

Οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας παρακολουθούν αυτόν τον πλούσιο προβληματισμό και προσαρμόζονται συνεχώς στα νέα δεδομένα της ιστορικής έρευνας. Μακριά από την «ελληνοκεντρική» αντίληψη των ιστορικών σπουδών που κυριάρχησε στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση και εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να ισχύει σε πολλά προγράμματα ιστορικών σπουδών, οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα έχουν προσανατολιστεί στην προσφορά ενός σύγχρονου και πλούσιου προγράμματος που παρέχει γνώσεις τόσο σε γενικά όσο και σε εξειδικευμένα θέματα.

Η οργάνωση των σπουδών αυτών διακρίνεται σε δύο αλληλένδετα επίπεδα. Το πρώτο αφορά την παροχή μαθημάτων γενικού χαρακτήρα τα οποία εξετάζουν μεγάλες ή μικρότερες χρονικές ενότητες εστιασμένες στην ιστορία συγκεκριμένων χώρων. Στο πλαίσιο αυτό διδάσκεται η Νεότερη και η Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία, η Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία, η Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου, η Ιστορία της Οθωμανικής

Αυτοκρατορίας κ.ά. Τα μαθήματα αυτά διαχέονται, ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας και στους δύο κύκλους σπουδών του Τμήματος. Στόχος τους είναι η παροχή γνώσεων, η εξοικείωση των φοιτητών/-τριών με τα θέματα αυτά και ο εμπλουτισμός της κριτικής τους σκέψης.

Το δεύτερο επίπεδο οργάνωσης των ιστορικών σπουδών αφορά εξειδικευμένα μαθήματα που εξετάζουν θέματα όπως η πολιτισμική μνήμη, ο εθνικισμός, το αστικό φαινόμενο, η ιστορική δημογραφία, η ιστορία του τοπίου, η δουλεία στην αρχαιότητα, κ.ά. Στα μαθήματα αυτά οι φοιτητές/-τριες όχι μόνο έρχονται σε επαφή με την έρευνα και τον προβληματισμό που αναπτύσσεται, αλλά και σε συστηματική επαφή με πηγές για τα συγκεκριμένα αντικείμενα. Το Τμήμα θεωρεί ότι η προσφορά των ιστορικών μαθημάτων δίνει ένα σύγχρονο και ευέλικτο στίγμα για τις ιστορικές σπουδές και την κατεύθυνση που πρέπει να έχουν. Επιπλέον, υπάρχει μέριμνα έτσι ώστε οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα να επικοινωνούν με τα μαθήματα της ανθρωπολογίας παρέχοντας έτσι στους φοιτητές/-τριες ολοκληρωμένη και όχι αποσπασματική εικόνα για την αλληλεπίδραση παρελθόντος και παρόντος.

#### **4. Επαγγελματικές δυνατότητες των πτυχιούχων του Τμήματος**

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει σπουδές γενικής παιδείας που συνδέονται με μεγάλο φάσμα επαγγελματικών επιλογών. Τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων του Τμήματος ορίζονται με βάση Προεδρικό Διάταγμα το οποίο δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 228/6.11.1995. Σύμφωνα με το διάταγμα αυτό, οι απόφοιτοι του Τμήματος μπορούν να απασχοληθούν στην έρευνα και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε μουσεία, στους ευρύτερους χώρους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, της κοινωνικής ιατρικής και της επιδημιολογίας, της ψυχολογίας, της πολεοδομίας και του προγραμματισμού. Επίσης μπορούν να βρουν απασχόληση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους δημόσιους οργανισμούς και υπηρεσίες, καθώς και σε τομείς, όπως της διαφήμισης, των δημοσκοπήσεων και ερευνών αγοράς, αλλά και στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο. Σε αρκετά από αυτά τα επαγγέλματα η απαραίτητη επαγγελματική εκπαίδευση προσφέρεται στον ίδιο τον χώρο απασχόλησης, υπό τη μορφή μιας επιπλέον εξειδίκευσης στην ευρύτερη διαπολιτισμική παιδεία που διαθέτει ο πτυχιούχος. Πάντως η υψηλή ποιότητα σπουδών δίνει σημαντικά εφόδια στους αποφοίτους για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Στην κατεύθυνση αυτή οι πτυχιούχοι του Τμήματος μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους προκειμένου να προχωρήσουν στην απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος Masters, ή και διδακτορικού διπλώματος. Σε αυτή την περίπτωση οι δυνατότητες απασχόλησης στον χώρο της έρευνας και της εκπαίδευσης αυξάνονται σημαντικά.

## **B. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**

### **1. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας**

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας υπήρξε το πρώτο Πανεπιστημιακό Τμήμα στην Ελλάδα που ανέπτυξε από το τέλος της δεκαετίας του '80 ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και στην Ιστορία, καλλιεργώντας το διάλογο των δύο επιστημών. Επίσης υπήρξε ένα από τα πρώτα Τμήματα που συγκρότησαν έναν ολοκληρωμένο διετή κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών προτού θεσμοθετηθούν με νόμο οι μεταπτυχιακές σπουδές.

Η μέριμνα για την καλλιέργεια των επιστημών της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας, στη βάση επιστημονικών και παιδαγωγικών αρχών, ο συγχρονισμός του επιστημονικού δυναμικού του, όπως δείχνουν οι ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις του και οι επιστημονικές δραστηριότητες του Τμήματος, με το διεθνές επιστημονικό γίγνεσθαι αποτελούν σταθερά στοιχεία της ταυτότητας του Τμήματος. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, οι πρόσφατες επιτυχίες όπως η πανελλαδική διάκριση στο Πρόγραμμα της Θερινής Πρακτικής Άσκησης αλλά και η υψηλή επίδοση στα Προγράμματα Μεταδιδακτορικής και Διδακτορικής Έρευνας αναδεικνύουν μια δυναμική προοπτική για την περαιτέρω ανάπτυξή του.

Το Τμήμα στοχεύει στην παροχή ολοκληρωμένων σπουδών στους τομείς της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας. Η θεσμική εμπέδωση μιας αυτόνομης ανθρωπολογικής ταυτότητας αποτέλεσε προτεραιότητα την πρώτη περίοδο λειτουργίας του Τμήματος. Η κοινωνική ανθρωπολογία, μια διεθνώς καθιερωμένη επιστήμη που έκανε όμως τότε στην Ελλάδα τα πρώτα της βήματα, έλαβε στο Τμήμα πλήρη θεσμική αποκατάσταση. Ήδη από τα πρώτα βήματα του Τμήματος η ανάπτυξη της επικοινωνίας με την ιστοριογραφία και η συστηματική καλλιέργεια του διαλόγου ανάμεσα στα δύο γνωστικά αντικείμενα αποτελούσε πρωταρχικό μέλημα. Η μετονομασία του Τμήματος αναβάθμισε το ρόλο της ιστορίας και αποτέλεσε την τυπική επισφράγιση της προϋπάρχουσας δημιουργικής συνομιλίας ιστορίας και κοινωνικής ανθρωπολογίας θέτοντας τη διεπιστημονικότητα σε στέρεες βάσεις.

Με την παροχή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών, το Τμήμα έδωσε έμφαση στη διδασκαλία, ενώ μέσα από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα αναπτύχθηκε η έρευνα σε επικοινωνία και συγχρονισμό με τις διεθνείς επιστημονικές εξελίξεις στα πεδία της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας. Μία σημαντική διάσταση του προγράμματος ήταν η ανανέωση των δύο κλάδων και ο συνεχής διάλογος με τα διεθνή ακαδημαϊκά περιβάλλοντα, ξεφεύγοντας από την περιχαράκωση σε ελληνοκεντρικά σχήματα τα οποία σε μεγάλο βαθμό κυριαρχούσαν στο ελληνικό ακαδημαϊκό περιβάλλον. Ο διεπιστημονικό χαρακτήρας του ενισχύθηκε και εμπλουτίστηκε από συγγενείς κλάδους των κοινωνικών επιστημών, όπως η ιστορία της τέχνης, η γλωσσολογία, η πολιτική φιλοσοφία και η πολιτική οικονομία.

Το Τμήμα αποτέλεσε βασικό αγωγό διάδοσης των ανθρωπολογικών ιδεών στην ελληνική κοινωνία υλοποιώντας ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα για την ανθρωπολογία στην Ελλάδα, που δίνει προτεραιότητα στην κλασική εθνογραφική μέθοδο, παραπέμπει στη σύγχρονη ανθρωπολογική θεωρία όχι με όρους απλής κατανάλωσης δάνειων σχημάτων αλλά παραγωγής μέσα από εθνογραφικές εφαρμογές στην οικεία και σε «άλλες» κοινωνίες, και καλεί στη συγκρότηση ελληνόφωνου ανθρωπολογικού λόγου. Στις ιστορικές σπουδές, η εισαγωγή νέων θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων στη μελέτη του παρελθόντος, οι οποίες μετασχημάτισαν διεθνώς το ιστοριογραφικό παράδειγμα, συνέβαλε στην ανανέωση του προγράμματος σπουδών. Ο σχεδιασμός του προγράμματος των ιστορικών σπουδών στοχεύει στην παροχή γνώσεων και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, χώρων και περιόδων αλλά και στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με νέα πεδία - κοινωνική ιστορία, πολιτισμική ιστορία, διανοητική ιστορία, ιστορική δημογραφία, προφορική ιστορία, ιστορία

του φύλου, ιστορία της οικογένειας- αλλά και με μία ανανεωμένη πολιτική ιστορία και ιστορία των θεσμών.

Από το 2001, χρονιά θεσμοθέτησης πρώτου κύκλου των μεταπτυχιακών σπουδών, μέχρι σήμερα λειτουργεί το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία». Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα υπήρξε ένα από τα πρώτα στις κοινωνικές επιστήμες στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε δύο κατευθύνσεις, την Ανθρωπολογική και Ιστορική Κατεύθυνση. Σκοπός του προγράμματος είναι η προαγωγή της ανθρωπολογικής και ιστορικής έρευνας. Επικεντρώθηκε στην προσπάθεια συστηματικής εισαγωγής των ανθρωπολογικών σπουδών στο ελληνικό πανεπιστήμιο, στην παροχή βασικής, συστηματικής παιδείας στην κοινωνική ανθρωπολογία καθώς και στην συστηματική διερεύνηση ιστοριογραφικών ζητημάτων που σχετίζονται με τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις των κοινωνιών του παρελθόντος. Εξειδικεύεται στην εθνογραφία και κοινωνική ιστορία του ευρύτερου ελληνικού, βαλκανικού και μεσογειακού χώρου. Ως προς τον βασικό πυρήνα των ανθρωπολογικών σπουδών καθιερώθηκε μια βασική δομή μαθημάτων και γνωστικών αντικειμένων που διεθνώς συνιστά την εκπαιδευτική ταυτότητα της σύγχρονης κοινωνικής ανθρωπολογίας. Στο πρόγραμμα σπουδών η ιστορική και θεωρητική τοποθέτηση του κλάδου συνοδεύτηκε από την παρουσίαση των πολιτισμικών (μέσω της θρησκείας, της τελετουργίας και του συμβολισμού) και των κοινωνικών (μέσω της συγγένειας και της κοινωνικότητας) διαστάσεων του βίου σε πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο. Το πρόγραμμα μαθημάτων της ιστορίας είναι προσανατολισμένο στη διεπιστημονικότητα, στη χρήση αναλυτικών εργαλείων και εννοιών της κοινωνικής ανθρωπολογίας στη μελέτη ζητημάτων της ευρωπαϊκής ιστορίας, στη σε βάθος μελέτη ζητημάτων της κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας: ιστοριοποίηση του εθνικού φαινομένου, μηχανισμούς παραγωγής ιδεολογίας, πολιτικούς θεσμούς στον αρχαίο και σύγχρονο κόσμο, αξίες με τις οποίες οι θεσμοί αυτοί είναι επενδυμένοι και κοινωνικές δυνάμεις που δρουν σε αυτούς. Η επικέντρωση στα παραπάνω ζητήματα ενισχύει την αναλυτική ικανότητα των φοιτητών και των φοιτητριών καθώς και την άσκησή τους στη συγκριτική μέθοδο για την ερμηνεία φαινομένων του παρελθόντος. Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα είναι διετούς φοιτήσεως και δέχεται πτυχιούχους διαφόρων ειδικοτήτων.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 λειτουργεί ένα νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μονοετούς φοιτήσεως με θέμα «Φύλο, Πολιτισμός και Κοινωνία». Αρχικά το πρόγραμμα εγκρίθηκε το 2002 στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II με τίτλο «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις». Το νέο αυτό πρόγραμμα με έμφαση στη διεπιστημονικότητα ήταν πρωτοπόρο στις μεταπτυχιακές σπουδές φύλου στην Ελλάδα, συγκέντρωσε σημαντικές προσωπικότητες του ακαδημαϊκού χώρου με μακρά ερευνητική δραστηριότητα και παρουσία στο πεδίο. Η δυναμική του αποτυπώνεται σε μια σειρά συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια και εκδόσεις πάνω σε ζητήματα φύλου αλλά και σε βιβλιογραφικές μελέτες οι οποίες είναι αναρτημένες στον κόμβο του προγράμματος και χρησιμοποιούνται όχι μόνο από τις φοιτήτριες/τές αλλά και από άλλους φορείς και πανεπιστήμια. Το πρόγραμμα παρείχε κύκλο διαλέξεων και σεμιναρίων για τους επιμορφωτές/τριες του ΚΕΘΙ τον Ιούλιο του 2007. Το πρόγραμμα έχει ήδη αξιολογηθεί από εξωτερικούς κριτές σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΕΠΕΑΕΚ.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 λειτουργεί ένα νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μονοετούς φοιτήσεως με τίτλο «Κρίση και Ιστορική Αλλαγή». Στόχος του προγράμματος είναι να προσφέρει μια σφαιρική εξέταση του ζητήματος της ιστορικής μεταβολής σε μείζονα πεδία της ανθρώπινης δράσης μέσα από συγκεκριμένα κάθε φορά παραδείγματα. Παράλληλα εκπαιδεύει τους φοιτητές/τριες στα μεθοδολογικά εργαλεία και τις αναλυτικές προσεγγίσεις της σύγχρονης ιστορικής έρευνας.

Και τα τρία μεταπτυχιακά προγράμματα απονέμουν Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ). Το Τμήμα δέχεται επίσης υποψήφιους διδάκτορες μετά από σχετική διαδικασία που ορίζει ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος. Σήμερα εκπονούν τη διδακτορική διατριβή τους 29 υποψήφιοι διδάκτορες.

Στο Τμήμα λειτουργούν τρία θεσμοθετημένα εργαστήρια τα οποία υποστηρίζουν ενεργά τις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Πρόκειται για το Εργαστήριο Εθνογραφίας, το Εργαστήριο Ιστορίας, το Εργαστήριο Οικογένειας και Συγγένειας και το Εργαστήριο Εθνογραφικών Προσεγγίσεων της Γλώσσας. Και τα τέσσερα Εργαστήρια οργανώνουν κύκλους σεμιναρίων στα οποία παρουσιάζονται καινούριες έρευνες και αποτελούν χώρο επικοινωνίας και ανταλλαγής ανάμεσα σε έμπειρους και νέους ερευνητές. Στο Εργαστήριο Εθνογραφίας φιλοξενείται μια συγκεντρωτική βάση δεδομένων για την εθνογραφία της Ελλάδας, ενώ στο Εργαστήριο Ιστορίας υπάρχει πλούσιο αρχειακό υλικό ημερήσιου και περιοδικού τύπου του δεκάτου ενάτου και του εικοστού αιώνα, και οργανώνεται παράλληλα αρχείο προφορικών μαρτυριών. Το Εργαστήριο Εθνογραφικών Προσεγγίσεων της Γλώσσας εκδίδει το ηλεκτρονικό περιοδικό AWPEL [Aegean Working Papers in Ethnographic Linguistics] αφιερωμένο στην εθνογραφική μελέτη της γλώσσας. Στο Τμήμα λειτουργεί επίσης από το 1992 εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών με 25 θέσεις εργασίας για τις ανάγκες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών. Περισσότερες πληροφορίες για τα Εργαστήρια διατίθενται στον δικτυακό τόπο του Τμήματος.

## **2. Ένα Πανεπιστήμιο στα νησιά του Αιγαίου Πελάγους και τη Μυτιλήνη**

ΤΟ Πανεπιστήμιο Αιγαίου αποτελεί, ως σύλληψη και ως εφαρμογή, ένα πρωτοποριακό εγχείρημα που αποβλέπει στην οργάνωση πλέγματος τριτοβάθμιων σπουδών, σε ένα εκτεταμένο νησιωτικό σύμπλεγμα με χαρακτηριστικά αρχιπελάγους.

Ο ακαδημαϊκός στόχος του Πανεπιστημίου Αιγαίου είναι να χαράξει ριζικά νέες κατευθύνσεις σε επιλεγμένους χώρους της Ανώτατης Παιδείας, κατευθύνσεις που υπαγορεύονται επιτακτικά από την εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας στον σύγχρονο κόσμο, αλλά που η απουσία τους είναι εμφανής στο χώρο των γενικών πανεπιστημίων. Οι τομείς στους οποίους έχει ρίξει το βάρος της προσπάθειάς του το Πανεπιστήμιο Αιγαίου είναι οι Κοινωνικές Επιστήμες, το Περιβάλλον, η Διοίκηση Επιχειρήσεων, οι Μαθηματικές Σπουδές, η Πληροφορική και οι Νέες Τεχνολογίες και η Παιδαγωγική.

Στον οργανωτικό τομέα, η αντισυμβατική δομή του προγράμματος του Πανεπιστημίου Αιγαίου έγκειται κυρίως στην προσπάθειά του να διασπείρει οργανωτικά τις σπουδές – και τις εν γένει πανεπιστημιακές δραστηριότητες – σε τουλάχιστον πέντε από τα νησιά του αιγαιακού συμπλέγματος, με ακραίες αποστάσεις μεταξύ τους που φτάνουν σχεδόν τα 200 μίλια, και όχι να συγκεντρώσει τις εγκαταστάσεις τους, κατά τα συμβατικά πρότυπα, σε ενιαίο σύνολο και σε ένα ορισμένο σημείο του αιγαιοπελαγίτικου χώρου.

Στο πνεύμα αυτής της αντίληψης, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου είναι το πρώτο, απ' όσο γνωρίζουμε στον κόσμο που επιχειρεί την εδραίωση Τμημάτων του στα πλαίσια μικροκοινωνιών ημιαστικού τύπου, που η φυσιογνωμία των οικονομικών τους δραστηριοτήτων δεν παρουσιάζει ομοιότητες με τα οικονομικά περιβάλλοντα μέσα στα οποία εγκαθιδρύονται κατά κανόνα τα νέα πανεπιστήμια στην Ευρώπη και αλλού.

Η χωροταξική αυτή επιλογή υπήρξε προϊόν έντονου προβληματισμού και εκτεταμένων συζητήσεων και έγινε με πλήρη συνείδηση των πολλών δυσκολιών που θα συναντούσε στην πρακτική εφαρμογή της. Ήταν ωστόσο μια επιλογή που υπαγορευόταν ευθέως από την ομόθυμη παραδοχή πως το Πανεπιστήμιο Αιγαίου όφειλε να ιδρυθεί για να διασπείρει ακριβώς σε όσο το δυνατόν περισσότερα σημεία του αιγαιοπελαγίτικου χώρου δυναμικές δραστηριότητες παραγωγής και αναπαραγωγής γνώσης. Και τούτο με την προσδοκία ότι αυτές θα λειτουργήσουν ως εναύσματα ενεργοποίησης κοινωνικών διεργασιών, που με τη σειρά τους θα ήταν δυνατόν να συμβάλουν στην εδραίωση δυναμικών κοινωνικών συγκεντρώσεων σε μία ευαίσθητη περιοχή όπως είναι το Αιγαίο.

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Μυτιλήνη βρίσκεται εγκατεστημένο κυρίως σε ένα συγκρότημα τεσσάρων κτιρίων σε μικρή απόσταση από την πόλη της Μυτιλήνης αλλά και στο κέντρο της πόλης. Ειδικότερα για το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, οι

εκπαιδευτικές δραστηριότητες του προπτυχιακού προγράμματος και οι διοικητικές υπηρεσίες του στεγάζονται στο συγκρότημα των τεσσάρων κτιρίων. Ειδικότερα, οι διοικητικές υπηρεσίες είναι εγκατεστημένες στο κτίριο Διοίκησης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες των μεταπτυχιακών προγραμμάτων, το εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών και τα γραφεία των διδασκόντων του Τμήματος στεγάζονται στο κτίριο Μπίνειο, στο κτίριο της ΑΤΕ και στο κτίριο Καραντώνη.

### **3. Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου**

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ του Πανεπιστημίου Αιγαίου ιδρύθηκε το 1984 και έχει κεντρική έδρα τη Μυτιλήνη. Το Τμήμα μας, αλλά και η ευρύτερη ακαδημαϊκή Κοινότητα του Πανεπιστημίου, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο ρόλο της Βιβλιοθήκης, στην ανάπτυξη του ερευνητικού πνεύματος και την εμπέδωση, μεταξύ των φοιτητών/-τριών, της αντίληψης για την πολλαπλότητα των πηγών στη σπουδή των διαφόρων ζητημάτων που απασχολούν τις Κοινωνικές Επιστήμες. Υπ' αυτή την έννοια, για το Τμήμα μας και για την ευρύτερη ακαδημαϊκή κοινότητα, η Βιβλιοθήκη αποτελεί έναν από τους πιο ουσιαστικούς μοχλούς της έρευνας, της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της ανάπτυξης της ακαδημαϊκής ζωής στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης, στο μεγαλύτερο ποσοστό της, αποτελείται από ξενόγλωσσα βιβλία και υπερβαίνει τους 120.000 τόμους. Ο αριθμός των τίτλων των ξενόγλωσσων περιοδικών ανέρχεται σε 435 και ο αριθμός τίτλων των ελληνικών περιοδικών ανέρχεται σε 231. Τη συλλογή των περιοδικών συμπληρώνουν 59 περίπου τίτλοι ξενόγλωσσων και ελληνικών στατιστικών εκδόσεων. Εκτός από τα παραπάνω, η Βιβλιοθήκη διαθέτει μεγάλη ψηφιακή συλλογή (ηλεκτρονικά περιοδικά, ψηφιακή χαρτοθήκη, κα), πληροφοριακό υλικό (εγκυκλοπαιδείες, λεξικά, χάρτες, κ.λ.π.), διδακτορικές διατριβές και εκδόσεις της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Στη Μυτιλήνη, εκτός από την Κεντρική Υπηρεσία της Βιβλιοθήκης, η οποία εξυπηρετεί όλα τα Παραρτήματα Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, λειτουργεί και το Παράρτημα Βιβλιοθήκης Μυτιλήνης, το οποίο άρχισε να λειτουργεί από το έτος 1987 και έχει αναπτύξει τη συλλογή του προς τις κατευθύνσεις των Τμημάτων της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και του Τμήματος Περιβάλλοντος.

Η συλλογή βιβλίων και περιοδικών στον τομέα της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας είναι η πλουσιότερη στην Ελλάδα. Γίνεται συστηματική ενημέρωσή της, πράγμα που επιτρέπει την ανελλιπή παρακολούθηση των ανθρωπολογικών εξελίξεων στον διεθνή χώρο. Η συλλογή βιβλίων και περιοδικών στον τομέα της Ιστορίας έχει ενισχυθεί σημαντικά και επιτρέπει την πλήρη υποστήριξη του διδακτικού έργου. Επιπλέον, στο Εργαστήριο Ιστορίας διατηρείται μεγάλη συλλογή από εφημερίδες και περιοδικά του 19ου και του 20ου αιώνα η οποία εμπλουτίζεται συνεχώς.

Όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας έχουν δικαίωμα δανεισμού του υλικού της Βιβλιοθήκης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τον κανονισμό λειτουργίας της. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρήση της Βιβλιοθήκης είναι η κατοχή κάρτας χρήστη της Βιβλιοθήκης.

Η Βιβλιοθήκη λειτουργεί κάθε εργάσιμη ημέρα το πρωί και μερικά απογεύματα την εβδομάδα.

### **4. Το Πρόγραμμα ERASMUS**

Το πρόγραμμα Erasmus χορηγεί υποτροφίες κινητικότητας σε φοιτητές, διοικητικούς υπαλλήλους και διδάσκοντες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με στόχο την ενθάρρυνση δραστηριοτήτων που στοχεύουν στη βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών και την ανάπτυξη νέων και καινοτόμων κύκλων σπουδών μέσω της διακρατικής συνεργασίας.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην προώθηση της πλήρους ακαδημαϊκής αναγνώρισης των σπουδών που πραγματοποιούνται σε άλλες συμμετέχουσες χώρες, συμβάλλοντας, με τον τρόπο αυτό, στην ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού χώρου, ανοικτού στις ανταλλαγές και τη συνεργασία στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στον τομέα της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης.

#### ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Για τους φοιτητές/-τριες που παρακολουθούν πρόγραμμα σπουδών σε ένα πανεπιστήμιο-εταίρο στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus, ισχύουν τα εξής:

-Στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετέχουν όλοι οι φοιτητές/τριες που είναι εγγεγραμμένοι σε πρόγραμμα σπουδών προπτυχιακού, μεταπτυχιακού και διδακτορικού επιπέδου. Απαραίτητη προϋπόθεση για τους προπτυχιακούς φοιτητές/-τριες είναι να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρώτο έτος των ακαδημαϊκών τους σπουδών και να έχουν περάσει τα 2/3 των μαθημάτων μέχρι το έτος φοίτησης στο οποίο βρίσκονται.

- Παρέχεται πλήρης ακαδημαϊκή αναγνώριση της περιόδου σπουδών στο εξωτερικό, ακόμη και αν το περιεχόμενο διαφέρει. Η περίοδος αυτή είναι συνήθως από τρεις μήνες μέχρι ένα ακαδημαϊκό έτος.

- Τα πανεπιστήμια-εταίροι και ο κάθε φοιτητής/-τρια συνάπτουν συμφωνία όσον αφορά το πρόγραμμα σπουδών στο εξωτερικό. Στο τέλος της περιόδου σπουδών στο εξωτερικό, το πανεπιστήμιο υποδοχής χορηγεί εγγράφως βεβαίωση όπου αναφέρονται τα αποτελέσματα που πέτυχε ο φοιτητής/-τρια. Τα μαθήματα αυτά είτε αντιστοιχίζονται με μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος είτε αναγνωρίζονται ως ελεύθερες επιλογές.

- Δεν καταβάλλεται κανενός είδους αμοιβή (δίδακτρα, εγγραφή, εξέταστρα, δικαίωμα χρήσης εργαστηρίων και βιβλιοθηκών, κλπ.) προς το πανεπιστήμιο υποδοχής. Επιβαρύνονται μόνον με τις δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνονται και οι κανονικοί φοιτητές/-τριες του ιδρύματος (π.χ. μειωμένα έξοδα διαμονής, χρήση φωτοαντιγραφικών μηχανημάτων).

- Συνεχίζεται η καταβολή στο ακέραιο των εθνικών υποτροφιών και δανείων προς τους εξερχόμενους φοιτητές/-τριες.

Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus παρέχεται, επίσης, η δυνατότητα πρακτικής άσκησης στο εξωτερικό σε φορείς που επιλέγονται από το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο ή μετά από πρωτοβουλία του φοιτητή/-τριας. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή ενός φορέα είναι να δραστηριοποιείται σε χώρες που καλύπτει το πρόγραμμα Erasmus και να σχετίζεται με το αντικείμενο σπουδών του Τμήματος. Η πρακτική άσκηση στο εξωτερικό μπορεί να διαρκέσει από 3 έως 12 μήνες.

Η διαχείριση του προγράμματος Erasmus γίνεται συνολικά για το πανεπιστήμιο από το Γραφείο Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Διεθνών Συνεργασιών του Πανεπιστημίου Αιγαίου που εδρεύει στη Μυτιλήνη.

Αναλυτικές πληροφορίες για το πρόγραμμα Erasmus υπάρχουν στην ιστοσελίδα <http://erasmus.aegean.gr>

## 5. Διδακτικό προσωπικό

### Α. ΜΕΛΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Αναστασιάδης Βασίλης, Πρόεδρος, Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Εξερτζόγλου Χάρης, Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, King's College, University of London.

Παπαταξιάρχης Ευθύμιος, Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, London School of Economics, University of London.

Γαλανή-Μουτάφη Βασιλική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Σχολή Μεταπτυχιακών Σπουδών, State University of New York.

Γιαννακόπουλος Κώστας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική

Ανθρωπολογία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.  
 Κανάκης Κώστας, Καθηγητής, Διδακτορικό στη Γλωσσολογία, University of Chicago.  
 Καράβας Σπύρος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Université Lumière Lyon 2.  
 Καντσά Βενετία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, London School of Economics, University of London.  
 Μπέλλας Χριστόδουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στα Οικονομικά, Queen Mary and Westfield College, University of London.  
 Γιαννιτσιώτης Γιάννης, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Αθηνών.  
 Γκαρά Ελένη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Ιστορία, Wien Universität.  
 Πανόπουλος Παναγιώτης, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου  
 Πλεξουσάκη Έφη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.  
 Πετρίδου Έλια, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, University College London, University of London.  
 Σταματογιαννοπούλου Μαρία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Ιστορία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.  
 Τσεκένης Αιμίλιος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.  
 Χαντζαρούλα Ποθητή, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Ιστορία, Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ίδρυμα Φλωρεντίας.  
 Ιακώβου Βίκυ, Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Πολιτική Φιλοσοφία, Paris 7-Denis Diderot.  
 Πλακωτός Γιώργος, Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, University of Glasgow.  
 Τοπάλη Πηνελόπη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.  
 Σμαρνάκης Γιάννης, Λέκτορας, Διδακτορικό στην Ιστορία, Πανεπιστήμιο Αθηνών.  
 Παραδέλλης Θεόδωρος, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πάντειον Πανεπιστήμιο, Αθήνα.

## 6. Αρμοδιότητες διδασκόντων

*Πρόεδρος:* Βασίλης Αναστασιάδης.  
*Εκπρόσωποι στην Επιτροπή Ερευνών:* Αιμίλιος Τσεκένης (τακτικός), Ιωάννης Γιαννιτσιώτης (αναπληρωματικός).  
*Συντονιστές ΠΜΣ «Κοινωνική Ανθρωπολογία & Ιστορία»:* Βενετία Καντσά (διευθύντρια), Χαρίλαος Εξερτζόγλου, Παναγιώτης Πανόπουλος, Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, Ποθητή Χαντζαρούλα.  
*Συντονιστές ΠΜΣ «Γυναίκες & Φύλα»:* Κώστας Γιαννακόπουλος (διευθυντής), Γιάννης Γιαννιτσιώτης, Χριστόδουλος Μπέλλας, Γιώργος Πλακωτός, Πηνελόπη Τοπάλη.  
*Συντονιστές ΠΜΣ «Κρίση και Ιστορική Αλλαγή»:* Βασίλης Αναστασιάδης (διευθυντής), Ελένη Γκαρά, Βίκυ Ιακώβου, Γιάννης Σμαρνάκης, Ποθητή Χαντζαρούλα.  
*Εργαστήριο Εθνογραφίας:* Ευθύμιος Παπαταξιάρχης (διευθυντής).  
*Εργαστήριο Ιστορίας:* Χάρης Εξερτζόγλου (διευθυντής).  
*Εργαστήριο Μελετών Οικογένειας & Συγγένειας:* Βενετία Καντσά (διευθύντρια).  
*Εργαστήριο Εθνογραφικών Προσεγγίσεων της Γλώσσας:* Κώστας Κανάκης (διευθυντής)  
*Επιτροπή Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών:* Χάρης Εξερτζόγλου, Ελένη Γκαρά, Παναγιώτης Πανόπουλος.  
*Υπεύθυνος για θέματα Βιβλιοθήκης:* Χάρης Εξερτζόγλου.

*Υπεύθυνη Φοιτητικών Θεμάτων:* Μαρία Σταματογιαννοπούλου.  
*Επιτροπή Θερινής Πρακτικής Άσκησης:* Γιώργος Πλακωτός (επιστημονικός υπεύθυνος),  
Ελένη Γκαρά, Χάρης Εξερτζόγλου, Έφη Πλεξουσάκη, Μαρία Σταματογιαννοπούλου.  
*Υπεύθυνη Προγράμματος Erasmus:* Ελένη Γκαρά.  
*Υπεύθυνος Εργαστηρίου Υπολογιστών:* Χριστόδουλος Μπέλλας.  
*Υπεύθυνη Οδηγού Σπουδών:* Ποθητή Χαντζαρούλα.  
*Υπεύθυνη Διαδικτυακού Τόπου του Τμήματος:* Ελένη Γκαρά & Ποθητή Χαντζαρούλα.  
*Επιτροπή Παραλαβής & Εκτέλεσης Εργασιών:* Έλια Πετρίδου, Κώστας Γιαννακόπουλος,  
Χάρης Εξερτζόγλου, Βασίλης Αναστασιάδης.  
*Υπεύθυνη Προγράμματος EClass:* Ελένη Γκαρά.

## **7. Διοικητικό και τεχνικό προσωπικό**

### **ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ**

Κουτσαφτή Σοφία (Προϊστάμενη) – τηλ. 22510-36323

Χατζηνικολάου Χρυσάνθη (Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών) – τηλ. 22510-36303

Μιλτιάδου Άρτεμις (Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών) – τηλ. 22510-36331

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Μουχτή Θεοφανώ (ΕΤΕΠ) τηλ. 22510-36315

## **8. Σύλλογος φοιτητών**

Ο Σύλλογος Φοιτητών Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας «Οδυσσέας Ελύτης» ιδρύθηκε στις 12/5/1989 μετά από απόφαση του πολυμελούς πρωτοδικείου Μυτιλήνης.

Μέλος του συλλόγου μας θεωρείται κάθε φοιτητής αυτόματα με την εγγραφή του στο πρώτο εξάμηνο (όλοι οι εγγεγραμμένοι φοιτητές στους καταλόγους του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας). Οι πρωτοετείς φοιτητές θα μπορούσαν να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τον Σύλλογο μέσω της υποδοχής πρωτοετών που οργανώνει ο Σύλλογος μας κάθε χρόνο.

Σκοπός του Συλλόγου μας είναι η συμμετοχή, η συσπείρωση και οργάνωση των φοιτητών για την μελέτη των προβλημάτων, ο συλλογικός προσδιορισμός και η αγωνιστική προώθηση της θέλησης των φοιτητών πάνω σε θέματα κοινωνικά, πολιτικά (όχι κομματικά) και πολιτιστικά και η ένταξη των αγώνων τους στα πλαίσια του λαϊκού κινήματος για ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία και κοινωνική δικαιοσύνη.

Επίσης η βελτίωση των όρων ζωής και σπουδών των φοιτητών και ανύψωση του μορφωτικού και του πολιτιστικού επιπέδου τους, η κατάκτηση και περιφρούρηση των συνδικαλιστικών, ακαδημαϊκών και πολιτικών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φοιτητών και της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών, η υπεράσπιση του δημοκρατικού φοιτητικού κινήματος από κάθε φασιστική ή νεοφασιστική επίθεση, η δημιουργία και η καλλιέργεια σχέσεων αλληλεγγύης, επικοινωνίας και συνεργασίας με σπουδαστικούς, μορφωτικούς, επιστημονικούς και πνευματικούς συλλόγους, εκπροσώπους παραγωγικών τάξεων, τοπικών φορέων και γενικά κάθε σωματείο, οργανισμό ελληνικό ή διεθνή που επιδιώκει τους ίδιους ή παρεμφερείς σκοπούς.

Τέλος, σκοπός μας είναι η υποστήριξη του αγώνα των εργαζομένων και ιδιαίτερα των επαγγελματιών, του κλάδου μας για την προώθηση των συμφερόντων τους παράλληλα με την λήψη μέτρων για την πλήρη επαγγελματική αποκατάσταση του τμήματος μας, η σύσφιξη των σχέσεων του Τμήματος μας με τα υπόλοιπα τμήματα και σχολές του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Ο σύλλογος επίσης υποστηρίζει την προώθηση και ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής έρευνας.



## **Γ. Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών**

### **1. Πολιτική Διασφάλισης Ποιότητας**

ΤΟ Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου δεσμεύεται σε μια πολιτική που αποσκοπεί στην παροχή υψηλού επιπέδου παιδείας, στην παραγωγή νέας γνώσης σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας, ασφάλειας, ισοπολιτείας και διαφάνειας, καθώς και αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η πολιτική αυτή, εγκρίθηκε από την Γενική Συνέλευση, και συνάδει με την πολιτική ποιότητας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, όπως αυτή στοιχειοθετείται στις σχετικές αποφάσεις της Συγκλήτου του Ιδρύματος, της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας, τον στρατηγικό σχεδιασμό του Πανεπιστημίου και τις αρχές του Εσωτερικού Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας.

Με αφετηρία την διαδικασία εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος και του Ιδρύματος η Γενική Συνέλευση του Τμήματος πάγια εξετάζει και αποφασίζει πρακτικές βελτίωσης της εκπαιδευτικής λειτουργίας και των αποτελεσμάτων της, σε εναρμονισμό με το ισχύον νομικό πλαίσιο, με στόχο την διασφάλιση της παροχής παιδείας, την διεξαγωγή της έρευνας και την διάχυση των επιστημονικών πορισμάτων, όπως αρμόζει στο ακαδημαϊκό ήθος και τις ευρύτερες αρχές που υπηρετεί. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, ως Τμήμα αιχμής στον χώρο των κοινωνικών επιστημών, έχει στόχο την προσαρμογή στις επιστημονικές, κοινωνικές και πολιτισμικές εξελίξεις στην Ελλάδα και διεθνώς και αποσκοπεί στην εκπαίδευση των φοιτητών/τριών του στο βέλτιστο δυνατό επίπεδο εφοδιάζοντάς τους/ις με ποιοτικές γνώσεις και δεξιότητες που αντιστοιχούν στο διεπιστημονικό χαρακτήρα του. Το Τμήμα αναγνωρίζει ότι η πολιτική ποιότητας συνιστά μια διαρκή διαδικασία βελτίωσης των εκπαιδευτικών και ερευνητικών πρακτικών και ότι από την άποψη αυτή απαιτείται εγρήγορση και ακαδημαϊκός διάλογος για την διασφάλισή της. Στην διαμόρφωση πολιτικής ποιότητας το Τμήμα λαμβάνει υπόψη τις ευρύτερες ακαδημαϊκές εξελίξεις και την διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού και διεθνούς ακαδημαϊκού χάρτη ως προς την σύνθεση και δομή Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών καθώς και της αγοράς εργασίας όπου τα δεδομένα μεταβάλλονται διαρκώς. Στο πλαίσιο αυτό:

1. Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών εξετάζεται και επικαιροποιείται κάθε εαρινό εξάμηνο και σε ετήσια βάση. Προς την κατεύθυνση αυτή συλλέγονται και ταξινομούνται δεδομένα που αφορούν το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος και αναλύονται τα αποτελέσματά τους. Επιπλέον, συγκεντρώνονται, αναλύονται, και συγκρίνονται, Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών σε συναφή επιστημονικά πεδία ελληνικών και ξένων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων.
2. Επιδιώκονται μαθησιακά αποτελέσματα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό και Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων Αποφοίτων Ανωτάτης Εκπαίδευσης,
3. Αξιολογείται ετησίως η ποιότητα και αποτελεσματικότητα του διδακτικού έργου.
4. Επιλέγεται διδακτικό προσωπικό που ανταποκρίνεται πλήρως στις ανάγκες του ΠΠΣ με τη διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων που θεραπεύουν.
5. Προωθείται η ποιότητα και ποσότητα του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ του Τμήματος κι ενθαρρύνεται η συμμετοχή σε ερευνητικά έργα καθώς και η συνεργασία με ιδρύματα του εξωτερικού και της ημεδαπής.

6. Επιδιώκεται η σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα στα πλαίσια του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών μέσω θεσμοθετημένων εκπαιδευτικών δομών.
7. Παρέχονται υψηλού επιπέδου γνώσεις που ανταποκρίνονται σε σύγχρονες ανάγκες κι ενδιαφέροντα οι οποίες προσφέρουν τη δυνατότητα διαφορετικών επαγγελματικών διαδρομών στο δημόσιο κι ιδιωτικό τομέα ενώ αποτελούν τη βάση για περαιτέρω σπουδές σε πολλά πεδία των κοινωνικών κι ανθρωπιστικών σπουδών.
8. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη ποιότητα των ηλεκτρονικών υπηρεσιών για την υποστήριξη των μαθημάτων καθώς και στην υποστήριξη του διδακτικού έργου μέσω μιας μεγάλης συλλογής ανθρωπολογικής και ιστορικής βιβλιογραφίας στο παράρτημα βιβλιοθήκης του ΠΑ στη Μυτιλήνη.
9. Διενεργούνται ετήσιες εσωτερικές αξιολογήσεις του ΠΠΣ με στόχο τη διασφάλιση ποιότητας. Αναζητούνται καλές πρακτικές τόσο στον ελληνικό, όσο και τον διεθνή ακαδημαϊκό χώρο για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του ΠΠΣ, της εξωστρέφειας και διεθνούς προβολής του Τμήματος, πάντα στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που προσφέρει το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Η ευθύνη απέναντι στους φοιτητές/τριες, την διοίκηση του ιδρύματος, την ακαδημαϊκή κοινότητα και την ελληνική κοινωνία επιβάλλει τον αναστοχασμό των εκπαιδευτικών πρακτικών προς την κατεύθυνση της υλοποίησης της βέλτιστης δυνατής ποιότητας στην εκπαίδευση και της αξιολόγησής της.

## 2. Οργάνωση των Προπτυχιακών Σπουδών

### I. ΓΕΝΙΚΑ

ΤΟ πρόγραμμα σπουδών στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει μαθήματα καταναμεμένα σε δύο κύκλους σπουδών καθέναν από τους οποίους διαρκεί τέσσερα εξάμηνα. Η οργάνωση του προγράμματος σπουδών στηρίζεται στην προσφορά μαθημάτων εισαγωγικού ή εξειδικευμένου χαρακτήρα και την κατανομή τους στους δύο κύκλους σπουδών αναλόγως του βαθμού δυσκολίας. Στόχος της οργάνωσης αυτής είναι η καλύτερη δυνατή άρθρωση των μαθημάτων και η μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής των φοιτητών/-τριών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών προσφέρεται ο βασικός κορμός μαθημάτων στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία αλλά και υποστηρικτικά μαθήματα, όπως Πολιτική Οικονομία, Γλωσσολογία, Πολιτική Φιλοσοφία κ.ά., τα οποία διευρύνουν τους γνωστικούς ορίζοντες των φοιτητών/-τριών προσφέροντάς τους τη δυνατότητα καλύτερης εξοικείωσης με τα δύο κύρια γνωστικά αντικείμενα που υπηρετεί το Τμήμα.

Στον δεύτερο κύκλο σπουδών προσφέρεται ένας μεγάλος αριθμός μαθημάτων στη βάση των οποίων οι φοιτητές/-τριες μπορούν να αναπτύξουν τα ενδιαφέροντά τους ή να εξειδικευτούν επιλέγοντας μαθήματα με συγγενή θεματολογία. Για την επιλογή των μαθημάτων του δεύτερου κύκλου οι φοιτητές/-τριες μπορούν να συμβουλευτούν το/τη σύμβουλο σπουδών τους. Στον ίδιο κύκλο σπουδών προσφέρεται και μια ειδική κατηγορία μαθημάτων, οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

Συνολικά το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος προσφέρει σε τετραετή βάση εξήντα πέντε περίπου μαθήματα που καλύπτουν ευρύ φάσμα των γνωστικών αντικειμένων της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών προσφέρονται τα υποχρεωτικά μαθήματα και τα υπόλοιπα μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων, κατανέμονται στα τέσσερα εξάμηνα του δεύτερου κύκλου. Τα μαθήματα είναι 3ωρης διάρκειας ανά εβδομάδα. Ο κωδικός κάθε μαθήματος δείχνει τη θέση του στην αντίστοιχη κατηγορία μαθημάτων.

### II. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΟΛΑ τα μαθήματα κατανέμονται σε τρεις (3) κατηγορίες: τα υποχρεωτικά, τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής και τις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

α) Υποχρεωτικά είναι τα μαθήματα που καλύπτουν βασικά γνωστικά αντικείμενα και η διδασκαλία τους επαναλαμβάνεται κάθε διδακτικό έτος. Οι φοιτητές/-τριες πρέπει να εξετασθούν σε αυτά με επιτυχία προκειμένου να αποφοιτήσουν και δεν μπορούν να τα αντικαταστήσουν με άλλα. Στα υποχρεωτικά μαθήματα περιλαμβάνονται όλα τα μαθήματα του πρώτου διετούς κύκλου (συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων ξένων γλωσσών). Η Γενική Συνέλευση έχει το δικαίωμα να αλλάξει ένα υποχρεωτικό μάθημα αντικαθιστώντας το όμως ταυτόχρονα με κάποιο άλλο έτσι ώστε να παραμείνει σταθερός ο αριθμός των μαθημάτων του πρώτου κύκλου. Κάθε υποχρεωτικό μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες και 5 πιστωτικές μονάδες.

β) Τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής είναι μαθήματα τα οποία εξειδικεύουν και καλλιεργούν τα ενδιαφέροντα των φοιτητών/-τριών και προσφέρονται αποκλειστικά στον δεύτερο κύκλο σπουδών. Τα μαθήματα αυτής της κατηγορίας αντιστοιχούν σε 3 διδακτικές μονάδες και 6 πιστωτικές μονάδες. Στα διατμηματικά όμως μαθήματα οι πιστωτικές μονάδες μπορεί να ποικίλουν. Τα μαθήματα επιλογής δεν είναι σταθερά στο πρόγραμμα και η διδασκαλία τους δεν επαναλαμβάνεται, αν ο διδάσκων/-ουσα δεν το επιθυμεί. Η ευχέρεια αυτή παρέχει στους διδάσκοντες/-ουσες την ευελιξία να οργανώνουν τη διδασκαλία νέων μαθημάτων στη θέση των παλαιών και στους φοιτητές/-τριες τη δυνατότητα μεγαλύτερης επιλογής γνωστικών αντικειμένων. Στο πλαίσιο της λειτουργίας της πανεπιστημιακής μονάδας της Μυτιλήνης, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος έχει αποφασίσει να δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές/-τριες του Τμήματος να επιλέγουν συγκεκριμένα μαθήματα της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών τα οποία έχουν ενσωματωθεί στο πρόγραμμα σπουδών. Εκτός από αυτά τα μαθήματα οι φοιτητές/-τριες του Τμήματος μπορούν να επιλέγουν έως τέσσερα διατμηματικά μαθήματα ως ελεύθερες επιλογές από το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Γεωγραφίας, Τμήματος Κοινωνιολογίας και Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας καθώς και το μάθημα της Επιχειρηματικότητας.

γ) Οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια [ΠΑ/Σ] αποτελούν μια ειδική κατηγορία μαθημάτων και παρέχονται αποκλειστικά στον δεύτερο κύκλο σπουδών. Βασικό χαρακτηριστικό των εν λόγω μαθημάτων είναι ο μικρός αριθμός φοιτητών/-τριών που εγγράφονται σε αυτά (όχι περισσότεροι από οκτώ) και το εξειδικευμένο αντικείμενό τους. Στόχος των ασκήσεων/σεμιναρίων είναι η εξοικείωση των φοιτητών/-τριών με μεθοδολογικά και θεωρητικά εργαλεία και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους υπό την άμεση επίβλεψη του διδάσκοντα/-ουσας. Για την παρακολούθηση των μαθημάτων της κατηγορίας αυτής υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα στα οποία οι φοιτητές/-τριες πρέπει να έχουν εξεταστεί επιτυχώς προκειμένου να έχουν το δικαίωμα να τα παρακολουθήσουν. Η εβδομαδιαία διδασκαλία της πρακτικής άσκησης/σεμιναρίου είναι τριώρη και αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες και 6 πιστωτικές μονάδες. Οι φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν έως και το 2006 υποχρεούνται να επιτύχουν σε μια τουλάχιστον πρακτική άσκηση/σεμινάριο για να αποφοιτήσουν. Στη βάση της αναδιοργάνωσης του Προγράμματος Σπουδών, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφάσισε ότι, αρχής γενομένης με τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν στο Τμήμα το ακαδημαϊκό έτος από το 2007/8 και εξής, η αποφοίτηση προϋποθέτει την επιτυχή εξέταση 3 πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων.

### III. Η ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΤΟ πλαίσιο του δεύτερου κύκλου σπουδών προσφέρεται η δυνατότητα εκπόνησης πτυχιακής εργασίας στους φοιτητές/-τριες που έχουν ήδη εγγραφεί στον κύκλο αυτό. Η πτυχιακή εργασία είναι προαιρετική και για τους εισαχθέντες από το 2007 και εξής αντιστοιχεί σε 3 μαθήματα επιλογής και 18 πιστωτικές μονάδες (ενώ για τους εισαχθέντες έως και το 2006 αντιστοιχεί σε 2 μαθήματα επιλογής). Η επιλογή του θέματος της πτυχιακής εργασίας γίνεται σε συνεννόηση με έναν επιβλέποντα/-ουσα καθηγητή/-τρια ενώ το θέμα επιλέγεται σε σχέση με κάποιο από τα παρεχόμενα μαθήματα του προπτυχιακού

προγράμματος σπουδών. Για την τελική αξιολόγηση της πτυχιακής εργασίας αποφασίζει επιτροπή που αποτελείται από τρεις διδάσκοντες.

#### IV. ΚΥΚΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ των μαθημάτων στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας διαφοροποιείται ανάλογα με τον κύκλο σπουδών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών η έμφαση δίνεται στις παραδόσεις, δηλαδή στην εποπτική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου από τον διδάσκοντα/-ουσα. Το πρόγραμμα σπουδών συμπληρώνεται κατά περίπτωση με φροντιστηριακές ασκήσεις αλλά οι παραδόσεις καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του. Στα μαθήματα αυτά γίνεται συστηματική χρήση οπτικού υλικού. Κατά την κρίση του διδάσκοντος/-ουσας, σε μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών οι φοιτητές/-τριες εξετάζονται σε πρόοδο κατά τη διάρκεια του εξαμήνου στο οποίο παρέχεται το μάθημα. Η βαθμολογία της προόδου προσμετράται στην τελική βαθμολογία του φοιτητή/-τριας.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύκλου σπουδών το Τμήμα ενθαρρύνει τρόπους διδασκαλίας που συνδυάζουν τις διαλέξεις που παρέχονται από τους διδάσκοντες/-ουσες με την ενεργοποίηση των φοιτητών/-τριών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτό επιτυγχάνεται με την οργάνωση φροντιστηριακών κύκλων που συνοδεύουν το κάθε μάθημα, με την ανάθεση εργασιών στους φοιτητές/-τριες και την παρουσίασή τους στη διάρκεια του μαθήματος, ή τέλος με τον συνδυασμό διαλέξεων και επιτόπιων ερευνών. Η επιλογή του κατάλληλου συνδυασμού αποτελεί συνάρτηση των δυνατοτήτων που παρέχει το κάθε μάθημα και βρίσκεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του κάθε διδάσκοντα/-ουσας. Η επίδοση των φοιτητών/-τριών συνυπολογίζεται στην τελική βαθμολογία. Στα μαθήματα του δεύτερου κύκλου σπουδών συνεκτιμάται η συστηματική παρακολούθηση των φοιτητών/-τριών στην αξιολόγησή τους από τον διδάσκοντα/-ουσα.

Η διδασκαλία των μαθημάτων έχει ως στόχο την εμπέδωση των γνώσεων που παρέχονται στο Τμήμα και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και των δεξιοτήτων των φοιτητών/-τριών στον γραπτό και τον προφορικό λόγο. Οι διδάσκοντες/-ουσες ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των φοιτητών/-τριών στα μαθήματα και προσαρμόζουν τον τρόπο διδασκαλίας έτσι ώστε να μεγιστοποιείται το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα.

#### V. ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

ΚΑΤΑ τον πρώτο κύκλο σπουδών οι φοιτητές/-τριες παρακολουθούν αποκλειστικά τα μαθήματα του εξαμήνου στο οποίο είναι εγγεγραμμένοι καθώς και μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων στα οποία είχαν αποτύχει ή δεν είχαν δηλώσει. Η εγγραφή στον δεύτερο κύκλο (πέμπτο εξάμηνο) είναι ελεύθερη και δεν προϋποθέτει την επιτυχή εξέταση του φοιτητή/-τριας σε όλα τα μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύκλου σπουδών οι φοιτητές/-τριες έχουν τη δυνατότητα να δηλώσουν και μαθήματα που κατά την ίδια περίοδο (εαρινό ή χειμερινό εξάμηνο) προσφέρονται σε άλλο εξάμηνο από αυτό στο οποίο οι ίδιοι έχουν εγγραφεί.

Για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν πριν από το ακαδημαϊκό έτος 2007/8, απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη πτυχίου από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας είναι η επιτυχής εξέταση σε 46 μαθήματα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται 26 υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών, 19 μαθήματα επιλογής και 1 πρακτική άσκηση/σεμινάριο. Οι φοιτητές/-τριες έχουν τη δυνατότητα να εγγραφούν σε περισσότερα μαθήματα επιλογής και, αν επιτύχουν, να επιλέξουν για την τελική βαθμολογία τους εκείνα που έχουν τον υψηλότερο βαθμό. Για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν το ακαδημαϊκό έτος 2007/8 και εξής, ο αριθμός μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου ορίστηκε στα 44, τα οποία αντιστοιχούν σε 240 πιστωτικές μονάδες. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν από το 2007 έως το 2010 τα 26 υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών, 15 μαθήματα ελεύθερης επιλογής και 3 πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια. Για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2011 και εξής στα 44 μαθήματα για τη λήψη πτυχίου συμπεριλαμβάνονται τα 24 υποχρεωτικά μαθήματα του

πρώτου κύκλου σπουδών, 17 μαθήματα ελεύθερης επιλογής και 3 πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

Στα μαθήματα ελεύθερης επιλογής περιλαμβάνονται και μαθήματα της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών τα οποία έχουν ενσωματωθεί στο πρόγραμμα σπουδών μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Εκτός από αυτά τα μαθήματα οι φοιτητές/-τριες του Τμήματος μπορούν να επιλέγουν διατμηματικά μαθήματα ως ελεύθερες επιλογές από το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Γεωγραφίας, Τμήματος Κοινωνιολογίας και Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας καθώς και το μάθημα της Επιχειρηματικότητας με τον περιορισμό ότι στον συνολικό αριθμό μαθημάτων ελεύθερης επιλογής για τη λήψη πτυχίου του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, ο πτυχιούχος έχει το δικαίωμα να συμπεριλάβει συνολικά 4 διατμηματικά μαθήματα που προσφέρονται στα Τμήματα αυτά.

Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια και των δύο κύκλων σπουδών το πρόγραμμα μπορεί να υφίσταται αλλαγές αν αυτό κριθεί απαραίτητο από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Σε περίπτωση κατά την οποία αφαιρεθεί μάθημα από το πρόγραμμα σπουδών, αυτό δεν αφαιρείται και από το ενεργητικό των φοιτητών/-τριών που έχουν ήδη εγγραφεί και επιτύχει σε αυτό.

## VI. ΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕ δεδομένη την περιφερειακή θέση του Τμήματος, τον μεγάλο αριθμό φοιτητών/-τριών από άλλες περιοχές εκτός του νομού Λέσβου, και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές/-τριες έως ότου εξοικειωθούν στο νέο ακαδημαϊκό και κοινωνικό περιβάλλον, το Τμήμα έχει εισαγάγει τον θεσμό του συμβούλου σπουδών. Με την εγγραφή τους στο Τμήμα οι φοιτητές/-τριες κατανέμονται σε ομάδες για την εποπτεία των οποίων υπάρχει υπεύθυνος/-η σύμβουλος σπουδών. Ο σύμβουλος σπουδών ανήκει στο διδακτικό προσωπικό του Τμήματος και έχει την υποχρέωση να συναντά τους φοιτητές/-τριες που επιβλέπει και να συζητά μαζί τους προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην ακαδημαϊκή τους ζωή. Οι σύμβουλοι σπουδών ορίζονται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους.

## 3. Μαθησιακά αποτελέσματα

ΤΑ μαθησιακά αποτελέσματα του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών περιγράφονται αναλυτικά για κάθε μάθημα στο Περίγραμμα του αντίστοιχου μαθήματος που είναι ανηρτημένο στη διεύθυνση <http://www.sah.aegean.gr/proptychiakes-spoudes/programma-spoudon/>

Ο πρώτος κύκλος σπουδών αποτελείται στο σύνολό του από υποχρεωτικά μαθήματα γενικού υποβάθρου. Με την υλοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων κάθε μαθήματος του πρώτου κύκλου σπουδών, ως συνέχεια της επιτυχούς εκπαίδευσης και αξιολόγησής του, αναμένεται οι φοιτητές και φοιτήτριες να έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση θεμάτων που άπτονται του γνωστικού αντικείμενου κάθε μαθήματος και απόψεις επί των σύγχρονων εξελίξεων αιχμής του γνωστικού πεδίου τους. Πιο συγκεκριμένα αναμένεται:

- να έχουν εξοικειωθεί με το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τις θεωρητικές προσεγγίσεις της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας,
- να έχουν εξοικειωθεί με μεθοδολογίες άλλων κοινωνικών επιστημών και να είναι σε θέση να κατανοούν διεπιστημονικές προσεγγίσεις,
- να έχουν ασκηθεί στη κριτική σκέψη και τον κριτικό λόγο,
- να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη πηγών και να έχουν εξοικειωθεί με τα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που θέτει η χρήση τους.

Ο δεύτερος κύκλος σπουδών αποτελείται από μαθήματα ειδίκευσης γενικών γνώσεων καθώς και ειδικού υποβάθρου-ανάπτυξης δεξιοτήτων. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του δεύτερου κύκλου σπουδών οι φοιτητές και φοιτήτριες αναμένεται:

- να έχουν αποκτήσει τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ανθρωπολογική και ιστορική έρευνα,
- να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις σε σημαντικό αριθμό θεματικών πεδίων που θεραπεύει το ΠΠΣ,
- να είναι σε θέση να εκπονήσουν αυτόνομη βιβλιογραφική, ανθρωπολογική και ιστορική έρευνα,
- να έχουν ασκηθεί στην εκπόνηση ομαδικών και ατομικών εργασιών,
- να είναι ικανοί/ές να συνεχίσουν περαιτέρω τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο με μεγάλο βαθμό ερευνητικής αυτονομίας,
- να μπορούν να αξιοποιήσουν τις ακαδημαϊκές τους γνώσεις σε επαγγελματικούς εξωακαδημαϊκούς χώρους.

Οι πτυχιούχοι του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας έχουν ένα ευρύ υπόβαθρο γνώσεων στις επιστήμες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Τα μαθησιακά αποτελέσματα του ΠΠΣ στο σύνολό τους αποσκοπούν στη συστηματική εμπέδωση της μεθοδολογίας των δύο αυτών γνωστικών αντικειμένων, καθώς και τη δημιουργία μιας σταθερής βάσης για την επικοινωνία μεταξύ τους αλλά και μεταξύ των κοινωνικών επιστημών ευρύτερα. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει σύγχρονες και ολοκληρωμένες σπουδές σε καίρια πεδία, απολύτως απαραίτητα για την κατανόηση των κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων στην Ελλάδα, την Ευρώπη και τον κόσμο.

#### **4. Προσφερόμενα μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια**

- KA-100 Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία I (Y)
- KA-102 Ζητήματα Αφρικανικής εθνογραφίας I (E)
- KA-104 Εισαγωγή στην ανθρωπολογία της Αφρικής (Y)
- KA-106 Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας II (E)
- KA-112 Ελληνική Εθνογραφία (Y)
- KA-113 Πολιτισμός και πολιτική στη σύγχρονη Ελλάδα (E)
- KA-119 Μετανάστευση και ρατσισμός: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις (E)
- KA-120 Ανθρωπολογία της συγγένειας (Y)
- KA-122 Ανθρωπολογία των φύλων (E)
- KA-123 Ανθρωπολογία της μετανάστευσης (Y)
- KA-125 Ανθρωπολογία της γέννησης και του θανάτου
- KA-130 Ανθρωπολογία της θρησκείας, της τελετουργίας και των συμβολικών συστημάτων (Y)
- KA-140 Ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Y)
- KA-141 Ανθρωπολογική Θεωρία (Y)
- KA-150 Οικονομική Ανθρωπολογία (Y)
- KA-180 Ανθρωπολογία της Εκπαίδευσης (E)
- KA-191 Ανθρωπολογία του ήχου (E)
- KA-192 Ανθρωπολογία της μουσικής (Y)
- I-200 Εισαγωγή στην ιστορία (Y)
- I-201 Κοινωνική και πολιτισμική Ιστορία της μεταπολεμικής Ελλάδας (E)
- I-206 Το Μακεδονικό ζήτημα τον 20ο αιώνα
- I-214 Εισαγωγή στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ιστορία του Βυζαντίου (Y)
- I-218 Κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της Μεσαιωνικής και Πρώιμης Νεότερης Ευρώπης (Y)

I-228 Η σύγχρονη ευρωπαϊκή πόλη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (Ε)  
 I-233 Ισλάμ και χριστιανισμός στους πρώιμους νεότερους χρόνους (Ε)  
 I-235 Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (Υ)  
 I-236 Έθνη και εθνικισμοί στο Βαλκανικό χώρο (19ος – αρχές 20ού αι.) (Ε)  
 I-241 Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου Ι: Πολιτεύματα και πολιτική ιστορία στην Αρχαία Ελλάδα (Υ)  
 I-265 Η Ευρώπη και η ιστορία των λαών «χωρίς ιστορία» (Υ)  
 I-267 Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία (τέλη 18ου-αρχές 20ού αι.) (Υ)  
 I-286 Ουτοπίες και δυστοπίες στο Βυζαντινό κόσμο (Ε)  
 ΓΛ-300 Εισαγωγή στη Γλωσσολογία (Υ)  
 ΟΙ-400 Αρχές της Οικονομικής (Υ)  
 ΟΙ-402 Ιστορία της οικονομικής σκέψης (Ε)  
 ΟΙ-403 Οικονομική Ιστορία της Ελλάδας 1830-1940 (Ε)  
 Φ-471 Εισαγωγή στην πολιτική φιλοσοφία (Υ)  
 Φ-472 Η Κριτική Θεωρία της Σχολής της Φραγκφούρτης (Ε)  
 ΔΣΧ-215 Κοινωνιολογία των κοινωνικών κινημάτων (Ε)  
 ΔΣΧ ΠΟΛ-212 Ιστορία και φιλοσοφία των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (Ε)  
 ΔΣΧ ΠΟΛ-215 Μουσείο και κοινωνία (Ε)  
 ΔΣΧ ΙΤΕ 500 Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης  
 ΔΣΧ ΓΕΩ-420 Ιστορική Γεωγραφία (Ε)  
 ΞΓΛ-01,02,03,04 Αγγλικά Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV  
 ΠΑ/Σ-001 Όψεις της έννοιας του προσώπου (Μελανησία, Αφρική)  
 ΠΑ/Σ-004 Ιστορία Αρχαίου Κόσμου ΙΙΙ: Ζητήματα αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας και κριτικής των πηγών  
 ΠΑ/Σ-020 Πηγές για την ιστορία των οθωμανικών Βαλκανίων  
 ΠΑ/Σ-023 Θερινή πρακτική άσκηση  
 ΠΑ/Σ-026 Ιστορική Δημογραφία  
 ΠΑ/Σ-030 Ιστοριογραφία του Βυζαντίου  
 ΠΑ/Σ-034 Πραγματολογία  
 ΠΑ/Σ-039 Εθνογραφία της Μεσογείου  
 ΠΑ/Σ-043 Φιλοξενία και πολιτισμική διαφοροποίηση  
 ΠΑ/Σ-044 Μνήμη, ιστορία και αναπαράσταση του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου: Η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης  
 ΠΑ/Σ 052 Αναπαραστάσεις της Ανατολής και του Ισλάμ στη Μεσαιωνική και Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη  
 ΠΑ/Σ-058 Επιτόπια έρευνα και συμμετοχική παρατήρηση  
 ΠΑ/Σ-062 Πάθη και πολιτική στη Νεότερη και Σύγχρονη Πολιτική Φιλοσοφία  
 ΠΑ/Σ 068 Ιστορικοί και ιστοριογραφία της μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης Ευρώπης  
 ΠΑ/Σ-069 Greek history in European perspective  
 ΠΑ/Σ 070 Γλωσσικό τοπίο  
 ΠΑ/Σ-074 Ετερότητα και εκπαίδευση  
 ΠΑ/Σ-075 Αστικός χώρος και τεχνολογίες του σώματος  
 ΠΑ/Σ-079 Ανθρωπολογία της φύσης  
 ΠΑ/Σ-080 Ιστορία και ιστορικό φιλμ  
 ΠΑ/Σ-081 Πηγές της ιστορίας της Μεταπολίτευσης  
 ΠΑ/Σ-082 Η ελληνική οικονομική σκέψη στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα  
 ΠΑ/Σ-085 Borders, frontiers and migration

(Υ) Υποχρεωτικό μάθημα

(Ε) Μάθημα επιλογής

ΚΩΔΙΚΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

*Κοινωνική Ανθρωπολογία (ΚΑ)*  
*Ιστορία (Ι)*  
*Γλώσσα (ΓΛ)*  
*Οικονομία (ΟΙ)*  
*Φιλοσοφία (Φ)*  
*Πρακτικές Ασκήσεις/Σεμινάρια (ΠΑ/Σ)*  
*Ξένες Γλώσσες (ΞΓΛ)*

## 5. Πρόγραμμα Σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2018-2019

### ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

#### Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

| Κωδ.   | Τίτλος Μαθήματος                     | Διδάσκων/ουσα | ECTS/Δ.Μ. |
|--------|--------------------------------------|---------------|-----------|
| I-200  | Εισαγωγή στην Ιστορία                | Εξερτζόγλου   | 5/3       |
| I-241  | Ιστορία αρχαίου κόσμου Ι             | Αναστασιάδης  | 5/3       |
| ΚΑ-100 | Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία | Πλεξουσάκη    | 5/3       |
| ΚΑ-140 | Ιστορία Κοινωνικής Ανθρωπολογίας     | Πετρίδου      | 5/3       |
| ΟΙ-400 | Αρχές της Οικονομικής                | Μπέλλας       | 5/3       |
| ΞΓΛ-01 | Αγγλικά Ι                            | Νικολαρέα     | 5/3       |

#### Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

| Κωδ.   | Τίτλος Μαθήματος                                                               | Διδάσκων/ουσα       | ECTS/Δ.Μ. |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-----------|
| I-218  | Κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης Ευρώπης | Πλακωτός            | 5/3       |
| I-265  | Η Ευρώπη και η ιστορία των λαών «χωρίς ιστορία»                                | Σταματογιαννοπούλου | 5/3       |
| ΚΑ-104 | Εισαγωγή στην ανθρωπολογία της Αφρικής                                         | Τσεκένης            | 5/3       |
| ΚΑ-120 | Ανθρωπολογία της Συγγένειας                                                    | Καντσά              | 5/3       |
| ΚΑ-123 | Ανθρωπολογία της Μετανάστευσης                                                 | Τοπάλη              | 5/3       |
| ΞΓΛ-02 | Αγγλικά ΙΙ                                                                     | Νικολαρέα           | 5/3       |

#### Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

| Κωδ.   | Τίτλος Μαθήματος                                       | Διδάσκων/ουσα | ECTS/Δ.Μ. |
|--------|--------------------------------------------------------|---------------|-----------|
| ΓΛ-300 | Εισαγωγή στη Γλωσσολογία                               | Κανάκης       | 5/3       |
| I-235  | Ιστορία της οθωμανικής αυτοκρατορίας (1300-1839)       | Γκαρά         | 5/3       |
| I-267  | Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία, (τέλη 18ου-αρχές 20ού αι.) | Καράβας       | 5/3       |
| ΚΑ-192 | Ανθρωπολογία της Μουσικής                              | Πανόπουλος    | 5/3       |
| Φ-471  | Εισαγωγή στην πολιτική φιλοσοφία                       | Ιακώβου       | 5/3       |
| ΞΓΛ-03 | Αγγλικά ΙΙΙ                                            | Νικολαρέα     | 5/3       |

#### Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

| Κωδ.   | Τίτλος Μαθήματος                                                           | Διδάσκων/ουσα  | ECTS/Δ.Μ. |
|--------|----------------------------------------------------------------------------|----------------|-----------|
| I-214  | Εισαγωγή στην κοινωνική και πολιτισμική ιστορία του Βυζαντίου              | Σμαρνάκης      | 5/3       |
| ΚΑ-112 | Ελληνική Εθνογραφία                                                        | Παπαταξιάρχης  | 5/3       |
| ΚΑ-130 | Ανθρωπολογία της θρησκείας, της τελετουργίας και των συμβολικών συστημάτων | Πανόπουλος     | 5/3       |
| ΚΑ-141 | Ανθρωπολογική Θεωρία                                                       | Γιαννακόπουλος | 5/3       |

|        |                         |           |     |
|--------|-------------------------|-----------|-----|
| ΚΑ-150 | Οικονομική Ανθρωπολογία | Μουτάφη   | 5/3 |
| ΞΓΛ-04 | Αγγλικά IV              | Νικολαρέα | 5/3 |

#### Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

| Κωδ.        | Τίτλος Μαθήματος                                                                                      | Διδάσκων/ουσα                                                   | ECTS/Δ.Μ. |
|-------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-----------|
| I-286       | Ουτοπίες και δυστοπίες στο Βυζαντινό κόσμο                                                            | Σμαρνάκης                                                       | 6/3       |
| ΚΑ-119      | Μετανάστευση και ρατσισμός: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις                                               | Τοπάλη                                                          | 6/3       |
| ΚΑ-193      | Ανθρωπολογία της τέχνης                                                                               | Διδάσκων στο πλαίσιο της πράξης απόκτησης ακαδημαϊκής εμπειρίας | 6/3       |
| ΟΙ-402      | Ιστορία της οικονομικής σκέψης                                                                        | Μπέλλας                                                         | 6/3       |
| ΔΣΧ ΠΟΛ 215 | Μουσείο και κοινωνία                                                                                  | Χουρμουζιάδη                                                    | 5/3       |
| ΔΣΧ 215     | Κοινωνιολογία των Κοινωνικών Κινήματων                                                                | Ψημίτης                                                         | 6/3       |
| ΔΣΧ ΙΤΕ 500 | Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης                                                                      | Σαμπανίκου                                                      | 6/3       |
| ΠΑ/Σ-030    | ΠΑ/Σ: Ιστοριογραφία του Βυζαντίου                                                                     | Σμαρνάκης                                                       | 6/3       |
| ΠΑ/Σ-034    | ΠΑ/Σ: Πραγματολογία                                                                                   | Κανάκης                                                         | 6/3       |
| ΠΑ/Σ-039    | ΠΑ/ Σ: Εθνογραφία της Μεσογείου                                                                       | Πλεξουσάκη                                                      | 6/3       |
| ΠΑ/Σ-044    | ΠΑ/Σ: Μνήμη, ιστορία και αναπαράσταση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου: Η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης | Χαντζαρούλα                                                     | 6/3       |
| ΠΑ/Σ-058    | ΠΑ/Σ: Επιτόπια έρευνα και συμμετοχική παρατήρηση                                                      | Τοπάλη                                                          | 6/3       |
| ΠΑ/Σ - 068  | ΠΑ/Σ: Ιστορικοί και ιστοριογραφία της μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης Ευρώπης                        | Πλακωτός                                                        | 6/3       |

#### ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

| Κωδ.     | Τίτλος Μαθήματος                                                          | Διδάσκων/ουσα | ECTS/Δ.Μ. |
|----------|---------------------------------------------------------------------------|---------------|-----------|
| I-201    | Κοινωνική και πολιτισμική Ιστορία της μεταπολεμικής Ελλάδας               | Κούκη         | 6/3       |
| I-233    | Ισλάμ και χριστιανισμός στους πρώιμους νεότερους χρόνους                  | Γκαρά         | 6/3       |
| ΚΑ-106   | Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας II                                       | Τσεκένης      | 6/3       |
| ΚΑ-180   | Ανθρωπολογία της Εκπαίδευσης                                              | Πλεξουσάκη    | 6/3       |
| ΚΑ-191   | Ανθρωπολογία του ήχου                                                     | Πανόπουλος    | 6/3       |
| ΟΙ-403   | Οικονομική Ιστορία της Ελλάδας 1830-1940                                  | Αρκολάκης     | 6/3       |
| ΠΑ/Σ-004 | ΠΑ/Σ: Ιστορία Αρχαίου Κόσμου III: Ζητήματα αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας | Αναστασιάδης  | 6/3       |

|          |                                                                     |            |     |
|----------|---------------------------------------------------------------------|------------|-----|
|          | και κριτικής των πηγών                                              |            |     |
| ΠΑ/Σ-020 | ΠΑ/Σ: Πηγές για την ιστορία των οθωμανικών Βαλκανίων                | Γκαρά      | 6/3 |
| ΠΑ/Σ-026 | ΠΑ/Σ: Ιστορική Δημογραφία                                           | Καράβας    | 6/3 |
| ΠΑ/Σ-070 | ΠΑ/Σ: Γλωσσικό τοπίο                                                | Κανάκης    | 6/3 |
| ΠΑ/Σ-074 | ΠΑ/Σ: Ετερότητα και εκπαίδευση                                      | Πλεξουσάκη | 6/3 |
| ΠΑ/Σ-081 | ΠΑ/Σ: Πηγές της Ιστορίας της Μεταπολίτευσης                         | Κούκη      | 6/3 |
| ΠΑ/Σ-082 | ΠΑ/Σ: Η ελληνική οικονομική σκέψη στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα | Αρκολάκης  | 6/3 |

## Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

| Κωδ.        | Τίτλος Μαθήματος                                                                         | Διδάσκων/ουσα                                                        | ECTS/Δ. Μ. |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|------------|
| I-228       | Η σύγχρονη ευρωπαϊκή πόλη μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο                                   | Γιαννιτσιώτης                                                        | 6/3        |
| I-236       | Έθνη και εθνικισμοί στο Βαλκανικό χώρο (19 <sup>ος</sup> – αρχές 20ού αι.)               | Εξερτζόγλου                                                          | 6/3        |
| ΚΑ-102      | Ζητήματα Αφρικανικής εθνογραφίας I                                                       | Τσεκένης                                                             | 6/3        |
| ΚΑ-113      | Πολιτισμός και πολιτική στη σύγχρονη Ελλάδα                                              | Παπαταξιάρχης                                                        | 6/3        |
| ΔΣΧ ΠΟΛ 212 | Ιστορία και Φιλοσοφία των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης                                     | Καταπότη                                                             | 6/3        |
| ΔΣΧ ΓΕΩ 420 | Ιστορική Γεωγραφία                                                                       | Σιδηρόπουλος                                                         | 5/3        |
| ΠΑ/Σ-001    | ΠΑ/Σ: Όψεις της έννοιας του προσώπου (Αφρική, Μελανησία)                                 | Τσεκένης                                                             | 6/3        |
| ΠΑ/Σ-052    | ΠΑ/Σ: Αναπαραστάσεις της Ανατολής και του Ισλάμ στη μεσαιωνική και πρώιμη νεότερη Ευρώπη | Πλακωτός                                                             | 6/3        |
| ΠΑ/Σ-075    | ΠΑ/Σ: Αστικός χώρος και τεχνολογίες του σώματος                                          | Γιαννακόπουλος                                                       | 6/3        |
| ΠΑ/Σ-079    | ΠΑ/Σ: Ανθρωπολογία της φύσης                                                             | Καντσά                                                               | 6/3        |
| ΠΑ/Σ-083    | ΠΑ/Σ: Ανθρωπολογία και σύγχρονη τέχνη                                                    | Διδάσκων στο πλαίσιο της πράξης απόκτησης ακαδημαϊκής εμπειρίας..... | 6/3        |
| ΠΑ/Σ-085    | ΠΑ/Σ: Borders, frontiers and migration                                                   | Πετρίδου – Τοπάλη - Τσεκένης                                         | 7,5/3      |

**Η' ΕΞΑΜΗΝΟ**

| Κωδ.     | Τίτλος Μαθήματος                                                    | Διδάσκων/ουσα                  | ECTS/Δ.<br>Μ |
|----------|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------------|
| I-206    | Το Μακεδονικό ζήτημα τον 20 <sup>ο</sup> αιώνα                      | Καράβας                        | 6/3          |
| ΚΑ-122   | Ανθρωπολογία των φύλων                                              | Γιαννακόπουλος                 | 6/3          |
| ΚΑ-125   | Ανθρωπολογία της γέννησης και του θανάτου                           | Καντσά                         | 6/3          |
| ΚΑ-143   | Υλικός Πολιτισμός                                                   | Πετρίδου                       | 6/3          |
| Φ-472    | Η κριτική θεωρία της σχολής της Φρανκφούρτης                        | Ιακώβου                        | 6/3          |
| ΠΑ-023   | ΘΕΡΙΝΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ                                              | Πλακωτός (συντονισμός)         | 6/3          |
| ΠΑ/Σ-043 | ΠΑ/Σ: Φιλοξενία και πολιτισμική διαφοροποίηση                       | Παπαταξιάρχης                  | 6/3          |
| ΠΑ/Σ-045 | ΠΑ/Σ: Ανθρωπολογία ένδυμα και μόδα                                  | Πετρίδου                       | 6/3          |
| ΠΑ/Σ-062 | ΠΑ/Σ: Πάθη και πολιτική στη νεότερη και σύγχρονη πολιτική φιλοσοφία | Ιακώβου                        | 6/3          |
| ΠΑ/Σ-069 | ΠΑ/Σ: Greek History in European Perspective                         | Γκαρά – Εξερτζόλου - Σμαρνάκης | 7,5/3        |
| ΠΑ/Σ-080 | ΠΑ/Σ: Ιστορία και ιστορικό φιλμ                                     | Εξερτζόλου                     | 6/3          |

## 6. Περιλήψεις μαθημάτων και πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων

### Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

#### Εισαγωγή στην Ιστορία

- **Κωδικός μαθήματος:** I-200
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 1<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Χάρης Εξεργζόγλου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές/τριες στην Ιστορία παρουσιάζοντας τα ζητήματα με τα οποία συνδέεται η ιστορική έρευνα, τη θέση της Ιστορίας στις κοινωνικές επιστήμες, αλλά και τους τρόπους οργάνωσης της ιστορικής σκέψης σε σχέση με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Το μάθημα χωρίζεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη εξετάζονται θεματικές όπως η Ιστορία και παρελθόν, μνήμη και ιστορία, χρόνος και ιστορικότητα. Παρουσιάζεται επίσης η εξέλιξη της ιστοριογραφίας από τον 19<sup>ο</sup> αιώνα μέχρι σήμερα τόσο μέσα από τις βασικές ιστορικές σχολές όσο και μέσα από τις περιοχές ιστορικής έρευνας. Η δεύτερη ενότητα αποτελεί μια εισαγωγή στο πεδίο της ιστορικής έρευνας παρουσιάζοντας τους τρόπους με τους οποίους δουλεύουν οι ιστορικοί καθώς το υλικό με το οποίο εργάζονται. Η τρίτη ενότητα επιχειρεί να εισάγει τους φοιτητές/τριες σε επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν την ιστορία, όπως, η σχέση ιστορίας και κοινωνικών επιστημών, οι διαφορετικοί τρόποι ιστορικής ερμηνείας, το ζήτημα της αντικειμενικότητας και η ματιά του ιστορικού, το γεγονός ως επιστημολογικό ζήτημα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα αποσκοπεί στο να φέρει τους φοιτητές/τριες σε μια πρώτη επαφή με την ιστορική σκέψη. Καθώς η ιστορική σκέψη καλλιεργείται και δεν είναι φυσική, όπως και καμία άλλη μορφή σκέψης, προσφέρει σημαντικές νοητικές δεξιότητες στους κοινωνικές επιστήμονες που οφείλουν να κατανοούν τα ζητήματα που τους απασχολούν στην ιστορικότητά τους. Με δεδομένο τον εντελώς ανεπαρκή τρόπο διδασκαλίας της ιστορίας στις προηγούμενες βαθμίδες της εκπαίδευσης οι φοιτητές/τριες έχουν μια εντελώς στρεβλή εικόνα για την ιστορία ενώ αγνοούν παντελώς τη διάσταση της ιστορικής σκέψης. Η γνωριμία με την Ιστορία και με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ιστορική έρευνα αποτελεί βασικό στόχο του μαθήματος. Επιπλέον, οι φοιτητές/τριες θα εξοικειωθούν με ένα γνωστικό πεδίο που αναδεικνύει την πολυπλοκότητα ως γνωστική προϋπόθεση του παρελθόντος και δεν περιορίζεται σε προκαθορισμένες, στατικές γνώσεις.

## Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου Ι: Πολιτεύματα και πολιτική ιστορία στην Αρχαία Ελλάδα

- Κωδικός μαθήματος: I-241
- Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 1<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 1<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 5
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκοντος: Βασίλης Αναστασιάδης
- Περιεχόμενο μαθήματος: Οι αρχαιοελληνικές πόλεις-κράτη παρουσιάζουν σημαντική ποικιλία πολιτευμάτων, τα οποία μάλιστα οργανώνονταν στο πλαίσιο της πολιτικής φιλοσοφίας σε περίπλοκα σχήματα ομοιοτήτων και αντιθέσεων. Παράλληλα, φαίνεται να υπήρξε έντονος ο προβληματισμός σχετικά με τη μετάλλαξη, τον εκφυλισμό ή την ολίσθησή τους, φαινόμενα τα οποία θα ήταν δυνατό να τεκμηριώνονται από την ίδια την πολιτική ιστορία. Το μάθημα αυτό αποβλέπει στην παρουσίαση των σπουδαιότερων πτυχών της σχετικής γραμματείας, πάντοτε σε συνάρτηση με τις σύγχρονές τους εξελίξεις στην οικονομία, την κοινωνία, τους θεσμούς και τη διπλωματία.
- Μαθησιακά αποτελέσματα: Οι φοιτητές που παρακολουθούν τις διαλέξεις και καλύπτουν την ύλη θα είναι σε θέση, μετά την ολοκλήρωση του εξαμήνου:
  - α) να διακρίνουν με ευχέρεια τα πολιτεύματα που ίσχυσαν κατά την αρχαιότητα στις ελληνικές πόλεις-κράτη και να αναγνωρίζουν τις κρίσιμες διαφορές τους όσον αφορά στις κοινωνικές προϋποθέσεις τους
  - β) να κατανοούν τα περίπλοκα ζητήματα της μεθόδου ταξινόμησης των πολιτευμάτων με την εφαρμογή, αφενός, περιγραφικών-μορφολογικών κριτηρίων και, αφετέρου, ποιοτικών-ερμηνευτικών κριτηρίων
  - γ) να μελετούν με κριτικό πνεύμα την πολυσχιδή διαμάχη -στο πλαίσιο της αρχαιοελληνικής, αλλά και της νεότερης, πολιτικής φιλοσοφίας- σχετικά με τα υπαρκτά πολιτεύματα σε σύγκριση προς υποθετικά-ιδεώδη πολιτεύματα (ουτοπίες).

## Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία Ι

- Κωδικός μαθήματος: KA-100

• Τύπος μαθήματος:

Υποχρεωτικό

• Επίπεδο μαθήματος:

Προπτυχιακό

• Έτος σπουδών:

1<sup>ο</sup>

• Εξάμηνο σπουδών:

1<sup>ο</sup>

• Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):

5

• Αριθμός διδακτικών μονάδων:

3

• Όνομα διδάσκουσας:

Έφη Πλεξουσάκη

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα έχει ως στόχο να δώσει μια γενική εικόνα της κοινωνικής ανθρωπολογίας ως προς τα ζητήματα με τα οποία ασχολείται, τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις στις οποίες στηρίζεται και τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιεί. Το μεγαλύτερο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο οι ανθρωπολόγοι αντιλαμβάνονται το φαινόμενο «άνθρωπος» και τη βασική συνθήκη της ύπαρξής του που είναι ο «πολιτισμός». Εστιάζει δηλαδή, στον τρόπο με τον οποίο ο πολιτισμός συνιστά το πλαίσιο μέσα στο οποίο σχετιζόμαστε με άλλους ανθρώπους, αποκτούμε εμπειρίες, κάνουμε επιλογές και προσαρμοζόμαστε στο περιβάλλον μας. Επιπλέον διερευνά πώς και το γιατί οι τρόποι ζωής που οι άνθρωποι έχουν επινοήσει διαφέρουν μεταξύ τους, καθώς και τη σημασία που έχει η μελέτη της πολιτισμικής ποικιλίας για την κατανόηση του «ανθρώπου». Τέλος εξετάζονται κριτικά διάφορες αυτονόητες αντιλήψεις, όπως πχ ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι βασικά προϊόν «ενστίκτων», ότι υπάρχουν «ανώτεροι» και «κατώτεροι» πολιτισμοί ή ότι ο δικός μας τρόπος ζωής είναι αντικειμενικά προτιμότερος από άλλους.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:**

Οι πρωτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες αναμένεται να εξοικειωθούν με το αντικείμενο και την μεθοδολογία της κοινωνικής ανθρωπολογίας καθώς και με βασικές θεωρητικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στην ανθρωπολογική μελέτη του πολιτισμού και της κοινωνίας.

Να αναγνωρίζουν τους «δικούς μας», πολιτισμικά κατασκευασμένους και συχνά εθνοκεντρικούς τρόπους αντίληψης του κόσμου.

Να διακρίνουν τη σημασία της πολιτισμικής ποικιλομορφίας για τη θεμελίωση της κοινωνικής ανθρωπολογίας.

Να διακρίνουν τις διαφορετικές ανθρωπολογικές προσεγγίσεις για την κοινωνία και τον πολιτισμό και τη σύνδεσή τους με το ιστορικό πλαίσιο

Να εντοπίζουν τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται ο εθνοκεντρισμός και ο ρατσισμός και τη σύνθετη σχέση τους με την ανθρωπολογία.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-100/>

## Ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

• Κωδικός μαθήματος:

KA-140

Τύπος μαθήματος:

Υποχρεωτικό

Προπτυχιακό

- **Επίπεδο μαθήματος:**

- **Έτος σπουδών:**

1<sup>ο</sup>

- **Εξάμηνο σπουδών:**

1<sup>ο</sup>

- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

5

- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

3

- **Όνομα διδάσκουσας :**

Έλια Πετρίδου

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα εξετάζονται, μέσα από μια κριτική σκοπιά, οι κυριότερες θεωρίες και τα ρεύματα που κυριάρχησαν στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το 19ο αιώνα μέχρι και τη δεκαετία του 1970, προκειμένου να διαμορφώσουν οι φοιτητές μια πλήρη εικόνα για τις ιστορικές τάσεις της σύγχρονης ανθρωπολογίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κατανόηση της προέλευσης και των χαρακτηριστικών των τριών «εθνικών σχολών» (της αγγλικής, της γαλλικής και της αμερικανικής) της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας καθώς και βασικών εννοιών, όπως εξέλιξη, πολιτισμός, λειτουργία, διαδικασία και δομή.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα**

Στόχος του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών/τριών με τα κυριότερα ρεύματα που κυριάρχησαν στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από τα τέλη του 19ου έως τα τέλη του 20ου αι. και η εξοικείωσή τους με βασικές έννοιες και μεθοδολογίες.

Οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα κυριότερα θεωρητικά ρεύματα και μεθόδους έρευνας στην ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και να τα συνδέουν με συγκεκριμένα ερωτήματα στη μελέτη του πολιτισμού. Επίσης, θα μπορέσουν να αναπτύξουν ένα ταξινομικό σχήμα των θεωρητικών τάσεων της Ανθρωπολογίας στον χώρο και το χρόνο και θα μάθουν να συνδέουν τη θεωρία με συγκεκριμένους ανθρώπους, τόπους και γεγονότα. Θα εξοικειωθούν με βασικές έννοιες-εργαλεία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και με την εφαρμογή τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-140/>

## Αρχές της Οικονομικής

- **Κωδικός μαθήματος:** ΟΙ-400
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος (Προπτυχιακό/Μεταπτυχιακό):** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 1<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Χριστόδουλος Μπέλλας
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα διαπραγματεύεται την σχέση αγοράς και κράτους στην οικονομική ζωή υπό το πρίσμα της σύγχρονης οικονομικής θεωρίας. Αρχικά αναλύονται βασικές έννοιες όπως οι οικονομικές επιλογές και το κόστος τους, η συνολική παραγωγή και η μεγέθυνσή της, το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας, η ανταλλαγή και το χρήμα. Στη συνέχεια παρουσιάζεται το υπόδειγμα της ελεύθερης αγοράς και οι περιπτώσεις στις οποίες η αγορά αποτυγχάνει (εξωτερικότητες, δημόσια αγαθά, μονοπώλιο, οικονομική ανισότητα). Αυτό οδηγεί στη εξέταση της παρέμβασης του κράτους στην αγορά (έμμεση και άμεση φορολογία, δασμοί, επιδοτήσεις, ρύθμιση των αγορών), αλλά και στον αυτόνομο ρόλο του στην οικονομία (κρατική παραγωγή δημοσίων αγαθών, μεταβιβαστικές πληρωμές, δημόσιες επενδύσεις). Στο μακροοικονομικό σκέλος της ανάλυσης παρουσιάζονται τα δύο αντιμαχόμενα υποδείγματα (κεϋνσιανό και μονεταριστικό) και οι διαφορές που αυτά συνεπάγονται για τις επιδράσεις της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής στα συνολικά μεγέθη της οικονομίας (ΑΕΠ, ανεργία, τιμές, ισοζύγιο πληρωμών).
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Επιδιώκεται να εμπλουτισθούν οι γνώσεις των φοιτητριών και των φοιτητών για τον τρόπο λειτουργίας των σύγχρονων οικονομιών και να αποκτηθεί εκ μέρους τους κριτική ικανότητα αξιολόγησης τόσο της λειτουργίας τους αλλά και της μεθοδολογίας ανάλυσής τους. Δίνεται έμφαση στην κατανόηση συνδυασμών σχέσεων αιτίου και αιτιατού που οδηγούν στην αποκάλυψη της λειτουργίας των σύγχρονων οικονομικών θεσμών. Βασική επιδίωξη είναι η κατανόηση ότι ενώ θεωρείται ότι τα οικονομικά ζητήματα επιδέχονται αδιαμφισβήτητες τεχνοκρατικές λύσεις, στην πραγματικότητα στις λύσεις αυτές υποκρύπτεται το αξιολογικό-πολιτικό στοιχείο.  
Απώτερος στόχος είναι η βελτίωση της δυνατότητας των φοιτητριών και των φοιτητών να εισαχθούν σε μεθοδολογίες άλλων κοινωνικών επιστημών και παρακολουθούν τον δημόσιο διάλογο που σχετίζεται με την λειτουργία των σύγχρονων οικονομιών.

<http://www.sah.aegean.gr/course/oi-400/>

- **Κωδικός μαθήματος:** ΞΓΛ-01
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 1ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Αικατερίνη Νικολαρέα
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, οι φοιτητές/-τριες:
  - (1) Μαθαίνουν πώς να κατανοούν *μικρά και σχετικής δυσκολίας* επιστημονικά κείμενα της ειδικότητάς τους (έντυπα ή ηλεκτρονικά) γραμμένα στα αγγλικά
  - (2) Εξοικειώνονται στη συγγραφή περιλήψεων στα *αγγλικά* και στα *ελληνικά σχετικά* δύσκολων επιστημονικών κειμένων,
  - (3) Μαθαίνουν να συμμερίζονται τις γνώσεις που αποκτούν μέσω των περιλήψεων με τους υπόλοιπους συμφοιτητές και συμφοιτήτριές τους προφορικά στην *αγγλική γλώσσα*.
  - (4) Διδάσκονται πώς να διεξάγουν έρευνα στην ειδικότητά τους στην αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, και
  - (5) Μαθαίνουν πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν στην ζωή τους και την επαγγελματικής τους σταδιοδρομία (Knowledge management), με τη δημιουργία και χρήση της *ηλεκτρονικής δίγλωσσης Βάσης Δεδομένων Ορολογίας (ΒΔΟ)* [αγγλικά: ελληνικά].
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Πιο συγκεκριμένα, τα Αγγλικά Ι, μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, επιδιώκουν να βοηθήσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες:
  1. Να αναπτύξουν δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής στα Ειδικά (και Γενικά) Αγγλικά, μέσα από την εκμάθηση τεχνικών ανάγνωσης *μικρών και σχετικής δυσκολίας* αποσπασμάτων επιστημονικών κειμένων (εντύπων ή/και ηλεκτρονικών κειμένων), γραμμένων στα αγγλικά, έτσι ώστε:
    - α) Να εμβαθύνουν και να κατανοούν μικρά και σχετικής δυσκολίας επιστημονικά κείμενα (έντυπης ή/και ηλεκτρονικής μορφής) της ειδικότητάς τους,
    - β) Να εξοικειώνονται με τη συγγραφή περιλήψεων στα *αγγλικά* και στα *ελληνικά σχετικά* δύσκολων επιστημονικών κειμένων,
    - γ) Να συμμερίζονται τις γνώσεις που αποκτούν μέσω των περιλήψεων με τους υπόλοιπους συμφοιτητές και συμφοιτήτριές τους προφορικά και γραπτά στην *αγγλική γλώσσα*.
  2. Να μάθουν πώς να διεξάγουν έρευνα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και Ιστορία, στην αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (στη βιβλιοθήκη και το Διαδίκτυο αντίστοιχα),
  3. Να βρίσκουν ηλεκτρονικά και μη λεξικά ώστε να:
    - α) δημιουργούν τη δική τους *ηλεκτρονική δίγλωσση Βάση Δεδομένων Ορολογίας (ΒΔΟ)* [αγγλικά: ελληνικά], και

- β) να διατηρούν, βελτιώνουν και χρησιμοποιούν αυτή την ηλεκτρονική δίδγλωση ΒΔΟ στα επόμενα φοιτητικά τους χρόνια και στην κατοπινή επαγγελματική τους αποκατάσταση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι παραπάνω μεθοδολογίες χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στις προπτυχιακές (και πιθανόν στις μεταπτυχιακές) τους σπουδές, όπου θα χρειαστεί να ανατρέξουν σε διεθνή βιβλιογραφία και να τη χρησιμοποιήσουν είτε ως περιλήψεις είτε ως αναφορές σε διάφορα μαθήματα ή και στη συγγραφή της πτυχιακής όχι μόνο στα αγγλικά αλλά και στα ελληνικά.

<http://www.sah.aegean.gr/course/esp1/>

## Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

### Κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της Μεσαιωνικής και Πρώιμης Νεότερης Ευρώπης

- **Κωδικός μαθήματος:** I-218
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιώργος Πλακωτός
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην κοινωνία και τον πολιτισμό της Ευρώπης από τον 5<sup>ο</sup> μέχρι το 18<sup>ο</sup> αιώνα. Εξετάζονται η μετάβαση από την αρχαιότητα και η διαμόρφωση του μεσαιωνικού κόσμου και στη συνέχεια το πέρασμα στην πρώιμη νεότερη περίοδο. Κύριους άξονες του μαθήματος αποτελούν η διαμόρφωση του πολιτικού χάρτη της Ευρώπης («βαρβαρικά βασίλεια», κοινοτικό φαινόμενο, ανάδυση του θεσμικού και εδαφικού κράτους), η κοινωνική διαστρωμάτωση (τριμερής διάκριση της μεσαιωνικής κοινωνίας, φεουδαρχική οργάνωση, αστική κοινωνία, ελίτ και υπάλληλα στρώματα), τα δημογραφικά μεγέθη, η οικονομία (χωροδεσποτεία και αγροτικός κόσμος, αστική οικονομία, μετάβαση από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό, πρωτοεκβιομηχάνιση, επέκταση στον εξωευρωπαϊκό κόσμο), οι διανοητικοί ορίζοντες (ο μεσαιωνικός χριστιανισμός, το κίνημα της Αναγέννησης, τα κινήματα της Μεταρρύθμισης και Αντιμεταρρύθμισης) και η συγκρότηση ταυτοτήτων (κοινωνικών, έμφυλων, θρησκευτικών).

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην ιστορία της προνεωτερικής Ευρώπης και απευθύνεται σε φοιτητές/τριες με περιορισμένες γνώσεις στο συγκριμένο αντικείμενο. Οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να προσδιορίζουν το χρονολογικό πλαίσιο των υπό εξέταση περιόδων, να διακρίνουν τα ερμηνευτικά σχήματα που έχουν προταθεί από την ιστορική έρευνα, να αντλούν συμπεράσματα μέσω συγκρίσεων, να αξιολογούν τις αλλαγές στην ιστορική οπτική, να αναθεωρούν παραδεδομένες ιστορικές κρίσεις, να αναγνωρίζουν τη συνθετότητα στην παραγωγή της ιστορικής γνώσης και να κρίνουν τη σχέση της ιστορικής έρευνας με το παρόν.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-218/>

### Η Ευρώπη και η ιστορία των λαών «χωρίς ιστορία»

- **Κωδικός μαθήματος:** I-265
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Μαρία Σταματογιαννοπούλου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα εξετάζεται η ηγεμονική συγκρότηση της Ευρώπης κατά το 16<sup>ο</sup> αιώνα, μέσα από την κατανόηση της ισπανικής κυριαρχίας σε σημαντικό τμήμα της αμερικανικής ηπείρου. Τρεις είναι οι κεντρικές θεματικές ενότητες που συγκροτούν το μάθημα. Η πρώτη θεματική ενότητα εξετάζει τη μεσογειακή-ευρωπαϊκή πορεία προς το «1492», την ευρωπαϊκή δηλαδή επέκταση κατά το 15<sup>ο</sup> και το 16<sup>ο</sup> αιώνα, χαρτογραφώντας την ‘έξοδο’ του ευρωπαϊκού ναυτικού και εμπορικού κόσμου στον Ατλαντικό και τις συνθήκες εκείνες που κατέστησαν πραγματοποιήσιμες τις εξερευνητικές αποστολές και την ευρωπαϊκή επέκταση, με ιδιαίτερη έμφαση στο μεσογειακό κόσμο και τις ιβηρικές μοναρχίες. Η δεύτερη θεματική ενότητα εξετάζει τις επιπτώσεις της κατάκτησης αμερικανικών εδαφών από το ισπανικό στέμμα κατά το 16<sup>ο</sup> αιώνα στους τοπικούς πληθυσμούς, αλλά και στους ίδιους τους κατακτητές, τη νέα τάξη πραγμάτων που επιβάλλουν οι νέοι κυρίαρχοι και τις μορφές ηγεμονίας –κοινωνικής, οικονομικής, πολιτισμικής. Τέλος, η τρίτη θεματική ενότητα του μαθήματος επιχειρεί να παρουσιάσει και να συζητήσει το πλαίσιο (νομικό, φιλοσοφικό και θεολογικό) μέσα στο οποίο, κατά το 16<sup>ο</sup> αιώνα, τοποθετήθηκε, συζητήθηκε, απέκτησε νομιμότητα ή αποτέλεσε αντικείμενο κριτικής η κατάκτηση και κυριαρχία των Ισπανών στην Κεντρική και Νότια Αμερική. Εξετάζονται επομένως οι τρόποι με τους οποίους προσεγγίστηκε, την περίοδο της κατάκτησης, το ηθικό ζήτημα που έθετε η δράση των Ισπανών στις

κατακτημένες περιοχές και το πολιτικό ζήτημα της νομιμότητας ή μη της ισπανικής κυριαρχίας σε αμερικανικά εδάφη. Τελικά, στο μάθημα εξετάζονται οι τρόποι ένταξης των 'λαών χωρίς ιστορία' στα οικονομικά, πολιτικά και αξιακά προτάγματα του ευρωπαϊκού κόσμου και το πλαίσιο της νομιμοποίησης της ευρωπαϊκής κυριαρχίας, στην αυγή της αποικιοκρατικής της επέκτασης.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Στόχος του μαθήματος είναι
  - να εξοικειώσει τους φοιτητές με την ιστορική διαδικασία η οποία συνέδεσε, κατά την αυγή της αποικιοκρατίας, τον μη-ευρωπαϊκό κόσμο με τη «Δύση»
  - να αναδείξει τις μορφές ηγεμονίας και νομιμότητας του ισπανικού αποικιακού εγχειρήματος το 16ο αιώνα
  - στόχο αποτελεί επίσης η κατανόηση των τρόπων με τους οποίους συνδέονται διαφορετικές πολιτισμικές τάξεις και των τρόπων με τους οποίους παράγονται υβριδικές πολιτισμικές πραγματικότητες, μέσα από τις σχέσεις ανάμεσα στους μητροπολιτικούς Ισπανούς, τους αποίκους-κρεολούς και τις γηγενείς κοινότητες
  - η εξοικείωση στην προσέγγιση ζητημάτων, που έχουν απασχολήσει τους φοιτητές στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής τους, στο πλαίσιο όμως μιας ευρωποκεντρικής αντίληψης που εστιάζει στην αδιάπτωτη πορεία του ευρωπαϊκού κόσμου προς την πρόοδο. Αναμένεται να κατανοήσουν, ότι και οι λαοί «χωρίς ιστορία» των σχολικών εγχειριδίων, κατέχουν θέση, όπως και οι Ευρωπαίοι ή άλλοι «ιστορικοί» λαοί, στην ιστορική διαδικασία, ως κοινωνίες που παρήγαγαν «πολιτισμό» και που δέχτηκαν, άλλοτε παθητικά και άλλοτε ενεργητικά, τις επιπτώσεις της ευρωπαϊκής επέκτασης.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-265/>

## Εισαγωγή στην ανθρωπολογία της Αφρικής

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-104
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 1<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Αιμίλιος Τσεκένης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Εισαγωγή: Τι είναι η 'Αφρική'; 1. Η επινόηση της Αφρικής. 2. Αφρική: φυσικό περιβάλλον και γλώσσες.
- **Ενότητα πρώτη:** Εισαγωγή στην ιστορία της Αφρικής. 1. Το Υπερατλαντικό δουλεμπόριο. Α. Απαρχές και εξέλιξη. Β. Επιχειρείν και εμπειρία. Γ. Δημογραφικές επιπτώσεις. Δ. Πολιτικές επιπτώσεις. Ε. Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Η. Οι συνέπειες της κατάργησης του υπερατλαντικού δουλεμπορίου. 2. Αποικιοκρατία. Α. Διαμοιρασμός. Β. Αντίσταση και διαπραγμάτευση. Γ. Αποικιακή διακυβέρνηση. Δ. Πρώιμες αποικιακές οικονομίες. Ε. Οι αλλαγές που έφερε η αποικιοκρατία (1918-1950). Ε.1. Οι αλλαγές στην οικονομία. Ε.2. Εκπαίδευση και θρησκεία. Ε.3. Πολιτικές αλλαγές. Ε.4. Η οικογένεια. 3. Ανεξάρτητη Αφρική (1950-1980). Α. Απότομη αύξηση του πληθυσμού. Β. Απελευθέρωση. Γ. Οικονομική ανάπτυξη. Δ. Πολιτική. 4. Μετααποικιακή Αφρική (1980-2000). Α. Δομική προσαρμογή. Β. Συρρίκνωση του κράτους και πολιτισμική αλλαγή. Γ. Πολιτικές αλλαγές. Δ. Πτώση της γονιμότητας. Ε. Η επιδημία του AIDS.
- **Ενότητα δεύτερη:** Κοινωνική ανθρωπολογία και Αφρική. 1. Ανθρωπολογία και Αφρική: οι απαρχές. Α. Η αντίληψη περί κοινωνικής εξέλιξης και το αποικιακό πρόταγμα. Β. Η ανθρωπολογία γίνεται επαγγελματική: νέοι κανόνες και νέα κριτήρια επαλήθευσης. 2. Ανθρωπολογία και αποικιοκρατία, 1920-1940. Α. Απαρχές: Αμερικανοί και Γάλλοι ανθρωπολόγοι στην Αφρική. Β. Το αποικιακό πλαίσιο και η Βρετανική κοινωνική ανθρωπολογία: οι δεκαετίες του 1920 και 1930. 3. Ύστερη αποικιακή περίοδος – 1960. Α. Οι δεκαετίες του 1940 και του 1950: Radcliffe-Brown, Evans-Pritchard και Fortes. Β. Μετανάστευση και αστικός χώρος: μετασχηματιζόμενες ταυτότητες. Γ. Από τις 'φυλές' στο άστυ: μετατοπίσεις προοπτικών και μεθόδων. Δ. Προς τι τα δυο παραδείγματα, 'φυλή' και 'άστυ'; 4. Ανεξαρτησία της Αφρικής και ανθρωπολογική εξειδίκευση, 1960-2010. Α. Εισαγωγή: η ακαδημαϊκή κοινότητα διερωτάται. Β. Σύνοψη των περασμένων και οι συνακόλουθες καινοτομίες. Γ. Θέματα και κατηγορίες. Γ.1. Ο Balandier και οι Γάλλοι μαρξιστές. Γ.2. Οικονομία, συγγένεια και φύλο. Γ.3. Γαλλικός δομισμός και άλλες προσεγγίσεις των τρόπων σκέψης, της θρησκείας και της συμβολικής τάξης. Γ.4. Πολιτική, πλουραλισμός και νόμος. Γ.5. Μετααποικιακές σπουδές.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές αποκτούν βασικές γνώσεις για την ιστορία και την ανθρωπολογία της υποσαχάριας Αφρικής. Με την ολοκλήρωση του πρώτου μέρους, είναι σε θέση να κατανοήσουν τις σχέσεις που συνδέουν ιστορικά την Αφρικανική ήπειρο με τον υπόλοιπο κόσμο (ιδιαίτερα την Δύση και την Ευρωπαϊκή ήπειρο): ποιες ήταν οι δημογραφικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις του

Ατλαντικού δουλεμπορίου (μέσα του 17ου – τέλη του 19ου) και της αποικιοκρατίας (τέλη του 19ου – μέσα του 20ου) πάνω στις κοινότητες της υποσαχάριας Αφρικής; Σε τι βαθμό αυτές οι «συναντήσεις» καθόρισαν – και συνεχίζουν να καθορίζουν – την καθημερινότητα πολλών Αφρικανών;

Με την ολοκλήρωση του δεύτερου μέρους οι φοιτητές πρέπει να έχουν αποκτήσει μια σαφή εικόνα για την ανθρωπολογία της (υποσαχάριας) Αφρικής και της θέσης που κατέχει στην κοινωνική ανθρωπολογία εν γένει: τι συνεισέφερε στον κλάδο και πως επηρεάστηκε από αυτόν (θεματικές, θεωρία, μέθοδος); Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση να εντάξουν το ανθρωπολογικό εγχείρημα σε ένα ευρύτερο πολιτισμικό και πολιτικό πλαίσιο.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-104/>

### Ανθρωπολογία της συγγένειας

|                                      |                |                |
|--------------------------------------|----------------|----------------|
| • Κωδικός μαθήματος:                 | KA-120         |                |
| • Τύπος μαθήματος:                   | Υποχρεωτικό    |                |
| • Επίπεδο μαθήματος:                 |                | Προπτυχιακό    |
| • Έτος σπουδών:                      | 1 <sup>ο</sup> |                |
| • Εξάμηνο σπουδών:                   | 2 <sup>ο</sup> |                |
| • Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): |                | 5              |
| • Αριθμός διδακτικών μονάδων:        | 3              |                |
| • Όνομα διδάσκουσας:                 |                | Βενετία Καντσά |

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** 1. Εισαγωγικά: Παρουσίαση του μαθήματος.  
2. Τι είναι συγγένεια;  
3. Το αρχικό ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τη μελέτη της συγγένειας. Οι βικτοριανοί ανθρωπολόγοι και η ενασχόλησή τους με τη συγγένεια. «Πατριαρχία» και «Μητριαρχία».  
4. Όροι της συγγένειας, γενεαλογικό σχεδιάγραμμα και η γενεαλογική μέθοδος του W.H.R. Rivers  
5. Η «θεωρία της καταγωγής» ή «Θεωρία των ομάδων μονογραμμικής καταγωγής»  
6. Αιμομιξία, ανταλλαγή, αγχιστεία. Ο Claude Levi Strauss και η «Θεωρία της αγχιστείας»  
7. Οικογένεια και οικιακή ομάδα  
8. Η συμβολική προσέγγιση του David Schneider και η επίδραση της φεμινιστικής ανθρωπολογίας  
9. Μητρότητα, πατρότητα, αναπαραγωγή  
10. Καταγωγή και υιοθεσία. Διεθνικές υιοθεσίες  
11. «Οικογένειες καταγωγής»/ «Οικογένειες επιλογής»  
12. Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή

13. «Νέες βιολογίες», «νέες σχέσεις»; Φύση, πολιτισμός, συγγένεια

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Η συγγένεια υπήρξε το προνομιακό πεδίο μελέτης και έρευνας της ανθρωπολογίας για περίπου έναν αιώνα, μέχρι τη δεκαετία του 1970, όταν το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τη μελέτη των συγγενειακών σχέσεων μειώθηκε αισθητά, ύστερα από την κριτική που δέχτηκαν οι επονομαζόμενες «ολιστικές προσεγγίσεις της συγγένειας». Ωστόσο, οι επιδράσεις της συμβολικής προσέγγισης της συγγένειας και των φεμινιστικών αναλύσεων του φύλου, της αναπαραγωγής και της σεξουαλικότητας, αλλά και οι εθνογραφικές καταγραφές των τρόπων με τους οποίους κατασκευάζονται και νοηματοδοτούνται οι συγγενειακές και οικογενειακές σχέσεις στις δυτικές κοινωνίες είχαν ως συνέπεια την ανανέωση του ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος για τη μελέτη της συγγένειας και της οικογένειας τις τελευταίες δεκαετίες.

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται, καταρχήν, η γνωριμία με τις κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες της συγγένειας και η κατανόηση βασικών εννοιών. Αναλυτικότερα, εξετάζονται η θεωρία της μονογραμμικής καταγωγής και η θεωρία της επιγαμίας, οι οποίες αντιμετωπίζουν τη συγγένεια ως συνολικό τρόπο οργάνωσης μιας κοινωνίας, και αναλύονται, ανάμεσα σε άλλες, οι έννοιες της καταγωγής, της αγχιστείας, της αιμομιξίας, της εξωγαμίας, του έδνου, της προίκας, της εγκατάστασης, της οικογένειας και της οικιακής ομάδας. Εξετάζονται ακόμα, τόσο η συμβολική προσέγγιση, όσο και φεμινιστικές θεωρήσεις που προτείνουν την από κοινού ανάλυση της συγγένειας και του φύλου, και οι οποίες αμφισβήτησαν παλαιότερες ολιστικές θεωρίες περί συγγένειας και προετοίμασαν το έδαφος για την ανάδυση σύγχρονων προσεγγίσεων. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη χρήση νέων μεθόδων αναπαραγωγής και την εμφάνιση καινούργιων τρόπων συμβίωσης και μορφών γαμήλιων σχέσεων οι οποίες αμφισβήτησαν ρητά την άποψη ότι οι πλέον διαδεδομένες κοινωνικές μας σχέσεις είναι βασισμένες στη «βιολογία» ή τη «φύση», διαφοροποίησαν τις αντιλήψεις μας σχετικά με το «τι κάνει» κάποιον συγγενή, και επανέφεραν με ένταση στο προσκήνιο την ερώτηση αναφορικά με τις εννοιολογήσεις της συγγένειας και της οικογένειας σε διαφορετικά πολιτισμικά συμφραζόμενα.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής/ήτρια θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζει ένα από τα πλέον σημαντικά πεδία της ανθρωπολογικής θεωρητικής διερεύνησης και εθνογραφικής καταγραφής.
- Να κατανοεί τους πολιτισμικά ποικίλους τρόπους σύλληψης και ερμηνείας των συγγενειακών και οικογενειακών σχέσεων σε διαφορετικές κοινωνίες και πολιτισμούς.
- Να αναγνωρίζει τη σύνδεση των συγγενειακών σχέσεων με άλλες πλευρές της κοινωνικής ζωής και ένταξής τους σε ευρύτερα πολιτισμικά πλαίσια.
- Να αναλύει σύγχρονες μορφών συγγένειας ως αποτέλεσμα τεχνολογικών αλλαγών και κοινωνικών μετασχηματισμών.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-120/>

## Ανθρωπολογία της μετανάστευσης

- Κωδικός μαθήματος:

KA-123

- Τύπος μαθήματος:

Υποχρεωτικό

- Επίπεδο μαθήματος:

Προπτυχιακό

- Έτος σπουδών:

1<sup>ο</sup>

- Εξάμηνο σπουδών:

2<sup>ο</sup>

- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):

5

- Αριθμός διδακτικών μονάδων:

3

- Όνομα διδάσκουσας:

Πηνελόπη Τοπάλη

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην ανθρωπολογία της μετανάστευσης και της διαμετανάστευσης. Μέσα από μια ανθρωπολογική προοπτική εστιάζει σε εθελούσιες ή μη μετακινήσεις ομάδων και διερευνά τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές όψεις των σύγχρονων μορφών μετακίνησης μεταξύ εθνικών συνόρων. Επιπλέον, το μάθημα επικεντρώνεται στις μορφές μετανάστευσης (διαμετανάστευση) που διαμορφώνονται στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον και παρακολουθεί τις επιπτώσεις αυτών των μετακινήσεων σε μια σειρά πρακτικών που περιλαμβάνουν τη γονεϊκότητα, το γάμο, τους έμφυλους ρόλους, την πολιτική, την εργασία, τη θρησκεία. Τέλος, το μάθημα εξετάζει το πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την ανθρωπολογική θεωρία και μεθοδολογία για να κατανοήσουμε τις πολιτισμικά ορισμένες εμπειρίες μεταναστών σε διαφορετικά εθνικά κράτη, με έμφαση στο παράδειγμα της Ελλάδας. Οι φοιτητές/τριες αναμένεται να αναπτύξουν κριτική ανθρωπολογική προοπτική πάνω σε ζητήματα μετανάστευσης, διαμετανάστευσης, παγκοσμιοποίησης και υπηκοότητας. Διερευνώντας το ζήτημα της μετανάστευσης από τη σκοπιά των ίδιων των μεταναστών θα εξοικειωθούν με την ανθρωπολογική θεωρία και μεθοδολογία και παράλληλα με τα αναλυτικά εργαλεία της μετανάστευσης.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές/τριες αναμένεται:

Να αναγνωρίζουν τη μετανάστευση ως κεντρικό παράγοντα στη συγκρότηση των σύγχρονων εθνικών κρατών και να σκιαγραφούν τους τύπους των σύγχρονων μεταναστευτικών κινήσεων κυρίως προς ευρωπαϊκά εθνικά κράτη.

Να διακρίνουν τις έννοιες του/της οικονομικού/ής μετανάστη/τριας, του/της πρόσφυγα και του/της διαμετανάστη/τριας.

Να διακρίνουν τις έννοιες της εθνότητας, της εθνικότητας, της «φυλής», της υπηκοότητας.

Να αναγνωρίζουν το πολιτισμικά ορισμένο περιεχόμενο του «μετανάστη», του «πρόσφυγα», του «έθνους» και της «φυλής».

Να σκιαγραφούν πολιτικές της μετανάστευσης και της υπηκοότητας

Να αναγνωρίζουν τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης στις πρακτικές μετακίνησης των ανθρώπων.

Να εντοπίζουν τις επιπτώσεις διαμεταναστευτικών πρακτικών στην οικογένεια, το γάμο, τις έμφυλες σχέσεις, την εργασία, την πολιτική και τη θρησκεία

Να αναγνωρίζουν «φυλετικούς» λόγους και μορφώματα στο πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσονται και οργανώνονται.

Να ερμηνεύουν την μεταναστευτική εμπειρία χρησιμοποιώντας ως αφετηρία τη σκοπιά των ίδιων των μεταναστών.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-123/>

## Αγγλικά II

- **Κωδικός μαθήματος:**

|        |
|--------|
| ΞΓΛ-02 |
|--------|
- **Τύπος μαθήματος:**

|             |
|-------------|
| Υποχρεωτικό |
|-------------|
- **Επίπεδο μαθήματος:**

|             |
|-------------|
| Προπτυχιακό |
|-------------|
- **Έτος σπουδών:**

|                |
|----------------|
| 1 <sup>ο</sup> |
|----------------|
- **Εξάμηνο σπουδών:**

|                |
|----------------|
| 2 <sup>ο</sup> |
|----------------|
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

|   |
|---|
| 5 |
|---|
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

|   |
|---|
| 3 |
|---|
- **Όνομα διδάσκουσας:**

|                      |
|----------------------|
| Αικατερίνη Νικολαρέα |
|----------------------|
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, οι φοιτητές/-τριες:
  - (1) Μαθαίνουν πως να κατανοούν μεγάλα και μεγάλης δυσκολίας επιστημονικά κείμενα της ειδικότητάς τους (έντυπα ή ηλεκτρονικά) γραμμένα στα αγγλικά,
  - (2) Εξοικειώνονται στη συγγραφή περιλήψεων στα αγγλικά και στα ελληνικά δύσκολων επιστημονικών κειμένων,
  - (3) Μαθαίνουν να συμπερίζονται τις γνώσεις που αποκτούν μέσω των περιλήψεων με τους υπόλοιπους συμφοιτητές και συμφοιτήτριές τους προφορικά στην αγγλική γλώσσα.
  - (4) Διδάσκονται πώς να διεξάγουν έρευνα στην ειδικότητά τους στην αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, και
  - (5) Μαθαίνουν πως μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν στην ζωή τους και την επαγγελματικής τους σταδιοδρομία (Knowledge management), με τη δημιουργία και χρήση της ηλεκτρονικής δίσκωσης Βάσης Δεδομένων Ορολογίας (ΒΔΟ) [αγγλικά: ελληνικά].
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Πιο συγκεκριμένα, μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, επιδιώκουν να βοηθήσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες:
  4. Να αναπτύξουν δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής στα Ειδικά (και Γενικά) Αγγλικά, μέσα από την εκμάθηση τεχνικών ανάγνωσης μικρών και σχετικής δυσκολίας αποσπασμάτων επιστημονικών κειμένων (εντύπων ή/και ηλεκτρονικών κειμένων), γραμμένων στα αγγλικά, έτσι ώστε:
    - α) Να εμβαθύνουν και να κατανοούν μικρά και σχετικής δυσκολίας επιστημονικά κείμενα (έντυπης ή/και ηλεκτρονικής μορφής) της ειδικότητάς τους,
    - β) Να εξοικειώνονται με τη συγγραφή περιλήψεων στα αγγλικά και στα ελληνικά σχετικά δύσκολων επιστημονικών κειμένων,

- γ) Να συμμαρρίζονται τις γνώσεις που αποκτούν μέσω των περιλήψεων με τους υπόλοιπους συμφοιτητές και συμφοιτήτριές τους προφορικά και γραπτά στην αγγλική γλώσσα.
5. Να μάθουν πώς να διεξάγουν έρευνα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και Ιστορία, στην αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (στη βιβλιοθήκη και το Διαδίκτυο αντίστοιχα),
6. Να βρίσκουν ηλεκτρονικά και μη λεξικά ώστε να:
- α) δημιουργούν τη δική τους ηλεκτρονική δίσγλωση Βάση Δεδομένων Ορολογίας (ΒΔΟ) [αγγλικά: ελληνικά], και
- β) να διατηρούν, βελτιώνουν και χρησιμοποιούν αυτή την ηλεκτρονική δίσγλωση ΒΔΟ στα επόμενα φοιτητικά τους χρόνια και στην κατοπινή επαγγελματική τους αποκατάσταση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι παραπάνω μεθοδολογίες χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στις προπτυχιακές (και πιθανόν στις μεταπτυχιακές) τους σπουδές, όπου θα χρειαστεί να ανατρέξουν σε διεθνή βιβλιογραφία και να τη χρησιμοποιήσουν είτε ως περιλήψεις είτε ως αναφορές σε διάφορα μαθήματα ή και στη συγγραφή της πτυχιακής όχι μόνο στα αγγλικά αλλά και στα ελληνικά.

<http://www.sah.aegean.gr/course/esp2/>

## Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

### Εισαγωγή στη γλωσσολογία

- **Κωδικός μαθήματος:** ΓΛ-300
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Κανάκης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Σε αυτό το μάθημα –το οποίο αντικαθιστά το παλαιότερο ομότιτλο– οι φοιτητές/τριες εισάγονται στη γλωσσολογία, τον κλάδο που έχει ως αντικείμενό του τη μελέτη των φυσικών γλωσσών, από τυπική και λειτουργική σκοπιά. Εξετάζονται η ιστορία και οι βασικές αρχές της σύγχρονης γλωσσολογίας και δίνεται έμφαση στην παρουσίαση των επιπέδων της γλωσσολογικής ανάλυσης (φωνητική & φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία). Δεδομένου ότι επιχειρεί να καλύψει βασικές θεωρητικές ανάγκες εκκολλημένων κοινωνικών επιστημόνων, το μάθημα εξετάζει όχι μόνο την τυπική (βλ. παραπάνω) αλλά σε κάποιο βαθμό και την κοινωνικο-λειτουργική πλευρά της γλώσσας (πραγματολογία, κοινωνιογλωσσολογία) επιχειρώντας, έτσι, μια σύνδεση της γλώσσας ως πανανθρώπινου (γνωσιακού) φαινομένου και της γλώσσας ως συγκεκριμένου επικοινωνιακού κώδικα (δηλαδή ως ιδιαίτερης, κοινωνικά τοποθετημένης πραγματικότητας και εμπειρίας) με κοινωνική συνάφεια. Ενός κώδικα που έχει μελετηθεί ιστορικά από την ανθρωπολογία, ως πολυσυλλεκτική επιστήμη με πολλούς σπονδύλους, και τη γλωσσολογία ως αυτόνομη επιστήμη μετά τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα. Η πρώτη κατέδειξε από νωρίς την κοινωνική συνάφεια της γλώσσας ενώ η δεύτερη τη γνωσιακή της βάση.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα αυτό επιχειρεί μια συνολική (ολιστική) προσέγγιση, η οποία για ευνόητους λόγους ακολουθεί την αντίστροφη πορεία: από τη γλωσσολογική δομική σκέψη και την εξειδίκευση των εργαλείων προκειμένου να γίνουν χρήσιμες γενικεύσεις με αξιοπρόσεκτο βαθμό προβλεψιμότητας (και, κατ' επέκταση, θεωρητικοποίησης) στην ανθρωπολογική μερικότητα απολύτως συγκεκριμένων κοινοτήτων πρακτικής, η μελέτη των οποίων, ωστόσο, επιτρέπει εξίσου χρήσιμες γενικεύσεις για τη φύση του γλωσσικού φαινομένου από λειτουργική σκοπιά. Κομβικό σημείο για αυτή τη σύνδεση είναι οι γλωσσικές πράξεις, μέσω των οποίων επιχειρείται η συστηματική σύνδεση μεταξύ μορφής και λειτουργίας των γλωσσικών τύπων (από τους φθόγγους, τα μορφήματα και τις λέξεις στις φράσεις –και μέσω του θεωρητικού δημιουργήματος των «προτάσεων»– στο συνεχή λόγο (discours ή discourse) που είναι το κατ' εξοχήν σημείο συνάντησης της

γλωσσολογίας με τις κοινωνικές επιστήμες). Το μάθημα αυτό επιχειρεί μια συνολική (ολιστική) προσέγγιση του γλωσσικού φαινομένου εστιάζοντας, για πρακτικούς λόγους, στην ελληνική χωρίς να περιορίζεται σε αυτήν. Βασική του επιδίωξη είναι να εξοικειώσει φοιτητές/τριες κοινωνικών επιστημών με τις γενικές αρχές της (δομικής και γενετικής) γλωσσολογίας και συγκεκριμένα: α) με την τυπική μελέτη του κάθε επιπέδου γλωσσικής ανάλυσης και β) με τη λειτουργική πλευρά της γλώσσας. Οι γνώσεις που αποκτούν οι εκπαιδευόμενοι/ες προάγουν την κατανόηση της γλώσσας ως σύνθετου φαινομένου με γνωσιακή και κοινωνική βάση, ενώ οι σχετικές δεξιότητες τους επιτρέπουν να αναλύουν γλωσσικά φαινόμενα διαφόρων επιπέδων με συστηματικό τρόπο. Απώτερος στόχος είναι η προετοιμασία κοινωνικών επιστημόνων για το σύνθετο έργο που επιχειρούν οι σύγχρονες κοινωνικές επιστήμες: την αγκίστρωση των κοινωνικών φαινομένων στην έννοια του λόγου (discours) όπως την διετύπωσε, μεταξύ άλλων, ο Foucault. Ωστόσο, δεδομένου ότι ο φουκωικός λόγος/discours δεν μπορεί παρά να έπεται του λόγου/parole όπως τον εννοεί ο de Saussure, σε αυτό το μάθημα ακολουθείται ο δρόμος της (κάθε άλλο παρά γραμμικής) ιστορικής συνέχειας: το μεγαλύτερο μέρος του μαθήματος καταδεικνύει τη σημασία του δομισμού για την ανάλυση των γλωσσικών τύπων (κάθε μεγέθους/έκτασης), ενώ παράλληλα ασκείται συστηματική κριτική στο δομισμό για τη μερικότητα της προσέγγισής του στο γλωσσικό φαινόμενο –μιας προσέγγισης που εμπνεύστηκε με βάση τη φωνητική (και αργότερα τη φωνολογία) η οποία σε αντίθεση με τα άλλα επίπεδα της γλωσσικής ανάλυσης δεν καλείται να λάβει, γενικά ή σοβαρά, υπόψη της τη γλωσσική σημασία, η οποία ωστόσο ελλοχεύει σε κάθε περαιτέρω επίπεδο ανάλυσης (και τελικά είναι αποδεδειγμένα ο μόνος λόγος για τον οποίο έχουμε γλώσσα). Το τελευταίο μέρος του μαθήματος χρησιμοποιεί την πραγματολογική θεωρία των γλωσσικών πράξεων προκειμένου να συνδέσει τη γλωσσική μορφή με τη γλωσσική λειτουργία και να περάσει: α) από τους γλωσσικούς τύπους στις γλωσσικές σημασίες και β) από το parole του de Saussure ως παραγωγή λόγου ή γλωσσική χρήση στο discours του Foucault ως πρακτική που συγκροτεί την κοινωνική πραγματικότητα. Απώτερος στόχος του μαθήματος είναι η συνειδητοποίηση ότι το γλωσσικό τυπικό αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την κριτική κατανόηση του Λόγου/discours.

<http://www.sah.aegean.gr/course/gl-300/>

## Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1300-1839)

- **Κωδικός μαθήματος:** I-235
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος/διδάσκουσας:** Ελένη Γκαρά
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Για πέντε αιώνες η Οθωμανική Αυτοκρατορία εξουσίασε το μεγαλύτερο μέρος της νοτιοανατολικής Ευρώπης, της Μικράς Ασίας και της Εγγύς Ανατολής, και επηρέασε άμεσα ή έμμεσα τις ιστορικές εξελίξεις στον ευρύτερο ευρασιατικό χώρο. Πάνω από είκοσι σύγχρονα κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, υπήρξαν στο παρελθόν μέρος της επικράτειας των σουλτάνων, ενώ η συγκρότηση και ιστορία των σύγχρονων εθνών στην ευρύτερη περιοχή έχει σφραγιστεί από την εμπειρία της οθωμανικής κυριαρχίας. Το μάθημα εξετάζει την ιστορία του οθωμανικού κράτους και των θεσμών του από τις απαρχές του, περί το 1300, μέχρι την έναρξη των μεταρρυθμίσεων του Τανζιμάτ το 1839. Στη διάρκεια αυτής της μακράς περιόδου διαμορφώθηκε σταδιακά ένα πλέγμα θεσμών και μηχανισμών κρατικής διοίκησης και διαχείρισης των υπηκόων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Ήταν ενάντια σε αυτό το «παλαιό καθεστώς» που εξεγέρθηκαν οι Έλληνες το 1821 και είναι η κληρονομιά του αυτή που εξακολουθεί να απασχολεί τον σύγχρονο δημόσιο διάλογο για τη σχέση κράτους και κοινωνίας στην Ελλάδα και σε άλλα διάδοχα κράτη. Το μάθημα διερευνά τη διαμόρφωση του οθωμανικού «παλαιού καθεστώτος» σε σχέση με τις ευρύτερες πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και ιδεολογικές αλλαγές της εποχής. Μεταξύ των ζητημάτων που εξετάζονται είναι η συγκρότηση της οθωμανικής ηγεμονίας και η μετεξέλιξή της σε αυτοκρατορία, ο τρόπος διοίκησης, οι μείζονες θεσμικές μεταβολές και κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις, καθώς και οι σχέσεις κράτους και υπηκόων, αυτοκρατορικού κέντρου και περιφέρειας.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές που παρακολουθούν τις διαλέξεις και μελετούν την ύλη αποκτούν νέες γνώσεις για τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις στην οθωμανική επικράτεια, οι οποίες τους επιτρέπουν να κατανοήσουν πληρέστερα την ελληνική και την ευρωπαϊκή ιστορία, εξοικειώνονται με την επιστημονική βιβλιογραφία για την οθωμανική ιστορία, αλλά και για την ιστορία των πληθυσμών υπό οθωμανική κυριαρχία, μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να κατανοούν την πολυπλοκότητα των παραγόντων που επηρέασαν την εξέλιξη των οθωμανικών κοινωνιών και γενικότερα τις ιστορικές διεργασίες κατά τον ύστερο Μεσαίωνα και τους πρώιμους νεότερους χρόνους.

### Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία (τέλη 18ου-αρχές 20ού αι.)

- **Κωδικός μαθήματος:** I-267
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος :** Σπύρος Καράβας
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα εξετάζονται οι εξής θεματικές ενότητες: Βιομηχανική Επανάσταση – Γαλλική Επανάσταση – Η Ευρώπη μετά το 1815 και τα επαναστατικά κινήματα – Αστικοποίηση και εκβιομηχάνιση τον 19<sup>ο</sup> αιώνα – Δημιουργία εθνικών κρατών – Ο θρίαμβος και η κρίση του ευρωπαϊκού καπιταλισμού (1870-1914). Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στις δύο επαναστάσεις (βιομηχανική και γαλλική) που άλλαξαν τη μορφή και καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό την πορεία της Ευρώπης. Σε κάθε ενότητα προηγείται σύντομη εισαγωγή και χρονολογική παρουσίαση των γεγονότων-σημείων αναφοράς και επακολουθεί η ανάλυση των παραγόντων που επηρέασαν τις εξελίξεις καθώς και των μηχανισμών που χαρακτηρίζουν τις νέες ιστορικές πραγματικότητες.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές που παρακολουθούν τις διαλέξεις και μελετούν την ύλη αποκτούν την δυνατότητα κατανόησης των τεράστιων ανατροπών που επεφύλασσε ο «μεγάλος» 19ος αι. για την ιστορία της ανθρωπότητας και ιδιαίτερα για εκείνην της Ευρώπης. Είναι σε θέση να διαπιστώσουν τις καταλυτικές επιδράσεις των επαναστάσεων, στον πνευματικό (Διαφωτισμός), στον ιδεολογικοπολιτικό (Γαλλική Επανάσταση) και στον οικονομικό τομέα (Βιομηχανική Επανάσταση) ως προς την ανθρώπινη συνθήκη. Οι φοιτητές εξοικειώνονται με την επιστημονική βιβλιογραφία και μπορούν να αντιληφθούν την ανάδυση, την κυριαρχία και τους ανταγωνισμούς των Μεγάλων Δυνάμεων, την δυναμική και τις αντιφάσεις των κινημάτων εθνικής αυτοδιάθεσης, το εύρος και το περιεχόμενο των κοινωνικών συγκρούσεων και τέλος την πολυπλοκότητα των παραγόντων που επηρέασαν αποφασιστικά την εξέλιξη των ευρωπαϊκών κοινωνιών.  
<http://www.sah.aegean.gr/course/i-267/>

### Ανθρωπολογία της μουσικής

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-192

- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Παναγιώτης Πανόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα αυτό, θα εξετάσουμε πώς εφαρμόζεται η ανθρωπολογική προσέγγιση στη μελέτη της μουσικής. Θα διερευνήσουμε ποικίλες μουσικές επιτελέσεις, σε διάφορες κοινωνίες, και θα εστιάσουμε στις κοινωνικές και συμβολικές συνιστώσες της μουσικής μέσα στον πολιτισμό, αλλά και της μουσικής ως πολιτισμού. Θα μελετήσουμε, επομένως, τη μουσική όχι ως αυτόνομη καλλιτεχνική μορφή οργάνωσης του ήχου, αλλά ως κοινωνική σχέση και πολιτισμική πρακτική, εστιάζοντας στην πολλαπλότητα και την ποικιλομορφία των πολιτισμικών σημασιών των μουσικών επιτελέσεων από κοινωνία σε κοινωνία, αλλά και μέσα στα πλαίσια της ίδιας κοινωνίας.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Μέσα από την ανάλυση των ποικίλων κοινωνικών χρήσεων της μουσικής σε διάφορους πολιτισμούς, θα εξηγήσουμε γιατί η ανθρωπολογία της μουσικής δεν αποτελεί σήμερα έναν γνωστικό κλάδο που συγκροτείται πάνω στη βάση ενός γνωστικού αντικειμένου (τη μουσική στις «άλλες» κοινωνίες), αλλά μια ευρύτερη θεωρητική σκοπιά, που προσεγγίζει τη μουσική ως πεδίο παραγωγής και διαχείρισης των πολιτισμικών σημασιών, των κοινωνικών πρακτικών και των σχέσεων εξουσίας, και που μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε κοινωνία και σε κάθε πολιτισμικό σύστημα.  
Στόχοι: Η εξοικείωση με ζητήματα μουσικής εθνογραφίας και εθνογραφίας της επιτέλεσης. Η συστηματική μελέτη ενός είδους κοινωνιών (των κοινωνιών του τροπικού δάσους) ως αντιπροσωπευτικό εθνογραφικό παράδειγμα ανθρωπολογικής προσέγγισης της μουσικής.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-192/>

## Εισαγωγή στην πολιτική φιλοσοφία

- **Κωδικός μαθήματος:** Φ-471
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βίκυ Ιακώβου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Κριτική παρουσίαση των νεότερων φιλοσοφικών θεωριών σχετικά με την πολιτική. Έπειτα από μια εισαγωγική διάλεξη, όπου θα αναλυθούν οι διαφορές ανάμεσα στην κλασική και τη νεότερη πολιτική φιλοσοφία, θα στραφούμε στα έργα των ακόλουθων στοχαστών: Μακιαβέλλι, Χομπς, Λοκ, Ρουσσώ, Καντ, Χέγκελ, Μαρξ. Κάθε φορά, έμφαση θα δίνεται αφενός στην εσωτερική λογική της εκάστοτε θεωρίας και αφετέρου στα ιστορικά συμφραζόμενα εντός της οποίας αναπτύχθηκε.  
Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα βασικά ζητήματα που πραγματεύεται η νεότερη πολιτική φιλοσοφία –ζητήματα όπως η φυσική κατάσταση και το φυσικό δίκαιο, το κοινωνικό συμβόλαιο, η γενική βούληση, η κυριαρχία, η νομιμότητα της εξουσίας, το δικαίωμα αντίστασης κ.ά.– καθώς και με τις διαφορές μεταξύ των επιμέρους θεωριών.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα πρέπει είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να εκθέτουν τα κυριότερα επιχειρήματα των νεότερων φιλοσοφικών θεωριών σχετικά με την πολιτική, να διακρίνουν και να εξηγούν ορισμένες από τις βασικές έννοιες στις οποίες αυτές εδράζονται καθώς και να κατηγοριοποιούν κείμενα της πολιτικής φιλοσοφίας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/f-471/>

### Αγγλικά III

|                                      |                |                      |
|--------------------------------------|----------------|----------------------|
| • Κωδικός μαθήματος:                 | ΞΓΛ-03         |                      |
| • Τύπος μαθήματος:                   | Υποχρεωτικό    |                      |
| • Επίπεδο μαθήματος:                 |                | Προπτυχιακό          |
| • Έτος σπουδών:                      | 2 <sup>ο</sup> |                      |
| • Εξάμηνο σπουδών:                   | 3 <sup>ο</sup> |                      |
| • Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): |                | 5                    |
| • Αριθμός διδακτικών μονάδων:        | 3              |                      |
| • Όνομα διδάσκουσας:                 |                | Αικατερίνη Νικολαρέα |

**Περιεχόμενο μαθήματος:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, οι φοιτητές/-τριες:

- (1) Αποκτούν ακαδημαϊκές δεξιότητες στην αγγλική γλώσσα (EAP):
  - ο Μέσα από υψηλού επιπέδου έρευνα στη βιβλιοθήκη και το διαδίκτυο προς εξεύρεση βιβλιογραφικών αναφορών και αξιολόγηση τους,
- (2) Αποκτούν υψηλού επιπέδου Συγγραφικές και Προφορικές Δεξιότητες στα αγγλικά:
  - ο Μέσα από:
    - α. Προφορικές παρουσιάσεις στα αγγλικά;
    - β. Τη συγγραφή επιστημονικού Δοκιμίου (essay writing) και μικτής βιβλιογραφίας (βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες στο Λατινικό αλφάβητο [π.χ. αγγλικά, γαλλικά] και βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες σε άλλο σύστημα γραφής [π.χ. ελληνικά, αραβικά, κινέζικα, ρώσικα]);
    - γ. Παράφραση, αναδιατύπωση επιστημονικών απόψεων επιστημόνων χωρίς να διολισθαίνουν στο παράπτωμα της λογοκλοπής (plagiarism);
- (3) Αποκτούν διαγλωσσικές και διαπολιτισμικές ικανότητές:
  - ο Μέσα από τη μελέτη και σύγκριση:
    - α. Διαφορετικών ύφων γραφής και παρουσίασης στα αγγλικά (π.χ. Βρετανικά και Αμερικάνικα Αγγλικά) έτσι ώστε οι φοιτητές/-τριες να αναπτύξουν διαπολιτισμική ικανότητα των αγγλικών που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο (Englishes), και
    - β. Των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών δεξιοτήτων στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, το μάθημα αυτό – EAP - επιδιώκει να βοηθήσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να αναπτύξουν τις ακαδημαϊκές εκείνες δεξιότητες που απαιτούνται για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, όπως περιγράφονται παρακάτω:
  1. Ακαδημαϊκές Δεξιότητες στην αγγλική γλώσσα (EAP) και στα ελληνικά, όταν είναι απαραίτητο.  
Υψηλού επιπέδου έρευνα στη βιβλιοθήκη και το διαδίκτυο προς εξεύρεση βιβλιογραφικών αναφορών και αξιολόγηση του υλικού που βρίσκουν,

Υψηλού επιπέδου έρευνα και σύνθετη αναζήτηση προς εξεύρεση ηλεκτρονικών λεξικών και μηχανών αυτόματης μετάφρασης, έτσι ώστε οι φοιτητές/τριες να ξεπεράσουν προβλήματα ορολογίας,

Υψηλού επιπέδου Συγγραφικές και Προφορικές Δεξιότητες στα αγγλικά:

2. Προφορικές παρουσιάσεις στα αγγλικά,
3. Συγγραφή Επιστημονικού Δοκιμίου (essay writing) και Μικτής Βιβλιογραφίας (βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες στο Λατινικό αλφάβητο [π.χ. αγγλικά, γαλλικά] και βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες σε άλλο σύστημα γραφής [π.χ. ελληνικά, αραβικά, κινέζικα, ρώσικα]):
4. Πώς να παραφράζουν, να αναδιατυπώνουν επιστημονικές απόψεις επιστημόνων χωρίς να πέτουν στο παράπτωμα της λογοκλοπής (plagiarism), Επεξεργασία δοκιμίων (από προηγούμενες εξεταστικές περιόδους),
5. Διαφορετικά ύφη γραφής και παρουσίασης στα αγγλικά (π.χ. Βρετανικά και Αμερικάνικα Αγγλικά) έτσι ώστε οι φοιτητές/-τριες να αναπτύξουν διαπολιτισμική ικανότητα των αγγλικών που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο (Englishes), και
6. Πιθανή σύγκριση των ακαδημαϊκών δεξιοτήτων στην αγγλική και την ελληνική γλώσσας έτσι ώστε οι φοιτητές/τριες να βελτιώσουν (και να μεγιστοποιήσουν) τις διαγλωσσικές και διαπολιτισμικές ικανότητές τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/esp3/>

## Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

### Εισαγωγή στην κοινωνική και πολιτισμική ιστορία του Βυζαντίου

- **Κωδικός μαθήματος:** I-214
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος (Προπτυχιακό/Μεταπτυχιακό):** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιάννης Σμαρνάκης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα ολοκληρώνεται με τρία ειδικά ζητήματα της Βυζαντινής Ιστορίας, όπου αναλύονται η περίοδος της Εικονομαχίας, οι κανονιστικοί λόγοι και οι πολιτικές περί «ορθοδοξίας» και «ετεροδοξίας» και οι αντιλήψεις για το χρόνο και την ιστορία. Τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι η γνώση της ιστορίας του βυζαντινού πολιτισμού, αλλά και η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με ζητήματα που αφορούν τους τρόπους προσέγγισης του ιστορικού παρελθόντος. Οι φοιτητές/τριες έρχονται σε επαφή με ένα σημαντικό κεφάλαιο της μεσαιωνικής

ευρωπαϊκής ιστορίας και παράλληλα εξοικειώνονται με μεθοδολογικά εργαλεία της κοινωνικής και της πολιτισμικής ιστορίας. Ο στόχος είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων τους, η διεύρυνση των νοητικών οριζόντων τους, αλλά και η ανάπτυξη των αναλυτικών ικανοτήτων τους.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι η γνώση της ιστορίας του βυζαντινού πολιτισμού, αλλά και η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με ζητήματα που αφορούν τους τρόπους προσέγγισης του ιστορικού παρελθόντος. Οι φοιτητές/τριες έρχονται σε επαφή με ένα σημαντικό κεφάλαιο της μεσαιωνικής ευρωπαϊκής ιστορίας και παράλληλα εξοικειώνονται με μεθοδολογικά εργαλεία της κοινωνικής και της πολιτισμικής ιστορίας. Ο στόχος είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων τους, η διεύρυνση των νοητικών οριζόντων τους, αλλά και η ανάπτυξη των αναλυτικών ικανοτήτων τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-214/>

## Ελληνική Εθνογραφία

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-112
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Ευθύμιος Παπαταξιάρχης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα εξετάζει τη σχέση της ανθρωπολογίας με άλλους επιστημονικούς κλάδους στην Ελλάδα, σχολιάζει δε την ανάπτυξη της ανθρωπολογικής προβληματικής για την πολιτισμική ετερότητα σε μια Ευρωπαϊκή κοινωνία όπως είναι η Ελληνική σε τρεις διαδοχικές φάσεις: την πρώτη περίοδο, όταν η Ελλάδα προσεγγίζεται ανθρωπολογικά σαν να ήταν μια «άλλη κοινωνία», τη δεύτερη περίοδο, όταν η σύγχρονη ελληνική κοινωνία προσεγγίζεται από τη «σκοπιά του φύλου», και την τρίτη και πιο πρόσφατη περίοδο, όταν μελετώνται εθνογραφικά παλιές και νεότερες μορφές «εσωτερικής» διαφοροποίησης σε σχέση με εθνοπολιτισμικές μειονότητες και μεταναστευτικούς πληθυσμούς.  
Σε θεματικό επίπεδο το μάθημα επικεντρώνεται στην παρουσίαση του συστήματος των αξιών, της οργάνωσης της κοινωνικής ζωής στον οικιακό χώρο, των σχέσεων της συγγένειας, του κατά φύλα καταμερισμού της εργασίας, της πολιτισμικής κατασκευής του ανδρισμού και της θηλυκότητας

στην ελληνική κοινωνία. Επίσης αναφέρεται συστηματικά στην σύγχρονη ανθρωπολογική αντίληψη για το κοινωνικό φύλο και είναι οργανωμένο γύρω από τη διαπραγμάτευση δύο βασικών θεμάτων: τον κόσμο των γυναικών και τη θρησκεία από τη μια πλευρά, τον κόσμο των ανδρών και εναλλακτικές μορφές κοινωνικότητας από την άλλη. Τέλος εξετάζει τις ιστορικά πρόσφατες διαδικασίες πολιτισμικής διαφοροποίησης στην ελληνική κοινωνία σε σχέση με τις συζητήσεις για τις συλλογικές ταυτότητες και τη μετανάστευση προς την Ελλάδα.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα αποσκοπεί στο να φέρει τους φοιτητές/τριες σε μια πρώτη επαφή με τα πορίσματα της ανθρωπολογικής έρευνας για την Ελλάδα. Στο μάθημα δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να αντιληφθούν μέσα από ένα οικείο παράδειγμα, όπως είναι η ελληνική κοινωνία ως κοινωνία καταγωγής τους, τη λειτουργία της κοινωνικής ανθρωπολογίας ως μιας άλλης, κριτικής ματιάς πάνω στον κόσμο που ζούμε.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-112/>

#### Ανθρωπολογία της θρησκείας, της τελετουργίας και των συμβολικών συστημάτων

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-130
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Παναγιώτης Πανόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα αυτό, εξετάζονται συστηματικά ορισμένες από τις βασικότερες ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές θεωρήσεις της θρησκείας (Durkheim, Weber, Geertz), καθώς και θεματικές που αφορούν τις σχέσεις θρησκείας, μαγείας, επιστήμης και ορθολογισμού. Παρουσιάζονται επίσης βασικές έννοιες και προσεγγίσεις της τελετουργίας και του συμβολισμού, του ιερού, του βέβηλου και της μιαιρότητας. Μέσα από μια μεγάλη σειρά εθνογραφικών παραδειγμάτων από διαφορετικού τύπου κοινωνίες, θα εξετάσουμε το ζήτημα των σχέσεων της θρησκείας με τα κοινωνικά, πολιτισμικά και πολιτικά της συμφραζόμενα, καθώς και ειδικότερα ζητήματα, όπως η θρησκευτική ετεροδοξία, η σχέση μουσικής και θρησκείας, η πνευματοληγία και ο σαμανισμός.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/φοιτήτριες θα έχουν εξοικειωθεί με τις ποικίλες ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της θρησκείας, καθώς και με τη συνάφεια τους με τα βασικά θεωρητικά ρεύματα της ανθρωπολογίας και της κοινωνιολογίας ευρύτερα (εξελικτισμός, λειτουργισμός, συμβολική ανθρωπολογία, κ.ά.). Επίσης, θα είναι σε θέση να διακρίνουν με ευχέρεια και να εξηγούν θεωρητικά και με τη χρήση παραδειγμάτων τις ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της θρησκείας, από τη μια μεριά, και τις θεολογικές και θρησκευσιολογικές, από την άλλη. Θα έχουν εμπεδώσει τη σημασία της τελετουργίας για όλες τις κοινωνίες διαπολιτισμικά, τόσο σε ό,τι αφορά το πεδίο της θρησκείας, όσο και τα άλλα πεδία κοινωνικής δράσης και σχέσεων, όπως ο αθλητισμός, η πολιτική, ο κύκλος της ζωής, τα έθνη, οι εθνοτικές και άλλες συλλογικές ομάδες και ταυτότητες. Επιπλέον, θα έχουν εμβαθύνει στο ρόλο των συμβολικών συστημάτων, των πολιτισμικών ταξινομήσεων, διακρίσεων και διαφοροποιήσεων, καθώς και στη σημασία τους για την κατανόηση της πολιτισμικής ετερότητας και της διαπολιτισμικής σύγκρισης, μέσα από τα ενδεικτικά παραδείγματα της συμβολικής σχέσης με το χώρο και το χρόνο, την καθαρότητα και τη μιαιρότητα, το ιερό και το βέβηλο.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-130/>

### Ανθρωπολογική θεωρία

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-141
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Γιαννακόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Κριτική παρουσίαση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών (λειτουργισμός, δομολειτουργισμός, μαρξισμός, δομισμός, ερμηνευτική, μεταδομισμός) και η ένταξή τους σε ευρύτερα θεωρητικά ρεύματα. Έτσι, εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο η ανθρωπολογία συνομιλεί με άλλες επιστήμες όπως τη φιλοσοφία και τη ψυχανάλυση. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μετάβαση από τον δομισμό στον μεταδομισμό και στα σύγχρονα θέματα στην ανθρωπολογική θεωρία όπως υποκειμενικότητα, εξουσία-γνώση, ανθρωπολογία της ενσωμάτωσης/σωματοποίησης και του συναισθήματος. Η πρόσφατη, με βάση τις παραπάνω θεωρίες και θεματικές, επανεξέταση της εθνογραφικής έρευνας και γραφής θα αποτελέσει έναν από τους βασικούς άξονες του μαθήματος.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να γνωρίζουν:  
-Να γνωρίζουν τις βασικές έννοιες της σύγχρονης ανθρωπολογικής θεωρίας -Να μπορούν να συνδυάσουν τις έννοιες αυτές με εκείνες που διδάσκονται στα μαθήματα που αναφέρονται σε ειδικούς κλάδους της ανθρωπολογίας  
-Να κατανοήσουν την σύνδεση της ανθρωπολογίας με άλλες πειθαρχίες

<http://www.sah.aegean.gr/course/KA-141/>

## Οικονομική Ανθρωπολογία

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-150
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 2<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 5
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το πρώτο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στη διαμόρφωση της Οικονομικής Ανθρωπολογίας από τη σκοπιά ανθρωπολογικών προσεγγίσεων οι οποίες βασίζονται στο έργο των Karl Marx, Emile Durkheim, και Max Weber. Κοινός παρανομαστής του έργου τους είναι η αμφισβήτηση της άποψης ότι η διεκδίκηση του ατομικού συμφέροντος απορρέει από την ανθρώπινη φύση. Σε σχέση με το ζήτημα αυτό, το μάθημα εξετάζει τις βασικές προσεγγίσεις της έννοιας του “οικονομικού”. Γίνεται κριτική παρουσίαση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών για την ανταλλαγή, το δώρο και τον αντιπραγματισμό. Στόχος του μαθήματος είναι να γίνει κατανοητό ότι οικείες πρακτικές και αντιλήψεις είναι αδιανόητες σε άλλες κοινωνίες όπου η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες δεν διαμεσολαβείται από το χρήμα, αλλά εξαρτάται από την ένταξη των υποκειμένων σε ομάδες που συγκροτούνται με βάση τη συγγένεια, τη θρησκεία, την εντοπιότητα κ.ά. Όσον αφορά το χρήμα εξετάζονται απόψεις όπως του Simmel και του Marx, καθώς και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις για την ηθική και το συμβολισμό του χρήματος. Στην ενότητα που αναφέρεται στην κατανάλωση η εστίαση στρέφεται στα κριτήρια με βάση τα οποία θεωρούνται αναγκαία ή επιθυμητά τα αγαθά και ιεραρχούνται ως προς τη σημασία και την αξία τους σε συγκεκριμένα κοινωνικά πλαίσια. Παράλληλα εξετάζονται σύγχρονες προσεγγίσεις που αναγνωρίζουν τον ενεργό ρόλο των καταναλωτών στην παραγωγή του πολιτισμού. Το δεύτερο μέρος του μαθήματος περιλαμβάνει ενότητες οι οποίες προορίζονται για την κατανόηση των εξής θεωριών (και σχετικών εννοιών): του εκσυγχρονισμού, της ανάπτυξης και του παγκόσμιου συστήματος. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στις διαδικασίες κοινωνικοοικονομικού

μετασχηματισμού και, ιδιαίτερα, στην προσέγγιση της ανθρωπολογικής πολιτικής οικονομίας.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Επιδιώκεται η γνωριμία των φοιτητών/τριών με τις βασικές προσεγγίσεις της έννοιας του οικονομικού, η κατανόηση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών για την πρωτόγονη οικονομία, την ανταλλαγή, το δώρο καθώς και για τον συμβολισμό και την ηθική του χρήματος. Το μάθημα στοχεύει, επίσης, στην απόκτηση θεωρητικού και μεθοδολογικού πλαισίου για την ερμηνεία και ανάλυση των οικονομικών πρακτικών, συμπεριφορών και αντιλήψεων στα εκάστοτε κοινωνικά και πολιτισμικά τους συμφραζόμενα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-150/>

#### Αγγλικά IV

- **Κωδικός μαθήματος:**

|        |
|--------|
| ΞΓΛ-04 |
|--------|
- **Τύπος μαθήματος:**

|             |
|-------------|
| Υποχρεωτικό |
|-------------|
- **Επίπεδο μαθήματος:**

|             |
|-------------|
| Προπτυχιακό |
|-------------|
- **Έτος σπουδών:**

|                |
|----------------|
| 2 <sup>ο</sup> |
|----------------|
- **Εξάμηνο σπουδών:**

|                |
|----------------|
| 4 <sup>ο</sup> |
|----------------|
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

|   |
|---|
| 5 |
|---|
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

|   |
|---|
| 3 |
|---|
- **Όνομα διδάσκουσας:**

|                      |
|----------------------|
| Αικατερίνη Νικολαρέα |
|----------------------|
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, οι φοιτητές/-τριες:
  - (1) Αποκτούν ακαδημαϊκές δεξιότητες στην αγγλική γλώσσα (EAP): Μέσα από υψηλού επιπέδου έρευνα στη βιβλιοθήκη και το διαδίκτυο προς εξεύρεση βιβλιογραφικών αναφορών και αξιολόγηση τους,
  - (2) Αποκτούν υψηλού επιπέδου Συγγραφικές και Προφορικές Δεξιότητες στα αγγλικά:  
Μέσα από:
    - α. Προφορικές παρουσιάσεις στα αγγλικά;
    - β. Τη συγγραφή επιστημονικού Δοκιμίου (essay writing) και μικτής βιβλιογραφίας (βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες στο Λατινικό αλφάβητο [π.χ. αγγλικά, γαλλικά] και βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες σε άλλο σύστημα γραφής [π.χ. ελληνικά, αραβικά, κινέζικα, ρώσικα]);
    - γ. Παράφραση, αναδιατύπωση επιστημονικών απόψεων επιστημόνων χωρίς να διολισθαίνουν στο παράπτωμα της λογοκλοπής (plagiarism);
  - (3) Αποκτούν διαγλωσσικές και διαπολιτισμικές ικανότητες:  
Μέσα από τη μελέτη και σύγκριση:

α. Διαφορετικών ύφων γραφής και παρουσίασης στα αγγλικά (π.χ. Βρετανικά και Αμερικάνικα Αγγλικά) έτσι ώστε οι φοιτητές/-τριες να αναπτύξουν διαπολιτισμική ικανότητα των αγγλικών που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο (Englishes), και

β. Των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών δεξιοτήτων στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Μέσα από μια πληθώρα διδακτικού υλικού, δραστηριοτήτων εντός της αίθουσας διδασκαλίας και ομαδικών εργασιών, το μάθημα αυτό – ΕΑΡ - επιδιώκει να βοηθήσει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να αναπτύξουν τις ακαδημαϊκές και επαγγελματικές εκείνες δεξιότητες που απαιτούνται για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, όπως περιγράφονται παρακάτω:

1. Ενίσχυση ακαδημαϊκών Δεξιοτήτων στην αγγλική γλώσσα (ΕΑΡ) και στα ελληνικά, όταν είναι απαραίτητο.
2. Προφορικές παρουσιάσεις στα αγγλικά,
3. Συγγραφή Επιστημονικού Δοκιμίου (essay writing) και Μικτής Βιβλιογραφίας (βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες στο Λατινικό αλφάβητο [π.χ. αγγλικά, γαλλικά] και βιβλιογραφικές πηγές γραμμένες σε άλλο σύστημα γραφής [π.χ. ελληνικά, αραβικά, κινέζικα, ρώσικα]):
4. Πώς να παραφράζουν, να αναδιατυπώνουν επιστημονικές απόψεις επιστημόνων χωρίς να πέττουν στο παράπτωμα της λογοκλοπής (plagiarism),
5. Επεξεργασία δοκιμίων (από προηγούμενες εξεταστικές περιόδους),
6. Συγγραφή Συνοδευτικής Επιστολής (Cover Letter) στα αγγλικά,
7. Συγγραφή Βιογραφικού Σημειώματος (CV) στα αγγλικά,
8. Διαφορετικά ύφη γραφής και παρουσίασης στα αγγλικά (π.χ. Βρετανικά και Αμερικάνικα Αγγλικά) έτσι ώστε οι φοιτητές/-τριες να αναπτύξουν διαπολιτισμική ικανότητα των αγγλικών που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο (Englishes), και
9. Πιθανή σύγκριση των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών δεξιοτήτων στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα έτσι ώστε οι φοιτητές/τριες να βελτιώσουν (και να μεγιστοποιήσουν) τις διαγλωσσικές και διαπολιτισμικές ικανότητές τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/esp4/>

## Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

### Ουτοπίες και δυστοπίες στο Βυζαντινό κόσμο

- Κωδικός μαθήματος:

I-286

- Τύπος μαθήματος:

Επιλογής

- Επίπεδο μαθήματος:

Προπτυχιακό

- Έτος σπουδών:

3<sup>ο</sup>

5

- **Εξάμηνο σπουδών:**
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

|   |
|---|
| 6 |
|---|
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

|   |
|---|
| 3 |
|---|
- **Όνομα διδάσκοντος:**

|                   |
|-------------------|
| Γιάννης Σμαρνάκης |
|-------------------|
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελείται από τρεις κεντρικές ενότητες:
  - α) Ουτοπίες, δυστοπίες και εσχατολογία στη μεσαιωνική σκέψη.
  - β) Χιλιαστικά κινήματα.
  - γ) Κυβερνητικότητα, ουτοπία και εξέγερση στον ύστερο Βυζαντινό κόσμο.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι η εξοικείωση των φοιτητών /τριών με τη Βυζαντινή και ευρύτερα τη μεσαιωνική ευρωπαϊκή ουτοπική και δυστοπική σκέψη. Οι φοιτητές/τριες έρχονται σε επαφή με ένα σημαντικό θέμα της μεσαιωνικής ιστορίας ενώ παράλληλα εξοικειώνονται με μεθοδολογικά εργαλεία της κοινωνικής και της πολιτισμικής ιστορίας. Ο στόχος είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων τους, η διεύρυνση των νοητικών οριζόντων τους, αλλά και η ανάπτυξη των αναλυτικών ικανοτήτων τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-286/>

## Μετανάστευση και ρατσισμός: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις

- Κωδικός μαθήματος: KA-119
- Τύπος μαθήματος: Επιλογής
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 3<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 5<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 6
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκουσας: Πηνελόπη Τοπάλη

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελεί μία εισαγωγή σε ζητήματα ρατσισμού στις σημερινές κοινωνίες. Πιο συγκεκριμένα ασχολείται με τις πολιτικές και επιστημονικές χρήσεις της έννοιας της ‘φυλής’ και μελετά μορφές καθεστωτικού ρατσισμού στη Γερμανία, τις ΗΠΑ και τη Νότια Αφρική. Επιπλέον, διερευνά σύγχρονες μορφές ρατσισμού στην Ευρώπη και στη σύγχρονη Ελλάδα και τον τρόπο με τον οποίο αυτές αλληλοδιαπλέκονται με την έννοια του ‘πολιτισμού’, της θρησκείας, της ‘φυλής’ και της μετακίνησης μεταξύ εθνικών κρατών. Επεξεργάζεται το περιεχόμενο της έννοιας του/της μετανάστη/τριας σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια, ανιχνεύοντας μορφές διακρίσεων και ‘φυλετικών’ λογικών που διατρέχουν τη χρήση της. Τέλος, εστιάζει στη σημερινή Ελλάδα, μελετώντας μορφές ρατσισμού που αναπτύσσονται σε σχέση με διαφορετικές εθνοτικές ομάδες μεταναστών και προσφύγων.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες αναμένεται να αναπτύξουν κριτικά την ανθρωπολογική οπτική πάνω σε ζητήματα μετανάστευσης, εθνικισμού και ρατσισμού. Διερευνώντας μορφές καθεστωτικού ρατσισμού, αντισημιτισμού, αντι-ισλαμισμού, και αντι-μεταναστευτικού ρατσισμού θα εμβαθύνουν σε ζητήματα ουσιοκρατίας και ιεραρχίας και μορφές φυλετικοποίησης σε σύγχρονες κοινωνίες.

Πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές/τριες αναμένεται:

Να διακρίνουν διαφορετικές μορφές φυλετικής σκέψης και πρακτικής (βιολογικός ρατσισμός, πολιτισμικός ρατσισμός, κ.λπ.).

Να διακρίνουν πολλαπλές εκδοχές εθνικισμών και ρατσισμών και να μπορούν να εντοπίζουν διαδικασίες φυλετικοποίησης.

Να αναγνωρίζουν το πολιτισμικά ορισμένο περιεχόμενο των φυλετικών μορφωμάτων με έμφαση στην εθνοτική συγκρότησή του.

Να αναγνωρίζουν τη παρουσία της φυλετικής λογικής σε διαφορετικά πεδία και να παρακολουθούν την αλληλοδιαπλοκή της με το φύλο, την κοινωνική τάξη, τη θρησκεία.

Να διακρίνουν διαφορετικές πολιτικές αντιμετώπισης του φαινομένου του ρατσισμού.

Να αναγνωρίζουν τις επιπτώσεις του ρατσισμού στα σύγχρονα εθνικά κράτη σε σχέση με τη μετανάστευση, την δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-119/>

## Ιστορία της Οικονομικής Σκέψης

- **Κωδικός μαθήματος:**

|        |
|--------|
| OI-402 |
|--------|
- **Τύπος μαθήματος:**

|          |
|----------|
| Επιλογής |
|----------|
- **Επίπεδο μαθήματος:**

|             |
|-------------|
| Προπτυχιακό |
|-------------|
- **Έτος σπουδών:**

|                |
|----------------|
| 3 <sup>ο</sup> |
|----------------|
- **Εξάμηνο σπουδών:**

|                |
|----------------|
| 5 <sup>ο</sup> |
|----------------|
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):**

|   |
|---|
| 6 |
|---|
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:**

|   |
|---|
| 3 |
|---|
- **Όνομα διδάσκοντος:**

|                      |
|----------------------|
| Χριστόδουλος Μπέλλας |
|----------------------|
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Εξετάζεται η πορεία της οικονομικής σκέψης από το δεύτερο ήμισυ του 18ου αιώνα ως τις μέρες μας. Σημείο αφετηρίας, μετά από σύντομες αναφορές στην αρχαιότητα, τον μεσαίωνα, τον μερκαντισμό και τους φυσιοκράτες, αποτελεί η συμβολή του Α. Smith στην οικονομική σκέψη. Αναλύεται επίσης το έργο των κλασικών οικονομολόγων του 19ου αιώνα (Ricardo, Malthus, Mill) αλλά και των ουτοπικών σοσιαλιστών. Ακολουθεί η παρουσίαση της θεωρίας του Marx για την φύση και δυναμική του καπιταλισμού. Εξετάζονται στη συνέχεια η ανάπτυξη της νεοκλασικής θεωρίας και η αντίδραση σε αυτήν από στοχαστές όπως ο Veblen και ο Hobson. Η ανάλυση της συμβολής του Keynes στη διαμόρφωση των μεταπολεμικών ιδεών για τον ρόλο του κράτους στην οικονομία και η αντίδραση στον κεϋνσιανισμό με την επανεμφάνιση της ποσοτικής θεωρίας του χρήματος ολοκληρώνουν την θεματολογία. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εμπέδωση της ιστορικότητας των οικονομικών θεωριών, η κατανόηση δηλαδή ότι οι οικονομικές θεωρίες εξαρτώνται και αλληλεπιδρούν με τις ιστορικές συνθήκες μέσα στις οποίες παράγονται. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται συνεπώς στην σχέση των επιμέρους θεωριών με την ιστορική φάση κατά την οποία διατυπώθηκαν καθώς και στις επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση ιδεολογικών ρευμάτων.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Επιδιώκεται ο εμπλουτισμός και η συμπλήρωση των ιστορικών γνώσεων των διδασκομένων μέσω της κατανόησης των οικονομικών ιδεών που αναπτύχθηκαν σε κάθε σχετική περίοδο. Επιχειρείται η απόκτηση μιας πολυδιάστατης άποψης για οικονομικές έννοιες και θεωρίες μέσω της κατανόησης των απόψεων σημαντικών διανοουμένων που συνέβαλαν σε διαφορετικές εποχές στην εξέλιξη των ιδεών σχετικών με τη δομή και λειτουργία των οικονομικών συστημάτων και δίνεται η δυνατότητα συνδυασμού ή αντιπαραβολής αυτών των απόψεων για την κριτική αξιολόγηση ζητημάτων που έχουν σχέση με την σύγχρονη οικονομική πραγματικότητα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/oi-402/>

## Μουσείο και κοινωνία

- **Κωδικός μαθήματος:**

|            |
|------------|
| ΔΣΧ-ΠΟΛ215 |
|------------|

- Τύπος μαθήματος: Επιλογής
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 3<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 5<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 5
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκουσας: Αναστασία Χουρμουζιάδη

**Περιεχόμενο μαθήματος:** Συνήθως σκεφτόμαστε το μουσείο ως έναν περιποιημένο χώρο φύλαξης μιας συλλογής πραγμάτων υλικών και άυλων, ζωντανών ή άψυχων, οικείων ή περιέργων, του απώτατου ή του πολύ πρόσφατου παρελθόντος που οργανώνονται και παρουσιάζονται στο κοινό. Η μουσειακή δραστηριότητα, όμως, είτε με την παραδοσιακή της μορφή είτε με πιο καινοτόμες και πειραματικές μορφές αποτελεί, επιπλέον, ένα φαινόμενο ενταγμένο μέσα σε μια συγκεκριμένη ιστορική και κοινωνική πραγματικότητα. Η μουσειακή δράση αποτελεί μια οργανωμένη και ελεγχόμενη επικοινωνιακή σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στους παραγωγούς και τους καταναλωτές του μουσειακού εκθέματος, με τον καταλυτικό επικοινωνιακό ρόλο των ίδιων των μουσειακών πραγμάτων. Όταν οι επισκέπτες του μουσείου έρχονται αντιμέτωποι με τα μουσειακά αντικείμενα και τις ερμηνευτικές προτάσεις των ειδικών που τα πλαισιώνουν, συνειδητά ή ασυνειδητά, σχηματίζουν τη δική τους άποψη γι' αυτά, και, κατ' επέκταση, συγκροτούν τη δική τους αντίληψη για το παρελθόν, την τέχνη, την τεχνολογία, τη φύση κτλ. Οι ατομικές αυτές απόψεις συνθέτουν στο πεδίο της κοινωνικής διαπραγμάτευσης τις συλλογικές αντιλήψεις, συμβάλλουν στη δημιουργία ταυτοτήτων, συγκρούονται ή αναπαράγουν ιδεολογήματα. Στο μάθημα εξετάζεται η σχέση του μουσείου με την κοινωνία. Συγκεκριμένα απασχολούν: • Οι παράγοντες που καθορίζουν την μουσειακή επικοινωνιακή σχέση • Τα μέσα και οι πρακτικές που αξιοποιούνται για την υποστήριξή της • Οι κοινωνικές ομάδες που εμπλέκονται στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών του μουσειακού φαινομένου • Ο ρόλος ενός μουσείου στη συγκρότηση συλλογικών ταυτοτήτων • Το μουσείο ως ιδεολογικός μηχανισμός του κράτους.

[http://www.ct.aegean.gr/data/Examina/examino5/Greek/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%20215\\_%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%9F%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%A9%CE%9D%CE%99%CE%91.pdf](http://www.ct.aegean.gr/data/Examina/examino5/Greek/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%20215_%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%9F%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%A9%CE%9D%CE%99%CE%91.pdf)

## Κοινωνιολογία των κοινωνικών κινημάτων

- Κωδικός μαθήματος: ΔΣΧ-215
- Τύπος μαθήματος: Επιλογής
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 3<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 5<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 6
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκοντος: Μιχάλης Ψημίτης

**Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο του Προγράμματος Σπουδών ενός σύγχρονου Τμήματος Κοινωνιολογίας, επειδή αναφέρεται σε επίκαιρα φαινόμενα οργανωμένης συλλογικής δράσης και σύγκρουσης. Συναρτάται με το μάθημα «Κοινωνική Ταυτότητα -Πολυπολιτισμική Κοινωνία», υπό την έννοια ότι η κοινωνική και πολιτισμική κατασκευή της ταυτότητας στη μεταβιομηχανική κοινωνία αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για τη διαμόρφωση και ανάπτυξη των σύγχρονων κοινωνικών κινημάτων. Επομένως η ανάλυση και εξήγηση των χαρακτηριστικών της μετανεωτερικής κοινωνίας συνιστά ουσιώδη προϋπόθεση για την ανάπτυξη αμφοτέρων των μαθημάτων.

<http://www.soc.aegean.gr/ext-files/pm/pps/2017-215-gr.pdf>

## Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης

- Κωδικός μαθήματος: ΔΣΧ-ITE 500
- Τύπος μαθήματος: Επιλογής
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 3<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 5<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 6
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκουσας: Ευαγγελία Σαμπανίκου
- Περιεχόμενο μαθήματος: Εισαγωγή: Έννοιες και ορισμοί της Τέχνης. Οι παραδοσιακές Καλές Τέχνες και η Ιστορία της Τέχνης. Θεωρία και Μεθοδολογία της

Ιστορίας της Τέχνης. Περίοδοι της Ιστορίας της Τέχνης, από την προϊστορία έως τη σύγχρονη εποχή. Ορολογία της τέχνης. Οι έννοιες του ρεαλισμού/φυσιοκρατίας και της αφαίρεσης. Η Αισθητική Φιλοσοφία και οι πρώτες θεωρίες για την τέχνη. • Οι σημαντικοί προϊστορικοί πολιτισμοί της Ανατολής. Η Αίγυπτος. Οι πολιτισμοί του Αιγαίου και της ηπειρωτικής Ελλάδας. Η τέχνη της Κλασικής Αρχαιότητας. • Η Κλασική Τέχνη: Στοιχεία αρχιτεκτονικής, Γλυπτική, Αγγειογραφία • Ο Ευρωπαϊκός Μεσαίωνας και οι αισθητικές θεωρίες του. Η Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Τέχνη. Η Γοτθική Τέχνη. Η Πρώιμη Αναγέννηση. • Ο Ουμανισμός, η γεωμετρική προοπτική και οι αισθητικές θεωρίες της Αναγέννησης. Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο της Αναγέννησης. Τέχνη και επιστήμη. • Η Ωριμη Αναγέννηση (Φλωρεντία – Ρώμη, Βενετία), Ι. • Η Ωριμη Αναγέννηση (Φλωρεντία – Ρώμη, Βενετία), ΙΙ. Ο Ευρωπαϊκός Βορράς. • Ο Μανιερισμός και το Μπαρόκ, Ι. Ιστορικό και κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο • Ο Μανιερισμός και το Μπαρόκ, ΙΙ. Το Ροκοκό. Ο χαρακτήρας της Ευρωπαϊκής τέχνης του 18ου αιώνα. • Οι αισθητικές θεωρίες της τέχνης από τον 17ο έως το 19ο αιώνα. Ο Διαφωτισμός και οι επιδράσεις του. • Επίλογος: Από τη Νεώτερη στη Μοντέρνα τέχνη. Γενική επισκόπηση των θεωριών του 20ου αιώνα. Ο 20ος αιώνας, η Αρχαιότητα και η Αναγέννηση, η αναθεώρηση της στάσης απέναντι στο Μεσαίωνα, η δικαίωση της αφαίρεσης. Το μάθημα αποτελεί μια πρώτη επαφή με την Ιστορία της Τέχνης.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές-τριες, κατά τη διάρκεια και κυρίως μετά την περάτωση της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει:
  1. Να κατανοούν τη σχέση τέχνης και κοινωνίας και την ένταξη των πολιτισμικών προϊόντων και φαινομένων στο κοινωνικοπολιτισμικό τους πλαίσιο.
  2. Να γνωρίζουν τις περιόδους της Ιστορίας της Τέχνης και τα βασικά κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της κάθε περιόδου.
  3. Να είναι ικανοί να χειριστούν τη μεθοδολογία της Ιστορίας της Τέχνης και τις βασικές θεωρίες για την τέχνη.
  4. Να είναι ικανοί να αναγνωρίσουν και να χρονολογήσουν έργα τέχνης διαφόρων εποχών.
  5. Να κατανοούν έννοιες όπως Αρχαιότητα, Μεσαίωνας, Αναγέννηση, Ευρωπαϊκή Τέχνη, ρεαλισμός, αφαίρεση και να αντιλαμβάνονται τους συσχετισμούς και την χρονική ένταξη και συνέχεια των όρων.
  6. Να αντιλαμβάνονται το ρόλο που έπαιξε η τέχνη στην συνολική πορεία της ανθρωπότητας, τη σχέση μεταξύ τέχνης και επιστήμης και το διεπιστημονικό της περιεχόμενο

[http://www.ct.aegean.gr/data/Examina/examino3/Greek/%CE%99%CE%A4%CE%95%20500\\_%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9D%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%A4%CE%95%CE%A7%CE%9D%CE%97%CE%A3.pdf](http://www.ct.aegean.gr/data/Examina/examino3/Greek/%CE%99%CE%A4%CE%95%20500_%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9D%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%A4%CE%95%CE%A7%CE%9D%CE%97%CE%A3.pdf)

## Ιστοριογραφία του Βυζαντίου

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-030
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση / Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Σμαρνάκης Γιάννης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Θέμα της πρακτικής άσκησης είναι η ανάλυση ζητημάτων που έχουν απασχολήσει τη βυζαντινή ιστοριογραφία. Στην πρώτη ενότητα εξετάζεται η συγκρότηση του γνωστικού αντικειμένου των «Βυζαντινών σπουδών», κατά το 19<sup>ο</sup> αι., τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Ελλάδα. Ερμηνεύεται το διανοητικό κλίμα της εποχής και εξετάζονται τα σημαντικότερα ιδεολογικά και επιστημολογικά ρεύματα, που οδήγησαν από την αρνητική εικόνα του Διαφωτισμού για το Βυζάντιο στην οριοθέτηση και καθιέρωση του νέου «επιστημονικού» πεδίου των «Βυζαντινών Σπουδών» στα τέλη του 19<sup>ου</sup> αι. Στη δεύτερη ενότητα αναλύονται κάποιες μεγάλες ιστοριογραφικές συζητήσεις που αφορούν το βυζαντινό παρελθόν. Εξετάζονται οι συζητήσεις για τις βυζαντινές ταυτότητες, η ιστοριογραφία για το Βυζάντιο και τις σταυροφορίες και ζητήματα που αφορούν την ιστορία του βυζαντινού πολιτισμού κατά τον 11<sup>ο</sup> και το 12<sup>ο</sup> αι.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Τα μαθησιακά αποτελέσματα αποσκοπούν καταρχάς στην κατανόηση του ευρύτερου νοηματοδοτικού πλαισίου, μέσα στο οποίο έχουν συγκροτηθεί οι Βυζαντινές σπουδές. Στη συνέχεια ο στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τον τρόπο εργασίας ενός ιστορικού, μέσα από τη μελέτη πηγών και βιβλιογραφίας και τη συγγραφή εργασιών. Έτσι οι φοιτητές/τριες εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, εξοικειώνονται με τη διαδικασία συγγραφής μιας ιστορικής μελέτης και αναπτύσσουν τις αναλυτικές και τις συνθετικές ικανότητές τους.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-030/>

## Πραγματολογία

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-34
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>, 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Κανάκης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Η πραγματολογία στη γλωσσική επιστήμη μπορεί κατ' αρχήν να οριστεί ως ανάλυση του πώς (και του γιατί) επιτελούμε πράξεις με τις λέξεις – συχνά δε αναπάντεχα πράγματα, όπως το να προσβάλουμε ένα φίλο λέγοντάς του "χάρμα το μπλουζάκι σου". Το εκφώνημα αυτό αντιστοιχεί σε μια πρόταση που, αληθειακά (δηλ. επιφανειακά και από αυστηρά σημασιολογική άποψη), μπορεί να είναι απλώς αληθής ή ψευδής. Πραγματολογικά, όμως, ενδέχεται να δηλώνει την έκφραση ειρωνείας προς τον φίλο ως προς την επιλογή της συγκεκριμένης μπλούζας, παρά φιλοφρόνηση. Η ειρωνεία είναι μια από τις συχνότερες χρήσεις αυτού του εκφωνήματος – τόσο συχνή περίπου, όσο κι η φιλοφρόνηση. Το ίδιο συμβαίνει και με το εκφώνημα "καλά, είσαι τέρας ευφύας". Άρα συχνά εννοούμε πολύ διαφορετικά πράγματα από αυτά που λέμε. Πώς συμβαίνει αυτό; Ποια είναι η ανάγκη ύπαρξης αυτού του πολύπλοκου μηχανισμού; Ποιος είναι ο προσφορότερος τρόπος ανάλυσής του; Αυτά και άλλα ερωτήματα θα μας απασχολήσουν σε αυτό το μάθημα, το οποίο θα έχει, αναγκαστικά, ως βάση του γλωσσικά δεδομένα που προκύπτουν φυσικά, αλλά και άλλο υλικό όπως λεζάντες από γελοιογραφίες, διαφημιστικά μηνύματα, ανέκδοτα και χρονογραφήματα. Πραγματολογία, λοιπόν, σημαίνει η μελέτη μιας συγκεκριμένης πλευράς της γλωσσικής σημασίας: της μη-αληθειαςκής – της συνομιλιακής – της κοινωνικής. Είναι η όψη της μελέτης της σημασίας που – ούτως ή άλλως γνωρίζουμε ότι – ξεπερνά τη στενή, κυριολεκτική και αφηρημένη σημασία των λέξεων (όπως ορίζονται στο λεξικό) και ταυτίζεται έτσι με την συμφραστική, εξω-λογική και, συχνά, υπερ-προτασιακή σημασία των γλωσσικών εκφράσεων. Αυτό καθιστά την πραγματολογία ξεχωριστό επίπεδο γλωσσικής ανάλυσης που επι-τάσσεται της τυπικής αληθειαςκής σημασιολογίας (truth-conditional semantics) μιας και είναι κατ' εξοχήν επιφορτισμένη με το δύσκολο έργο της ερμηνείας των εκφωνημάτων στα συμφραζόμενά τους, δηλ. με αυτό που εννοεί ο ομιλητής – το πλέον άυλο και φευγαλέο κομμάτι της γλωσσικής ανάλυσης. Όπως δηλώνει το όνομά της, η πραγματολογία (pragmatics) είναι στενά συνδεδεμένη με την φιλοσοφική παράδοση του πραγματισμού (pragmatism) και ταυτόχρονα με την παραδοχή ότι υπάρχει αντικειμενικός έξω κόσμος που ενώ μας «περιέχει» δεν τον «περιέχουμε». Η φιλοσοφική αυτή παράδοση οδήγησε τους γλωσσολόγους σε χωριστά – αλλά και σαφώς διαπλεκόμενα – ενδιαφέροντα που θα αποτελέσουν τις θεματικές αυτού του μαθήματος: i) τη δείξη (deixis), ii) τις ομιλιακές πράξεις/ενεργήματα (speech acts), iii) τα διαλογικά υπονοήματα (conventional & conversational implicature), iv) την προϋπόθεση (presupposition) και v) τη γλωσσική ευγένεια/αγένεια.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Συνειδητοποίηση τόσο της γνωσιακής βάσης του γλωσσικού φαινομένου όσο και της στενής διαπλοκής του με κοινωνικούς παράγοντες που το επηρεάζουν, καθιστώντας ουσιαστικά αδύνατη μια επαρκή περιγραφή της γλώσσας σε αποκλειστικά γνωσιακή βάση. Κατανόηση και εφαρμογή των πραγματολογικών θεωριών για την ανάλυση όψεων διαφόρων γλωσσοπολιτισμικών φαινομένων όπως είναι οι (κοινωνικά τοποθετημένες) γλωσσικές πράξεις, οι ποικίλες όψεις της γλωσσικής ευγένειας/αγένειας, κ.ά.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-034/>

## Εθνογραφία της Μεσογείου

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-39
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Έφη Πλεξουσάκη
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο εμβαθύνει στην εθνογραφική προσέγγιση συγκρούσεων που αφορούν διαφορετικές μεσογειακές κοινωνίες και πολιτισμούς. Οι περιοχές γύρω από τη Μεσόγειο Θάλασσα έχουν υπάρξει ιστορικά ένας χώρος διαπολιτισμικής επικοινωνίας, ταξιδιών, εμπορίου και πολέμων. Την ίδια στιγμή, τοποθετημένη στις παρυφές της Ευρώπης, η Μεσόγειος καταλαμβάνει στην ευρωπαϊκή πολιτική συνείδηση, τη θέση μιας περιθωριακής, γεωγραφικά και συμβολικά, περιοχής. Παράλληλα τοπικοί ορισμοί της «Μεσογείου» ή οντοτήτων όπως «η Ευρώπη», «τα Βαλκάνια» και «η Μέση Ανατολή» έχουν επιπτώσεις στον τρόπο πρόσληψης των συγκρούσεων που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως μεσογειακές. Τοποθετώντας στο επίκεντρο την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου το μάθημα εστιάζει σε ζητήματα σύγκρουσης, συλλογικών ταυτοτήτων και συνόρων, σε εκδοχές εθνοτισμού και εθνικισμού καθώς και σε φαινόμενα νεωτερικότητας, κινητικότητας και διεθνικότητας. Στο μάθημα θα συζητηθούν δύο περιπτώσεις: α) η Θράκη και η τοπική συνθήκη της συμβίωσης και συνύπαρξης μιας «ελληνικής» πλειονότητας και μιας «μουσουλμανικής» μειονότητας και β) η Παλαιστίνη/Ισραήλ και ειδικά η Δυτική Όχθη σε σχέση με την ισραηλινοπαλαιστινιακή σύγκρουση.  
Οι εθνογραφικές μελέτες θα συζητηθούν σε σχέση με συγκεκριμένες ιστορικές δυναμικές: ποιο ρόλο παίζει το οθωμανικό παρελθόν και η αποικιοκρατία (π.χ. η Βρετανική Εντολή στην Παλαιστίνη, η Γαλλική Εντολή στη Συρία και το Λίβανο από το 1920 έως το 1947) στην διαμόρφωση σύγχρονων συγκρούσεων, μορφών

συμβίωσης, διαχωρισμού και διαπολιτισμικής επικοινωνίας στην Ανατολική Μεσόγειο;

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τη σύγκριση, μέσω μιας κοινής θεματικής, κοινωνιών της περιοχής της Μεσογείου τοποθετώντας την ελληνική εμπειρία σχετικά με τις μειονότητες και τα σύνορα, τις κρατικές πρακτικές και τον τρόπο διαχείρισης του μειονοτικού στάτους και των συνόρων από τα ίδια τα υποκείμενα, σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Να ασκηθούν στο πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο κινηματογράφος ως εθνογραφικό εργαλείο στη μελέτη της κοινωνικής πραγματικότητας. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται να αναπτύξουν την ανθρωπολογική προοπτική και την εξοικείωση με την εθνογραφική έρευνα μέσω συμμετοχικής παρατήρησης σε σχέση με τις κοινωνίες και τους πολιτισμούς της Μεσογείου.

Πιο συγκεκριμένα αναμένεται:

Να πλαισιώνουν ιστορικά την κατασκευή της Μεσογείου ως αντικείμενο έρευνας

Να αναγνωρίζουν εκδοχές εθνικισμών και να τους μελετούν στο μικροεπίπεδο με βάση το εργαλείο της εθνογραφίας

Να διακρίνουν την πολιτισμική κατασκευή της εθνοπολιτισμικής και θρησκευτικής διαφοράς σε διαφορετικά συμφραζόμενα των κοινωνιών της Ανατολικής Μεσογείου.

Να αναλύουν οπτικοακουστικό υλικό σε σχέση με θέματα συλλογικών ταυτοτήτων, συνοριακών καθεστώτων και συνύπαρξης κυρίαρχων ομάδων με μειονότητες.

Να ερμηνεύουν εμπειρίες σύγκρουσης από τη σκοπιά μειονοτήτων και μεταναστών σε σύγχρονα εθνικά κράτη της Μεσογείου.

Να αναγνωρίζουν διαδικασίες υποστασιοποίησης και εξωτικοποίησης της Μεσογείου

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-039/>

## Μνήμη, ιστορία, αναπαράσταση του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου: Η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-044
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/ Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>  
5<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:**
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Ποθητή Χαντζαρούλα
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο εστιάζει στην ιστορία της εξόντωσης των Εβραίων της Ευρώπης στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και αποσκοπεί στην εξέταση ιστοριογραφικών και μεθοδολογικών ζητημάτων. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε ζητήματα που αφορούν τη μνήμη του Ολοκαυτώματος στις μεταπολεμικές κοινωνίες. Θα μας απασχολήσει η «έκρηξη της μνήμης» και ο κεντρικός ρόλος της μαρτυρίας στη συγγραφή της ιστορίας του Ολοκαυτώματος που συνδέεται με την ανάγκη για μια ιστορία γραμμένη από διαφορετική οπτική γωνία από την ιστορία που βασίζεται στα επίσημα έγγραφα του ναζιστικού κράτους. Θα μας απασχολήσουν ερωτήματα: Πότε η μαρτυρία των επιζώντων μπαίνει στην ιστορική αφήγηση; Ποιες είναι οι χρήσεις της μαρτυρίας; Ποιες είναι οι ευρύτερες συνεπαγωγές της μαρτυρίας για τον τρόπο που μελετάμε το παρελθόν; Η εγγραφή της μνήμης στον κοινωνικό και ιστορικό χώρο (μνημεία, ερείπια, τοπία κλπ) αλλά και σε μορφές τέχνης, όπως η ποίηση και ο κινηματογράφος, αποτελεί πρόσφορο έδαφος για να σκεφτούμε πάνω στη σχέση της μνήμης με την ιστορία.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/-τριες αναμένεται:
  - Να διακρίνουν τα διαφορετικά στάδια της ναζιστικής πολιτικής αναφορικά με τις διώξεις και την εξόντωση των Εβραίων.
  - Να κατανοούν και να αναγνωρίζουν την ευρωπαϊκή διάσταση της γενοκτονίας των Εβραίων.
  - Να εντοπίζουν τις διαφορές και τις ομοιότητες της εμπειρίας των επιζώντων σε διαφορετικές περιοχές της Ευρώπης αλλά και στο εσωτερικό της Ελλάδας.
  - Να εξασκηθούν στη χρήση αναλυτικών κατηγοριών και να τις χρησιμοποιήσουν ευρύτερα στην ανάλυση των πηγών του παρελθόντος.
  - Να κατανοήσουν την σημασία της μαρτυρίας για την μελέτη του παρελθόντος.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-044/>

**Επιτόπια έρευνα και συμμετοχική παρατήρηση**

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-058
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Πηνελόπη Τοπάλη
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα προσφέρει στους/τις φοιτητές/τριες τη δυνατότητα να ασκηθούν στην ανθρωπολογική επιτόπια έρευνα. Στο μάθημα θα συζητηθούν οι τρόποι επιλογής από έναν/μια ανθρωπολόγο του ερευνητικού πεδίου του και των μεθόδων που αρμόζουν στους στόχους της έρευνάς του, το πώς σχεδιάζει την έρευνά του, συλλέγει και αναλύει δεδομένα και πώς γράφει μια εθνογραφία. Επίσης, θα συζητηθεί το ζήτημα της εγκυρότητας της ανθρωπολογικής μεθόδου και ζητημάτων δεοντολογίας που εγείρονται κατά την επιτόπια έρευνα. Οι φοιτητές/τριες θα ασκηθούν σε βασικούς τρόπους παρατήρησης και καταγραφής δεδομένων. Εν συνεχεία θα διενεργηθούν ασκήσεις πάνω στη διεξαγωγή μη δομημένων και δομημένων συνεντεύξεων και στη χρήση τεχνολογικού εξοπλισμού κατά τη διάρκεια της έρευνας. Παράλληλα, οι φοιτητές/τριες θα μάθουν να οργανώνουν σημειώσεις πεδίου και να κρατούν ημερολόγια πεδίου. Τέλος, με διαρκείς ασκήσεις στο πεδίο οι φοιτητές/τριες θα συνδέσουν την παρατήρηση και την καταγραφή δεδομένων με συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες αναμένεται να εμβαθύνουν τη γνώση τους και να αποκτήσουν εμπειρία σε ζητήματα επιτόπιας ανθρωπολογικής έρευνας και συμμετοχικής παρατήρησης. Πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές/τριες αναμένεται:
  - Να αποκτήσουν εμπειρία της παρατήρησης εικόνων και καταγραφής σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους.
  - Να αποκτήσουν εμπειρία της καταγραφής ήχων και συνομιλιών σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους.
  - Να αποκτήσουν γνώσεις και εμπειρία στη χρήση τεχνολογικού εξοπλισμού.
  - Να αποκτήσουν εμπειρία στην διεξαγωγή συνεντεύξεων διαφορετικών τύπων με έμφαση στις μη-δομημένες συνεντεύξεις.
  - Να ευαισθητοποιηθούν σε ζητήματα ανθρωπολογικής δεοντολογίας.
  - Να αποκτήσουν γνώσεις εκπόνησης ερευνητικών προτάσεων με έμφαση σε ζητήματα ανθρωπολογικής μεθοδολογίας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-058/>

## Ιστορικοί και ιστοριογραφία της μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης Ευρώπης

ΠΑ/Σ-068

- **Κωδικός μαθήματος:**
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 5<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιώργος Πλακωτός
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα εξετάζει τη διαμόρφωση των πεδίων της μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας από τη σκοπιά των εξελίξεων και αλλαγών στην ιστοριογραφία και στα ιστορικά ερωτήματα από τα μέσα του 20ου αιώνα μέχρι πρόσφατα. Διερευνώνται ιστοριογραφικά ρεύματα όπως η σχολή των Annales, ο μαρξισμός, η μικροϊστορία, η ιστορία των γυναικών και του φύλου, η νέα πολιτισμική ιστορία και οι μετα-αποικιακές σπουδές. Αντίστοιχες, εξελίξεις εξετάζονται σε συναφή με την ιστορία κλάδους, με ιδιαίτερη σημασία για τη μεσαιωνική και πρώιμη νεότερη περίοδο, όπως η ιστορία της τέχνης και η λογοτεχνική κριτική. Συνάμα, το μάθημα παρουσιάζει το έργο σημαντικών ιστορικών (όπως οι Marc Bloch, Fernand Braudel, Georges Duby, Jacques Le Goff, Carlo Ginzburg, Christopher Hill, Joan Kelly, Peter Burke, Natalie Zemon Davis) που καθόρισαν τα πεδία της μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης ιστορίας.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα βασίζεται επίσης στη μελέτη σχετικών γραπτών και οπτικών πηγών. Οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να κατανοούν τη σχέση ιστοριογραφίας και παρελθόντος, να διακρίνουν μακροϊστορικές διαδικασίες αλλά και να εστιάζουν σε επιμέρους φαινόμενα, να διεξάγουν βιβλιογραφική έρευνα και να συγγράφουν εργασίες πάνω σε ένα ειδικευμένο ιστορικό ζήτημα, να αξιολογούν τις αλλαγές στην ιστορική οπτική, να αναθεωρούν παραδοσμένες ιστορικές κρίσεις, να αναγνωρίζουν τη συνθετότητα στην παραγωγή της ιστορικής γνώσης, να οργανώνουν το ιστορικό υλικό υπό την οπτική συναφών γνωστικών πεδίων και να κρίνουν τη σχέση της ιστορικής έρευνας με το παρόν.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-068/>

## ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

### Κοινωνική και πολιτισμική Ιστορία της μεταπολεμικής Ελλάδας

- **Κωδικός μαθήματος:** I-201
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Ελένη-Αργυρώ Κούκη

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Ο χρόνος των μαθημάτων μοιράζεται ανάμεσα στις διαλέξεις της διδάσκουσας και σε δραστηριότητες σχεδιασμένες έτσι ώστε να ενθαρρύνεται η ενεργητική συμμετοχή των φοιτητών, ατομικά ή κατά ομάδες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο σχολιασμό πρωτότυπων τεκμηρίων της περιόδου [άρθρα εφημερίδων, φωτογραφίες, ειδησεογραφικά φιλμ («Επίκαιρα») κ.ά.] Τελικός στόχος αυτών των δραστηριοτήτων είναι η ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης όσον αφορά την προσέγγιση των ιστορικών πηγών. Μέσα από την επισήμανση των διαφορετικών ιστορικών εμπειριών της μεταπολεμικής περιόδου, το μάθημα στοχεύει στην καλλιέργεια του σεβασμού προς τη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα.

Η πρώτη ενότητα του μαθήματος ασχολείται με την παρουσίαση των γενικών χαρακτηριστικών της ιστορίας της μεταπολεμικής Ελλάδας καθώς και με την εξέταση των υποπεριοδών της. Στη δεύτερη ενότητα του μαθήματος εξετάζονται πολιτικά και πολιτισμικά φαινόμενα που χαρακτήρισαν την περίοδο, όπως οι νέες μορφές πολιτικής διεκδίκησης, η δυναμική είσοδος των γυναικών στη δημόσια σφαίρα, η διαμόρφωση νέων κοινωνικών κατηγοριών, όπως η νεολαία, αλλά και οι νέες καταναλωτικές συμπεριφορές.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές να κατανοήσουν τις βασικές πτυχές της κοινωνικής και πολιτισμικής ιστορίας στην Ελλάδα μετά τον Εμφύλιο Πόλεμο και μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 1980. Στο διάστημα αυτό, η χώρα βίωσε σημαντικούς μετασχηματισμούς όσον αφορά την κοινωνική της συγκρότηση λόγω της έντονης αστικοποίησης, της εδραίωσης κρατικών υποδομών, όπως αυτών της κοινωνικής πρόνοιας, και της ανάδυσης νέων κοινωνικών στρωμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις συνεχείς αναδιαμορφώσεις της εθνικής ταυτότητας και τη διαχείριση της συλλογικής μνήμης όσον αφορά το βίαιο παρελθόν της Κατοχής και του Εμφυλίου Πολέμου, καθώς και στις πολυποικίλες εμπειρίες των ιστορικών υποκειμένων που σφραγίστηκαν από τη λειτουργία του μετεμφυλιακού κράτους, το κυπριακό ζήτημα, την επιβολή της Δικτατορίας της 21<sup>ης</sup> Απριλίου, το Πολυτεχνείο και τη Μεταπολίτευση.

## Ισλάμ και χριστιανισμός στους πρώιμους νεότερους χρόνους

- **Κωδικός μαθήματος:** I-233
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογή
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Ελένη Γκαρά
- **Περιεχόμενο μαθήματος:**
  1. Έννοιες, όροι, ιστοριογραφία  
Από τη «Βυζαντινή κοινοπολιτεία» στην Οθωμανική Αυτοκρατορία
  2. Σλάβοι στα μεσαιωνικά Βαλκάνια
  3. Εκχριστιανισμός και οι σλαβικές Εκκλησίες
  4. Οθωμανική κατάκτηση  
Οι νοτιοσλαβικές περιοχές υπό τους Οθωμανούς
  5. Πόλεμος και ειρήνη
  6. Εξισλαμισμός και εξοθωμανισμός
  7. Εκκλησία και ορθόδοξη παράδοση  
Περιοχές υπό βενετική και αψβουργική κυριαρχία
  8. «Κροατικό βασίλειο» και αψβουργική στρατιωτική ζώνη
  9. Βενετική Δαλματία
  10. Σερβικές εγκαταστάσεις και διασπορά  
Κοινωνική οργάνωση και πολιτισμικές παραδόσεις
  11. Φυλές, πατριές, νοικοκυριά
  12. Δοξασίες, τελετουργίες, επική ποίηση
  13. Υλικός πολιτισμός στην ύπαιθρο και τις πόλεις
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές που παρακολουθούν τις διαλέξεις, μελετούν την ύλη και ολοκληρώνουν την εργασία για το μάθημα
  - αποκτούν νέες γνώσεις για τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις στις σλαβικές περιοχές των Βαλκανίων υπό οθωμανική, βενετική και αψβουργική κυριαρχία,
  - αποκτούν νέες γνώσεις για τις νοτιοσλαβικές κοινωνίες και τις πολιτισμικές τους παραδόσεις,
  - μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να κατανοούν την πολυπλοκότητα των παραγόντων που επηρέασαν την εξέλιξη των νοτιοσλαβικών κοινωνιών κατά την οθωμανική περίοδο, πράγμα που τους επιτρέπει να κατανοούν πληρέστερα την πρόσφατη ιστορία της περιοχής,

- ο αποκτούν την ικανότητα για κριτική ανάγνωση της ιστορίας των Βαλκανίων και αναπτύσσουν τις ικανότητές τους στη μελέτη επιστημονικής βιβλιογραφίας και τη συγγραφή κειμένων ακαδημαϊκού χαρακτήρα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-233/>

## Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας II: Αναπαράσταση, νεωτερικότητα, εθνογραφία

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-106
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Αιμίλιος Τσεκένης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:**

Ενότητα πρώτη: Από τις ‘φυλές’ στην ‘παραγωγή της τοπικότητας’: αναπαραστάσεις της υποσαχάριας Αφρικής.

  1. Εισαγωγή.
  2. Οι ‘φυλές’ στο χώρο και στο χρόνο.
 

Α. ‘Φυλή’: κρίση μιας έννοιας. Β. ‘Φυλή’, αποικιοκρατία και οι βρετανοί κοινωνικοί ανθρωπολόγοι. Γ. ‘Φυλή’ και δουλεμπόριο.
  3. Πέρα από τις ‘φυλές’: η ‘παραγωγή της τοπικότητας’ στα προ-αποικιακά Grassfields (δυτικό Καμερούν).
 

Α. Το ‘Αφρικανικό σύνορο’ και η ‘παραγωγή της τοπικότητας’: η σύγκλιση δυο παραδειγμάτων. Β. Τα προ-αποικιακά Grassfields (17ος αιώνας-αρχές του 20ου αιώνα). Γ. Η ‘παραγωγή της τοπικότητας’ στα προ-αποικιακά Grassfields.
  4. Σύνοψη-συμπέρασμα.

Ενότητα 2: Η Ευρώπη στην Αφρική.

  1. Τι είναι οι ‘αποικιακές σπουδές’;
  2. Η αποικιακή κληρονομιά της Αφρικής.
 

Α. Επινοημένες παραδόσεις. Β. Ο ‘αποκεντρωμένος δεσποτισμός’.
  3. Εκφάνσεις της νεωτερικότητας στο μετααποικιακό Καμερούν.
 

Α. Ταυτότητα και ανήκειν. Β. Μορφές επινοημένων παραδόσεων: το παράδειγμα των επικήδειων τελετών. Γ. Φιγούρες της νεωτερικότητας: «εξελιγμένοι» και feyman στο Καμερούν. Δ. Οι κοινωνικές μνήμες του δουλεμπορίου και της καταναγκαστικής εργασίας.

Ενότητα 3: Κανίβαλοι, ζόμπι και η διαμόρφωση μιας Αφρικανικής νεωτερικότητας στα Grassfields του δυτικού Καμερούν .

1. Από τις «γαστρονομικές μεταφορές» στην πολιτική οικονομία.

A. Από τη μαγειρική στην πολιτική οικονομία των προσώπων. B. Η πολιτική οικονομία της μαγγανείας.

2. Η νεωτερικότητα της μαγγανείας: κανίβαλοι, ζόμπι και οι αλληγορίες του καπιταλισμού.

A. Μνήμες και λόγοι του υπερατλαντικού δουλεμπορίου και της καταναγκαστικής εργασίας. B. Υπερατλαντικό δουλεμπόριο και κανίβαλοι στα Grassfields του δυτικού Καμερούν. Γ. Αποικιοκρατία, καταναγκαστική εργασία και Famla. Δ. Αλληγορίες του καπιταλισμού.

4. Αντί επιλόγου: μαγγανεία και πρόσωπο/υποκείμενο στην υποσαχάρια Αφρική, χθες και σήμερα.

Ενότητα 4: Λόγοι της εξουσίας, γνώση των Άλλων.

1. Πρώτες συναντήσεις. A. Μεγάλες ανακαλύψεις, ταξιδιώτες και θαλασσοπόροι (15ος αιώνας). B. Αφρικανικές προσλήψεις των Ευρωπαίων (15ος – ). Γ. Οι Ευρωπαίοι στις Αφρικανικές εικαστικές τέχνες (15ος– 17ος). Δ. Οι Αφρικανοί και η Αφρική στα ευρωπαϊκά έντυπα μέσα.

2. Η Ευρώπη και η επινόηση της ‘Αφρικής’.

A. Θρησκεία, επιστήμη και η επινόηση της ‘Αφρικής’ στις εικαστικές τέχνες. B. Λόγος, φύλο, αναπαράσταση. Γ. Η Αφρική στην ανθρωπολογική γραμματεία.

3. Οι Αφρικανοί για τους Αφρικανούς και την Αφρική. A. Παν-Αφρικανισμός, Αφροκεντρισμός και Négritude. B. Αντί Παν-Αφρικανισμός.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Σκοπός του μαθήματος είναι να αναδείξει τη δυναμική των κοινοτήτων της μαύρης ηπείρου, τη ρευστή τους φύση και τους συνεχείς μετασχηματισμούς τους στην μακρά διάρκεια – εν ολίγοις: την ιστορικότητά τους. Στόχος είναι οι φοιτητές να συνειδητοποιήσουν ότι οι Αφρικανοί δεν είναι απλά οι παθητικοί δέκτες των αλλαγών που (φαίνεται πως) τους επιβάλλονται από τις «ξένες δυνάμεις», αλλά ότι συν-διαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό, και με τις δυνάμεις αυτές, τη δική τους πραγματικότητα. Τέλος, να καταλάβουν πώς επινοείται ο Αφρικανός Άλλος και οι σχέσεις εξουσίας που ενέχει αυτή η διαδικασία.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-106/>

## Ανθρωπολογία της εκπαίδευσης

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-180
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Έφη Πλεξουσάκη
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Στο μάθημα εξετάζεται πως εφαρμόζονται η προβληματική της ανθρωπολογίας για την πολιτισμική ετερότητα και η μέθοδος της συμμετοχικής παρατήρησης στη μελέτη της εκπαίδευσης και του σχολείου. Η εκπαίδευση αναφέρεται σε πολύμορφα φαινόμενα (π.χ. μάθηση, διδασκαλία, γνώση, κοινωνικότητα, γλώσσα, ταυτότητες και υποκειμενικότητα) και παράλληλα το ίδιο το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για το σχολείο και έχει πολλαπλές αφετηρίες και συνδέσεις με άλλες κοινωνικές επιστήμες (π.χ. τα ερωτήματα για τις συλλογικές ταυτότητες στις οποίες κοινωνικοποιούνται οι εκπαιδευόμενοι). Το μάθημα αναπτύσσει θέματα όπως τη σχέση εκπαίδευσης και νεωτερικότητας, το ρόλο της εκπαίδευσης και του σχολείου σε αγροτικές μικρο-κοινωνίες και στον αστικό χώρο με αναφορά σε συγκεκριμένες εθνογραφικές περιπτώσεις, την εκπαίδευση σε σχέση με εθνοπολιτισμικές μειονότητες ή μεταναστευτικούς και προσφυγικούς πληθυσμούς, την παραγωγή κοινωνικότητας στο επίσημο σχολείο και σε άτυπες εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Εκτός από θεωρητικά κείμενα και εθνογραφικές μελέτες το μάθημα θα βασιστεί στην προβολή και συζήτηση με αφετηρία ταινίες μυθοπλασίας και ντοκυμαντέρ που εστιάζουν στη σχέση με την εκπαίδευση, σε ατομικές και συλλογικές εμπειρίες του σχολείου και της σχολικής ζωής και γενικά στην εκπαιδευτική διάδραση.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:**

Το μάθημα επιδιώκει να προσφέρει μια ανθρωπολογική εικόνα των πολιτισμικών βάσεων και των κοινωνικών διαστάσεων της εκπαίδευσης και του σχολείου. Συγκεκριμένα επιδιώκει να :

  - Εξοικειώσει τους/τις φοιτητές/ριες με τις αναλυτικές έννοιες και τις θεωρίες που αφορούν την εκπαιδευτική και σχολική πραγματικότητα με έμφαση σε εθνογραφικά κείμενα
  - Αναδείξει τη χρησιμότητα της από τα κάτω προσέγγισης της σχέσης με το σχολείο και την εκπαίδευση
  - Αναδείξει τις ποικίλες και σύνθετες δυναμικές της εκπαιδευτικής διάδρασης σε συγκεκριμένα εθνογραφικά συμφραζόμενα

<http://www.sah.aegean.gr/course/KA-180/>

## Ανθρωπολογία του ήχου

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-191
- **Τύπος μαθήματος:** Υποχρεωτικό
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Παναγιώτης Πανόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τον ήχο και την ακοή είναι σχετικά πρόσφατο και έχει πολυποίκιλες αφετηρίες και συνδέσεις, την ανθρωπολογία της μουσικής, την ανθρωπολογία των αισθήσεων, τις πολιτισμικές σπουδές, αλλά και ιστορικές μελέτες που επικεντρώνουν στην πολιτισμική συγκρότηση της πρόσληψης και τις μεταφορικές χρήσεις του ήχου και των αισθήσεων. Θα εστιάσουμε στις πολιτισμικές συνιστώσες του ήχου και της ακοής σε κοινωνίες του τροπικού δάσους, στη νεωτερική και μετανεωτερική Ευρώπη και Αμερική, σε σύγχρονες πρακτικές όπως η χρήση των γουόκμαν και των κινητών τηλεφώνων. Επίσης, θα εξετάσουμε τις συνάψεις και τις διαφοροποιήσεις μεταξύ των αναζητήσεων της ανθρωπολογίας του ήχου και των αντίστοιχων αναζητήσεων ορισμένων σύγχρονων καλλιτεχνικών εκφράσεων που επικεντρώνονται στον ήχο (soundart).
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Η κατανόηση ζητημάτων της αισθητηριακής πρόσληψης, του συμβολισμού και των μεταφορικών διαστάσεων των αισθήσεων, μέσα από τη συστηματική ενασχόληση με ένα αισθητηριακό κανάλι. Η ανάδειξη των κοινωνικών και πολιτισμικών διαστάσεων της πρόσληψης..

<http://www.sah.aegean.gr/course/KA-191/>

## Οικονομική Ιστορία της Ελλάδας 1830-1940

- **Κωδικός μαθήματος:** ΟΙ-403
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Εμμανουήλ Αρκολάκης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το νεοελληνικό κράτος δημιουργείται το 1828 εκ του μηδενός. Πρόκειται για ένα νεωτερικό κράτος χωρίς την κληρονομιά μιας μακρόχρονης μεταβατικής περιόδου, όπως συνέβη στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Στο συγκεκριμένο μάθημα θα εξεταστεί η οικονομική ζωή του νεοελληνικού κράτους στη διάρκεια της πρώτης εκατονταετίας σε συνδυασμό πάντα με τις κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις. Θα εξεταστούν οι προσπάθειες αγροτικής μεταρρύθμισης, βιομηχανικού εκσυγχρονισμού και καπιταλιστικής νομισματικής λειτουργίας. Εστιάζοντας στον ρόλο που έπαιξαν οι διάφορες οικονομικές κρίσεις και πτωχεύσεις θα παρουσιαστεί τελικά η δυναμική των κοινωνικών στρωμάτων στη συγκρότηση και ανάπτυξη ενός ιδιόρρυθμου νεωτερικού κράτους.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές εξοικειώνονται με την σύγχρονη και διεπιστημονική προσέγγιση της οικονομικής ιστορίας της Ελλάδας από το 1830 έως το 1940. Θα αποκτήσουν μια σφαιρική και συγκριτική γνώση σχετικά με τις οικονομικές διεργασίες στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος και θα είναι σε θέση να κατανοήσουν την ιστορικότητά του. Θα έρθουν σε επαφή με τις διάφορες ιστορικές προσεγγίσεις και θα μάθουν να σκέπτονται κριτικά σχετικά με τις διάφορες ερμηνείες για την οικονομική εξέλιξη στον ελλαδικό χώρο.

<http://www.sah.aegean.gr/course/OI-403/>

### Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου ΙΙΙ: Ζητήματα αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας και κριτικής των πηγών

- Κωδικός μαθήματος: ΠΑ/Σ-004
- Τύπος μαθήματος: Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 3<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 6<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 6
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκοντος: Βασίλης Αναστασιάδης
- Περιεχόμενο μαθήματος: Αντικείμενο της άσκησης αποτελεί η μελέτη εξειδικευμένων προβλημάτων της αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας, και συγκεκριμένα τη διασταύρωση πολλαπλών πηγών για γεγονότα της πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας.
- Μαθησιακά αποτελέσματα: Η εξοικείωση με την αξιοποίηση και την ερμηνεία γραπτών πηγών της αρχαιότητας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-004/>

### Πηγές για την ιστορία των οθωμανικών Βαλκανίων

- Κωδικός μαθήματος: ΠΑ/Σ-020
- Τύπος μαθήματος: Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 3<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 6<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 6
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκουσας: Ελένη Γκαρά
- Περιεχόμενο μαθήματος: Ενότητες:
  1. Βαλκάνια: χώρος και άνθρωποι
  2. Είδη πηγών, οι δυνατότητες και οι περιορισμοί τους

3. Απογραφικά κατάστιχα
4. Ιεροδικαστικά έγγραφα
5. Εκκλησιαστικοί κώδικες
6. Ενθυμήσεις και χρονικά
7. Συμβουλευτικά κείμενα

Οι δύο πρώτες ενότητες εξετάζουν γενικά ζητήματα και θέτουν το πλαίσιο για τη διερεύνηση των πηγών για τα οθωμανικά Βαλκάνια στους πρώιμους νεότερους χρόνους. Οι επόμενες πέντε ενότητες είναι αφιερωμένες σε πολύ σημαντικά είδη πηγών της περιόδου, με έμφαση στις αρχειακές πηγές.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές που συμμετέχουν στα σεμινάρια, μελετούν την ύλη και ολοκληρώνουν τις ασκήσεις και την εργασία για το μάθημα εξοικειώνονται με τους κυριότερους τύπους πηγών για την ιστορία των πρώιμων νεότερων οθωμανικών Βαλκανίων (συμπεριλαμβανομένων των ελληνικών περιοχών), μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τις δυνατότητες και τα όρια των πηγών, ιδίως των αρχειακών, αποκτούν την ικανότητα κριτικής στάσης απέναντι στις πηγές, και, τέλος, μαθαίνουν πώς να τις αξιοποιούν στο πλαίσιο της ιστορικής έρευνας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-020/>

## Ιστορική Δημογραφία

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-026
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/ Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Σπύρος Καράβας
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα επικεντρώνεται σε τρεις θεματικές ενότητες που εξετάζονται παράλληλα. Θέμα της πρώτης ενότητας είναι το αντικείμενο και οι τεχνικές της Ιστορικής Δημογραφίας (Κοινωνική ιστορία, Δημογραφία και «γέννηση» της Ιστορικής Δημογραφίας – Πρακτική εφαρμογή των τεχνικών). Η δεύτερη ενότητα εξετάζει την ιστορία του πληθυσμού (εξέλιξη του παγκόσμιου πληθυσμού από την παλαιολιθική εποχή μέχρι σήμερα – θεωρίες περί πληθυσμού και δημογραφικές πολιτικές). Τέλος, θέματα της τρίτης ενότητας είναι η δημογραφική ανάλυση – αστική δημογραφία – ανάλυση των δημογραφικών συμπεριφορών, 16ος-19ος αιώνας – συγκρότηση του αστικού πληθυσμού και μεταναστεύσεις, 18ος-20ος αιώνας – ελληνική ιστοριογραφία.

- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Οι φοιτητές που παρακολουθούν τα σεμινάρια, μελετούν την ύλη και ολοκληρώνουν τις εβδομαδιαίες εργασίες, αναπτύσσουν τις απαραίτητες δεξιότητες ως προς την εφαρμογή των τεχνικών και των μεθόδων της Ιστορικής Δημογραφίας. Συγκεκριμένα είναι σε θέση 1ο να κατανοήσουν τα βασικά ορόσημα της ιστορίας του παγκόσμιου πληθυσμού από την παλαιολιθική εποχή έως σήμερα, 2ο να κατασκευάσουν και να αναλύσουν, στατικά και ιστορικά μια ηλικιακή πυραμίδα ενός συγκεκριμένου πληθυσμού, 3ο να επεξεργαστούν σειραϊκά δεδομένα που θα τους επιτρέψουν να αντιληφθούν τον θεμελιακό ρόλο της γεννητικότητας και της θνησιμότητας, ως προς την εξέλιξη του πληθυσμού, 4ο να διαπιστώσουν τις βασικές διαφορές των δημογραφικών συμπεριφορών, μεταξύ παλαιού και νέου δημογραφικού καθεστώτος, χρονολογώντας παράλληλα την περίοδο μετάβασης, για κάθε μία από τις εξεταζόμενες ευρωπαϊκές κοινωνίες, 5ο να εφαρμόσουν την μέθοδο της ανασυγκρότησης οικογενειών σε μικρά οικιστικά σύνολα, ώστε να εξετάσουν το μέγεθος και τη δομή της οικογένειας, όπως και την φύση και το εύρος της «φυσικής» γονιμότητας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-026/>

## Γλωσσικό τοπίο

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-070
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Κανάκης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Σε αυτό το μάθημα οι φοιτητές/τριες εισάγονται στη μελέτη του Γλωσσικού Τοπίου (ΓΤ), του κλάδου της κοινωνιοπραγματολογίας που έχει ως αντικείμενό του τη μελέτη της (γραφτής συνήθως) γλώσσας στο δημόσιο χώρο. Παρότι η έρευνα του ΓΤ συνδέθηκε ιστορικά με τη μελέτη της διγλωσσίας και της πολυγλωσσίας σε συγκεκριμένες κοινότητες, με ιδιαίτερη εστίαση στη γλωσσική ποικιλότητα και την εθνογλωσσική βιωσιμότητα, πιο πρόσφατα έχει υπάρξει σαφής στροφή σε περισσότερο πειραματικές προσεγγίσεις που συμβολική σημασία των γραπτών μηνυμάτων σε σχέση με τους ευρύτερους λόγους που παράγονται και αναπαράγονται σε μία κοινότητα και αφορούν τοπικές ιεραρχίες. Αυτό το «δεύτερο κύμα» του ΓΤ μελετά το δυναμικό σημειωτικό τοπίο και την εθνογραφική ανάλυση γλωσσικού τοπίου εμφορείται από την έννοια της υπερποικιλότητας που θεωρείται πλέον ότι περιγράφει καταλλήλότερα το βαθμό της παρατηρούμενης γλωσσικής ποικιλότητας. Παράλληλα, η έρευνα στρέφεται επίσης στη μελέτη του σημειωτικού

τοπίου μέσω αφηγημάτων της ενσώματα βιωμένης εμπειρίας των δρώντων υποκειμένων και το ρόλο της επιτελεσματικότητας του σώματος στη διαδικασία ανασηματοδότησης του χώρου. Σε αντίθεση με το «πρώτο κύμα», όπου κυριάρχησαν οι δοκιμασμένες ποσοτικές μέθοδοι της παραδοσιακής κοινωνιολογίας της γλώσσας, το «δεύτερο κύμα» εκκινεί από την υπερποικιλότητα ως διαπιστώσιμο γεγονός και προϋποθέτει εθνογραφική προσέγγιση του λόγου που παράγεται στο δημόσιο χώρο.

- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Το μάθημα αυτό επιχειρεί μια συνολική προσέγγιση της μελέτης του ΓΤ ως σήμερα –μία εποχή κατά την οποία η σχετική έρευνα επαναπροσδιορίζεται και προχωρά ταχύτατα προς νέες, συχνά πειραματικές, κατευθύνσεις. Βασική του επιδίωξη είναι α) να εξοικειώσει φοιτητές/τριες κοινωνικών επιστημών με τη μελέτη του ΓΤ ως πεδίου γλωσσικής και ανθρωπολογικής έρευνας και β) να καταδείξει τη σημασία της ενδεικτικότητας (που έχει φιλοσοφικές καταβολές και έχει απασχολήσει συστηματικά τη γλωσσολογική και ανθρωπογλωσσολογική έρευνα) σε αυτό το πεδίο. Οι γνώσεις που αποκτούν οι εκπαιδευόμενοι/ες προάγουν την κατανόηση της γλώσσας ως σύνθετου φαινομένου με γνωσιακή και κοινωνική βάση, ενώ οι σχετικές δεξιότητες τους επιτρέπουν να αναλύουν με συστηματικό τρόπο όψεις της γλωσσικής παραγωγής στο δημόσιο χώρο. Απώτερος στόχος είναι η προετοιμασία κοινωνικών επιστημόνων που αντιλαμβάνονται την αγκίστρωση των κοινωνικών φαινομένων στην έννοια του λόγου, ως πρακτικής που συγκροτεί την κοινωνική πραγματικότητα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-070/>

## Ετερότητα και εκπαίδευση

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-074
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>- 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Έφη Πλεξουσάκη
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο χρησιμοποιεί την ανθρωπολογική προοπτική και μεθοδολογία για να εξετάσει πολιτισμικά ορισμένες εμπειρίες σχετικές με την εκπαίδευση, καθώς και το σχολείο ως πεδίο συγκρότησης και διαχείρισης της εθνοπολιτισμικής και θρησκευτικής διαφοράς. Θα διερευνηθούν οι εξής θεματικές: ο ρόλος του σχολείου στην υποδοχή και την ενσωμάτωση ξένων μεταναστών, πολιτικές, αντιλήψεις και πρακτικές σχετικά με την εκπαίδευση μειονοτήτων, διαπολιτισμικές συναντήσεις στο σχολείο, μορφές διαπραγμάτευσης της ατομικής και συλλογικής ταυτότητας σε σχέση με εκπαιδευτικές διαδικασίες, τρόπους χρήσης της εκπαίδευσης και του σχολείου από εθνοπολιτισμικούς «άλλους», το ρόλο που παίζει η εκπαίδευση στη ζωή μετακινούμενων ομάδων (πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο κ.λπ) και τις επιπτώσεις της σε πρακτικές όπως η γονεϊκότητα. Το σεμινάριο θα βασιστεί σε ασκήσεις στην επιτόπια έρευνα και στην εκπόνηση ατομικών και ομαδικών εργασιών.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται να αναπτύξουν την ανθρωπολογική προοπτική πάνω σε ζητήματα εκπαίδευσης και εθνοπολιτισμικής και θρησκευτικής διαφοράς σε σύγχρονες κοινωνίες.  
Πιο συγκεκριμένα αναμένεται:  
Να αναγνωρίζουν εκδοχές εθνικισμών και τη σχέση τους με την εκπαίδευση και το σχολείο  
Να διακρίνουν διαφορετικές πολιτικές διαχείρισης της εθνοπολιτισμικής και θρησκευτικής διαφοράς στο σχολείο σε σχέση με τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, και τους μετασχηματισμούς τους  
Να συλλέγουν πρωτογενές υλικό που αφορά μεταναστευτικές ομάδες και τη σχέση τους με την εκπαίδευση και το σχολείο.  
Να ερμηνεύουν εμπειρίες σχετικές με το σχολείο από τη σκοπιά μειονοτήτων και μεταναστών που εμπλέκονται σε εκπαιδευτικές διαδικασίες σε σύγχρονα εθνικά κράτη.  
Να αναγνωρίζουν το ρόλο και τις επιπτώσεις της εκπαίδευσης στην διαμόρφωση ατομικών και συλλογικών ταυτοτήτων.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-074/>

## Πηγές της ιστορίας της μεταπολίτευσης

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-081
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup> - 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 6<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Ελένη-Αργυρώ Κούκη
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο είναι έτσι οργανωμένο ώστε οι φοιτητές να έρθουν σε επαφή με όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος πηγών και να προβληματιστούν σχετικά με το πώς μπορούν να τις προσεγγίσουν. Μετά το πέρας του, στόχος είναι οι φοιτητές να μπορούν:
  - Να πλαισιώσουν ιστορικά ένα τεκμήριο.
  - Να σχολιάσουν κριτικά μία πηγή.
  - Να συγκρίνουν διαφορετικές πηγές και να εκθέσουν τις διαφορετικού τύπου πληροφορίες που αυτές προσφέρουν στον ερευνητή.
  - Να συνθέσουν μια σύντομη εργασία με βάση πρωτότυπο αρχειακό υλικό.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Σκοπός του σεμιναρίου είναι να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις πηγές για την ιστορία της Μεταπολίτευσης, εστιάζοντας στις νέες πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές πραγματικότητες που αναδύονται και παγιώνονται μετά την πτώση της Δικτατορίας της 21ης Απριλίου και μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1990. Ιδιαίτερα εξετάζονται ζητήματα όπως η αποχουντοποίηση και η αποκατάσταση της Δημοκρατίας, οι νέες μορφές κοινωνικής κινητοποίησης, οι νεανικές κουλτούρες κ.ά., με έμφαση στο πώς αυτά μπορούν να αναλυθούν μέσα από τις διαθέσιμες πηγές. Θα εξεταστούν ποικίλα είδη πηγών, όπως η νομοθεσία, ο Τύπος, τα οπτικοακουστικά αρχεία και οι προφορικές μαρτυρίες. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε πηγές που είναι ηλεκτρονικά προσβάσιμες.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-081/>

## Η ελληνική οικονομική σκέψη στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα

- Κωδικός μαθήματος: ΠΑ/Σ-082
- Τύπος μαθήματος: Επιλογής
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 3<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 6<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 6
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκοντος: Εμμανουήλ Αρκολάκης
- Περιεχόμενο μαθήματος: Η εργασία στο σεμινάριο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος εξετάζεται η διαδρομή μέχρι την οικονομική κρίση του 1929 και τις ερμηνείες, προτάσεις και πολιτικές των Ελλήνων οικονομολόγων. Στο δεύτερο μέρος του σεμιναρίου παρουσιάζονται και συζητούνται οι φιλελεύθερες, οι σοσιαλιστικές και οι κομμουνιστικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας μετά την κρίση και τον πόλεμο.
- Μαθησιακά αποτελέσματα: Πρόκειται για σεμινάριο που στόχο έχει να διερευνήσει τον ρόλο των Ελλήνων οικονομολόγων στη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής του ελληνικού κράτους κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Στόχος του οι φοιτητές του σεμιναρίου να εξοικειωθούν με τις βασικές οικονομικές έννοιες, τις διεργασίες σε ιστορικό πλαίσιο των οικονομικών πολιτικών και να έρθουν σε επαφή με οικονομικές έννοιες. Τέλος, να είναι σε θέση να αντιληφθούν την ιστορικότητα των οικονομικών σχέσεων και τον ρόλο που διαδραματίζουν συλλογικότητες και άτομα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-082/>

## Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

### Η σύγχρονη ευρωπαϊκή πόλη μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

|                                      |                |                       |
|--------------------------------------|----------------|-----------------------|
| • Κωδικός μαθήματος:                 | I-228          |                       |
| • Τύπος μαθήματος:                   | Επιλογής       |                       |
| • Επίπεδο μαθήματος:                 |                | Προπτυχιακό           |
| • Έτος σπουδών:                      | 4 <sup>ο</sup> |                       |
| • Εξάμηνο σπουδών:                   | 7 <sup>ο</sup> |                       |
| • Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): |                | 6                     |
| • Αριθμός διδακτικών μονάδων:        | 3              |                       |
| • Όνομα διδάσκοντος:                 |                | Γιάννης Γιαννιτσιώτης |

**Περιεχόμενο μαθήματος:** Στη διάρκεια του μαθήματος εξετάζουμε τις πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές αλλαγές που διαμόρφωσαν τη σύγχρονη ευρωπαϊκή πόλη του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα, η οποία στιγματίστηκε από τον Β' ΠΠ. Οι αλλαγές αυτές αφορούσαν τη δημογραφική αύξηση και τις μεταναστευτικές ροές, την περιφερειακή ανάπτυξη και τη μητροπολεοποίηση, το τέλος της εκβιομηχάνισης και την τριτογενοποίηση, τη μετατροπή της πόλης σε θέαμα μέσα από τις πολιτικές του πολιτισμού και τους αρχιτεκτονικούς νεωτερισμούς, την παγκοσμιοποίηση και το γενικευμένο περιορισμό του κρατικού μηχανισμού, τις νέες κοινωνικές ιεραρχίες και τις χωρικές τους εκφράσεις, τα νέα συλλογικά υποκείμενα (γυναίκες, νεολαία), την εργασία και τη σχολή, τις νέες αστικές πολιτικές διαχείρισης, ελέγχου και ανάπτυξης του χώρου και τις πολιτικές ρήξεις της περιόδου. Πέρα όμως από τις ασυνέχειες και τις τομές οφείλουμε να επισημάνουμε τις συνέχειες με τις προηγούμενες περιόδους, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι ο σημερινός ευρωπαϊκός αστικός ιστός έχει αλλάξει ελάχιστα από τον 19<sup>ο</sup> αιώνα ή το γεγονός ότι οι πολεοδομικές αντιλήψεις που κυριάρχησαν τη μεταπολεμική περίοδο χρονολογούνται από τη δεκαετία του 1930.

Θα επιμείνουμε ιδιαίτερα στις διαφορές μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών σε σχέση με τη διαμόρφωση του μεταπολεμικού αστικού τοπίου. Οι ευρωπαϊκές πόλεις μπορεί να δίνουν σήμερα μια αίσθηση ομοιογένειας, δείγμα μιας κοινής πορείας, όμως ανάλογα με τη γεωγραφική τους θέση και τις επιμέρους χρονικότητες των αλλαγών χαρακτηρίζονταν στο παρελθόν από αξιοσημείωτες διαφορές. Έτσι, στη Δυτική Ευρώπη, τις σκανδιναβικές χώρες, τον ευρωπαϊκό μεσογειακό νότο, την Ανατολική και Νότια Ευρώπη οι ρυθμοί αστικοποίησης και η σχέση τους με την οικονομική ανάπτυξη, οι αντιλήψεις για το ρόλο της αγοράς αλλά και του κράτους στη ρύθμιση του αστικού χώρου, οι πολιτικές που ασκήθηκαν για την αντιμετώπιση των αναγκών στέγασης, ο χαρακτήρας της μετανάστευσης και οι δημογραφικοί δείκτες - για να περιοριστούμε μόνο σε κάποιες από τις παραμέτρους που τις διαμόρφωσαν - κάθε άλλο παρά κοινές ήταν. Το πρόσφατο και απώτερο παρελθόν έχουν αφήσει τη δική τους σφραγίδα στην εικόνα τόσο των σύγχρονων ευρωπαϊκών μεγαλουπόλεων όσο και στο εκάστοτε εθνικό αστικό φαινόμενο.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες αποκτούν γνώσεις για τη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία με σημείο αναφοράς το αστικό φαινόμενο και την πόλη.

Εξοικειώνονται με τη βασική βιβλιογραφία για το ζήτημα της ευρωπαϊκής αστικοποίησης.

Αντιλαμβάνονται το γεγονός ότι το αστικό περιβάλλον που βιώνουν είναι προϊόν ποικίλων και πολυεπίπεδων μετασχηματισμών που έλαβαν χώρα στη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου.

Κατανοούν την κεντρική σημασία του χώρου στην οργάνωση των κοινωνικών σχέσεων μέσα από τις πολιτικές διαχείρισης του.

Αναγνωρίζουν την πολυπλοκότητα των ιστορικών φαινομένων και, στην προκειμένη περίπτωση, της αστικοποίησης και των πολιτικών οργάνωσης του χώρου στη διάρκεια του 20ού αιώνα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-228/>

## Έθνη και εθνικισμοί στο βαλκανικό χώρο (19<sup>ος</sup>-20<sup>ός</sup> αι.)

- Κωδικός μαθήματος: I-236
- Τύπος μαθήματος: Επιλογής
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 4<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 7<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 6
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκοντος: Χάρης Εξεργζόγλου

**Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα διερευνά τα ζητήματα που άπτονται της εμφάνισης του εθνικισμού και των εθνικών κρατών στα Βαλκάνια κατά τον 19<sup>ο</sup> και τις αρχές του 20<sup>ου</sup> αιώνα. Η προσέγγιση είναι συγκριτική και περιλαμβάνει όλες τις περιπτώσεις των εθνικών κρατών (Ελλάδα, Σερβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Αλβανία). Σε αντίθεση με τις περισσότερες ιστορικές εκδοχές που στηρίζονται στην βεβαιότητα της διαχρονικής ύπαρξης των βαλκανικών εθνών και θεωρούν την υπό εξέταση περίοδο ως το διάστημα στο οποίο οι εθνικές συνειδήσεις βγαίνουν από τη λανθάνουσα κατάσταση στην οποία βρίσκονταν και διεκδικούν τα δικαιώματά τους, ή ιστορική ερμηνεία του μαθήματος εκκινά από την υπόθεση ότι η εθνική ιδέα αποτελεί μεταγενέστερο ιστορικά φαινόμενο συνδεδεμένο με την δυτική νεωτερικότητα. Το μάθημα είναι οργανωμένο πάνω σε τρεις ενότητες. Η πρώτη ενότητα εξετάζει την διαδικασία επινόησης των εθνικών ταυτοτήτων στον βαλκανικό χώρο στη βάση των διαφορετικών επιρροών που ασκήθηκαν κυρίως από τον ευρωπαϊκό χώρο. Η δεύτερη ενότητα ασχολείται με το θέμα των εθνικών επαναστάσεων στον 19<sup>ο</sup> αιώνα. Η τρίτη ενότητα παρουσιάζει τον μετασχηματισμό του βαλκανικού χώρου και το πέρασμα από την οθωμανική αυτοκρατορική επικράτεια στα εθνικά κράτη. Το μάθημα επιχειρεί να συνδυάσει μια πολιτισμική με μια πολιτική ιστορική προσέγγιση αντιμετωπίζοντας τον εθνικισμό ως μια δύναμη εκσυγχρονισμού που θετικά ή αρνητικά μεταβάλλει τις προϋπάρχουσες μορφές ταυτότητας, κοινότητας και κοινωνικής οργάνωσης.

- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Οι φοιτητές εξοικειώνονται με την σύγχρονη και διεπιστημονική προσέγγιση της εμφάνισης του εθνικισμού και του εθνικού κράτους στα Βαλκάνια κατά τον 19<sup>ο</sup> και 20<sup>ο</sup> αιώνα. Θα αποκτήσουν μια σφαιρική και συγκριτική γνώση σχετικά με τους εθνικισμούς στον βαλκανικό χώρο και θα είναι σε θέση να κατανοήσουν την ιστορικότητά τους. Θα έρθουν σε επαφή με βασικές πηγές της εποχής και θα μάθουν να σκέπτονται κριτική σχετικά με τις βεβαιότητες που χαρακτηρίζουν την αντίληψη για τις εθνικές ταυτότητες.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-236/>

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-102
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Αιμίλιος Τσεκένης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Ενότητα 1: Συγγένεια, θεωρία της καταγωγής και ομάδες μονογραμμικής καταγωγής.

1. Συγγένεια: βασικές έννοιες. α. Σύντομη ιστορία του γνωστικού αντικειμένου. β. Βασικές έννοιες και συμβάσεις στην ανθρωπολογία της συγγένειας. γ. Γάμος. δ. Εγκατάσταση
2. Συγγένεια, θεωρία της καταγωγής και των ομάδων μονογραμμικής καταγωγής. α. Μια γενεαλογία του όρου «καταγωγή» στη βρετανική κοινωνική ανθρωπολογία. β. Τι είναι συγγένεια; γ. Τι είναι ένα 'σύστημα συγγένειας'; δ. Σχέσεις προσώπου με πρόσωπο και δομικές αρχές.

Ενότητα 2: Οι Nuer του Evans-Pritchard.

1. Evans-Pritchard και Nuer: λίγα λόγια για το έργο και τον συγγραφέα.
2. Πληθυσμιακή κατανομή και αγροτικές δραστηριότητες. α. Άνθρωποι και κοπάδια. β. Οικολογία Nuer. γ. Διαστάσεις της τοπικότητας.
3. Χώρος και χρόνος. α. Οικολογικός χρόνος, δομικός χρόνος. β. Χώρος και δομική απόσταση.
4. Οι Nuer ως αρχέτυπο των ομάδων μονογραμμικής καταγωγής και ο ορισμός της 'κατάτμησης'. α. Το πολιτικό σύστημα. β. Δομική ρευστότητα, βεντέτα και η έννοια της πολιτικής κατάτμησης. γ. Ένα παράδειγμα: το χωριό Konye.

Ενότητα 3: Το The Nuer και η ανθρωπολογική κοινότητα.

1. Εισαγωγικά.
2. Θεωρητικές στρεβλώσεις, αναλυτικές διαγραφές. α. Οι κανόνες, η «παράβασή» τους και τα παράδοξα της ιστορίας. β. Η πολιτική και δομική διάσταση της αγχιστείας. γ. Θείοι, κοπάδια και αρχηγοί.
3. Οικολογία, περιβάλλον και τρόπος παραγωγής. α. Γεωπολιτικό περιβάλλον και οικολογία. β. Οικολογία, ιστορία και τρόπος παραγωγής.
4. Αντικρουόμενες αναγνώσεις του The Nuer. α. Αρρενογονία, ομάδες μονογραμμικής καταγωγής και έδαφος ...πάλι. β. Αξίες, δομή και ανθρώπινη δράση.
5. Οι Nuer: 1980-2000. α. Αίμα, 'κοπάδια' και τροφή. β. Χρήμα, όπλα και χαρτί.

Ενότητα 4: Ιστορίες μαγγανείας: Από τα συστήματα σκέψης στην κοινωνική δομή.

1. Μαγεία, μαγγανεία: ζητήματα ορισμού. Marcel Mauss και Henry Hubert.
  2. Η μαγγανεία ως σύστημα σκέψης. α. Evans-Pritchard: «Η έννοια της μαγγανείας εξηγεί τα ατυχή γεγονότα», η: Πόσο (ορθο-)λογικοί είναι οι Azande και με ποιους όρους. β. Το «σφάλμα κατηγορήματος» (category mistake), ή: Μπορούμε εμείς να μπούμε στη θέση ενός Azande;
  3. Μαγγανεία, δομή και μετασχηματισμός: η μαγγανεία κάτω από το μικροσκόπιο της Σχολής του Μάντσεστερ. α. Εισαγωγικά: η Σχολή του Μάντσεστερ και ο Victor Turner. β. Στοιχεία κοινωνικής οργάνωσης Ndembu γ. Κοινωνικό δράμα I: Ο μαγεμένος από τον ανιψιό του Kahali Chandenda. δ. Αντί επιλόγου: ο Victor Turner, η Σχολή του Μάντσεστερ και η μελέτη της μαγγανείας στην Αφρική.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα εμβαθύνει τις γνώσεις που απέκτησαν οι φοιτητές στο υποχρεωτικό μάθημα: Εισαγωγή στην Ανθρωπολογία της Αφρικής. Ωστόσο, το μάθημα είναι επιλέξιμο και από όσους δεν έχουν περάσει το υποχρεωτικό μάθημα στις εξετάσεις αλλά και για όσους δεν το έχουν παρακολουθήσει.

Οι φοιτητές μιλούν σε επιλεγμένες κλασικές μονογραφίες της ανθρωπολογίας της (υποσαχάριας) Αφρικής οι οποίες, αφενός καθόρισαν για δεκαετίες τον ερευνητικό και θεωρητικό προσανατολισμό των αφρικανιστών και των κοινωνικών ανθρωπολόγων εν γένει· αφετέρου, πυροδότησαν γόνιμες συζητήσεις στις οποίες συμμετείχαν κοινωνικοί ανθρωπολόγοι, ιστορικοί, κοινωνιολόγοι, φιλόσοφοι, κτλ.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αποκτούν μια βαθύτερη κατανόηση του πώς συνδέονται οι κλασικές αυτές μελέτες – που αφορούν σε «μικρούς τόπους» – με τα «μεγάλα ζητήματα» που απασχολούν όχι μόνο την ανθρωπολογική κοινότητα αλλά τις ανθρωπιστικές επιστήμες γενικότερα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-102/>

## Πολιτισμός και πολιτική στη Σύγχρονη Ελλάδα

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-113
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Ευθύμιος Παπαταξιάρχης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το μάθημα αναπτύσσει παραπέρα ορισμένα ζητήματα που εξετάζονται στο μάθημα της «Ελληνικής Εθνογραφίας», δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις πολιτισμικές και κοινωνικές διαστάσεις των πολιτικών πρακτικών στη σύγχρονη Ελλάδα. Το μάθημα εστιάζει στη διαπραγμάτευση της ταυτότητας του κοινωνικού φύλου και της σεξουαλικότητας τόσο στον οικιακό όσο και στον εξω-οικιακό χώρο, στην αμφισβήτηση του κυρίαρχου κανονιστικού μοντέλου και στη συγκρότηση εναλλακτικών αντιλήψεων για τον εαυτό. Επίσης προσεγγίζει τις πολιτικές χρήσεις της συλλογικής ταυτότητας (τοπικής και εθνοτικής) και αναλύει τις επιπτώσεις του εθνικιστικού λόγου στη συγκρότηση της ανθρωπολογίας. Από την ίδια οπτική γωνία σχολιάζει τις διαδικασίες πολιτισμικής διαφοροποίησης στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία σε σχέση με το 'μεταναστευτικό' και το 'προσφυγικό' ενώ παράλληλα αναλύει την πολιτισμική λογική που διάπει τις πολιτικές της διαφοράς σε αυτό το πεδίο. Τέλος σχολιάζει τη διαπλοκή πολιτισμικών αντιλήψεων και κοινωνικών σχέσεων στο πεδίο του πολιτικού αναλύοντας διαφορετικούς τύπους πολιτικής κινητοποίησης, πολιτικών πρακτικών και πολιτικής οργάνωσης (πελατειακό σύστημα, «λαϊκισμός») που ιστορικά επικρατούν στον Ελλαδικό χώρο, κριτικά αναλύει το φαινόμενο του εθελοντισμού και το εναλλακτικό πρόταγμα της 'κοινωνίας πολιτών' και εξετάζει τις πολιτικές του δώρου και της αλληλεγγύης που αναπτύσσονται την εποχή της κρίσης.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το μάθημα επιδιώκει να προσφέρει μια εμπειριστατωμένη ανθρωπολογική εικόνα των πολιτισμικών βάσεων και κοινωνικών διαστάσεων του πολιτικού φαινομένου στη σύγχρονη Ελλάδα, με έμφαση σε πρωτότυπα εθνογραφικά κείμενα καθώς και στις ποικίλες θεωρητικές οπτικές τους. Ιδιαίτερο βάρος έχει η ανάδειξη της από τα κάτω προσέγγισης της πολιτικής συμπεριφοράς και η σφαιρική κατανόηση της πολιτικής ιδιαίτερα σε πεδία που εκτείνονται πέραν της κεντρικής πολιτικής σκηνής στον ελλαδικό χώρο.

<http://www.sah.aegean.gr/course/KA-113/>

## Ιστορία της Τεχνολογίας

- **Κωδικός μαθήματος:** ΔΣΧ ΠΟΛ-212
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Δέσποινα Καταπότη
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές αρχές της σύγχρονης φιλοσοφικής/θεωρητικής συζήτησης γύρω από την έννοια της τεχνολογίας καθώς και τις κύριες όψεις του τεχνολογικού φαινομένου (αλλά και των μετασχηματισμών του) από την προϊστορία έως τον 21ο αιώνα. Με το πέρας του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να αναγνωρίσουν διαχρονικά τον κρίσιμο ρόλο των κοινωνικο-πολιτικών σχέσεων και ιδεολογικών αλλαγών στην ενθάρρυνση και προώθηση νέων τεχνολογιών αλλά και να περιγράψουν με ακρίβεια τις συνθήκες εμφάνισης και ανάπτυξης της σύγχρονης ψηφιακής τεχνολογίας, υπογραμμίζοντας την αμοιβαία παραγωγική σχέση της με την επιστήμη και την ανταπόκρισή της σε νέα κοινωνικά πρότυπα και οικονομικό-πολιτικές ατζέντες.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Στο τέλος του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:
  - [1] Να αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές της σύγχρονης φιλοσοφικής σκέψης και θεωρητικής συζήτησης γύρω από την έννοια της τεχνολογίας.
  - [2] Να αναφέρουν με ακρίβεια τις κύριες όψεις του τεχνολογικού φαινομένου και των μετασχηματισμών του από την προϊστορία έως τον 21<sup>ο</sup> αιώνα.
  - [3] Να αναγνωρίζουν τον κρίσιμο ρόλο των κοινωνικο-πολιτικών σχέσεων και ιδεολογικών αλλαγών στην ενθάρρυνση και προώθηση νέων τεχνολογιών.
  - [4] Να περιγράφουν με ακρίβεια τη γένεση και ακμή της σύγχρονης ψηφιακής τεχνολογίας, υπογραμμίζοντας την αμοιβαία παραγωγική σχέση της με την επιστήμη και την ανταπόκρισή της σε νέα κοινωνικά πρότυπα και οικονομικό-πολιτικές ατζέντες.

[http://www.ct.aegean.gr/data/Examina/Examino1/greek/%CE%A0%CE%9F%CE%9B212\\_%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%A4%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%CF%82.pdf](http://www.ct.aegean.gr/data/Examina/Examino1/greek/%CE%A0%CE%9F%CE%9B212_%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%A4%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%CF%82.pdf)

## Ιστορική Γεωγραφία

- Κωδικός μαθήματος: ΓΕΩ-420
- Τύπος μαθήματος: Επιλογής
- Επίπεδο μαθήματος: Προπτυχιακό
- Έτος σπουδών: 4<sup>ο</sup>
- Εξάμηνο σπουδών: 7<sup>ο</sup>
- Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS): 5
- Αριθμός διδακτικών μονάδων: 3
- Όνομα διδάσκοντος: Γεώργιος Σιδηρόπουλος
- Περιεχόμενο μαθήματος: Η ιστορική Γεωγραφία είναι η κοινή γεωγραφία με τη βασική διαφορά ότι αυτή μελετά τον χώρο στο παρελθόν. Αρχικά, διερευνάται τι διαφοροποιεί ένα ιστορικό γεγονός από ένα γεωγραφικό. Πότε δηλαδή και υπο ποιές συνθήκες έχουμε "γεωγραφία", ώστε να καταστεί σαφές ποιά είναι τα αντικείμενα έρευνας της Ιστορικής Γεωγραφίας.  
Δεύτερη κατεύθυνση είναι η μεθοδολογική ανάλυση του «γεγονότος», της Ιστορικής Γεωγραφίας με δύο σκέλη. Αρχικά είναι τα ιδιαίτερα εργαλεία της γεωγραφίας, ως κοινωνική επιστήμη αλλά κυρίως της γεωγραφίας (βασικά πεδία έρευνας, εργαλεία καταγραφής και ανάλυσης κλπ). Το δεύτερο σκέλος αναφέρεται στις ειδικές μεθόδους της Ιστορικής Γεωγραφίας.  
Η τρίτη κατεύθυνση αφορά την πληροφορία. Το υλικό της Ιστορικής Γεωγραφίας, διαφοροποιείται από αυτό της γεωγραφίας διότι είναι ιστορικό. Η ιστορική πληροφορία έχει μία σειρά από μεθοδολογικής φύσεως ιδιαιτερότητες. Που βρίσκεται ή μπορεί να θα βρεθεί, πως θα αποκωδικοποιηθεί, πως θα συμπληρωθούν οι απώλειες, πως τεκμηρώνεται.  
Στο μάθημα προσεγγίζονται οι πιο πάνω κατευθύνσεις μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα στη διάρκεια των διαλέξεων.

<https://geography.aegean.gr/pps/index.php?content=0&lesson=420>

## Όψεις της έννοιας του προσώπου (Μελανησία, Αφρική)

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-001
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Αιμίλιος Τσεκένης

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο χωρίζεται σε πέντε θεματικές ενότητες. Πρώτη ενότητα: 'Πρόσωπο', 'εαυτός', 'άτομο'. Ορισμοί και αναλυτικές διακρίσεις. Επιχειρείται ο ορισμός των ακόλουθων εννοιών: 'πρόσωπο', 'εαυτός', 'άτομο'. Στόχος είναι να καταδειχθεί η ιστορικότητα και η κοινωνική προέλευση των κατηγοριών αυτών εφόσον δεν είναι έμφυτες αλλά πολιτισμικά/κοινωνικά προσδιορισμένες και υπόκεινται σε ιστορικούς μετασχηματισμούς.

Δεύτερη ενότητα: Πρόσωπο, συγγένεια, φύλο

Η υιοθέτηση της έννοιας του προσώπου από τους ανθρωπολόγους οδήγησε σε μια αναθεώρηση της αναλυτικής κατηγορίας της συγγένειας. Π.χ.: η εστίαση στον τρόπο που εννοιολογείται και συγκροτείται το πρόσωπο σε ποικίλες κοινωνίες οδήγησε από μια στατική, κανονιστική αντίληψη της συγγένειας στη συγγένεια ως πρακτική και διαδικασία. Από την άλλη, η εστίαση στο φύλο και τις ανταλλαγές άλλαξε την αντίληψη που είχαμε για το πρόσωπο και τον εαυτό στις αποκαλούμενες 'πρωτόγονες κοινωνίες'.

Τρίτη ενότητα: Πρόσωπο, τελετουργία/ανταλλαγή, φύλο.

Η τρίτη ενότητα αποτελεί μια συνέχεια της δεύτερης και έχει ως κοινό παρονομαστή την αναλυτική κατηγορία του φύλου. Εστιάζουμε στον τρόπο που συγκροτείται το έμφυλο πρόσωπο μέσω των τελετών μύησης και τις ανταλλαγές στην υποσαχάρια Αφρική και τη Μελανησία για να εντοπίσουμε τόσο τις διαφορές όσο και τις ομοιότητες ανάμεσα στο 'αφρικανικό' και το 'μελανησιακό' πρόσωπο. Αυτό μας επιτρέπει, μεταξύ άλλων, να αντιπαραθέσουμε δυο ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της τελετουργίας και να δείξουμε ότι η θεωρητική κατεύθυνση που υιοθετεί ο ανθρωπολόγος επηρεάζει και τον τρόπο που ορίζει το αντικείμενο της μελέτης του.

Τέταρτη ενότητα: Πολιτισμικές συναντήσεις: το 'πρόσωπο', το 'δρών' και το 'άτομο' στα ιστορικά τους συμφραζόμενα.

Στην τέταρτη ενότητα τοποθετούμε το 'πρόσωπο' και τον 'εαυτό' στα ιστορικά τους συμφραζόμενα για να διερευνήσουμε πώς μετασχηματίστηκαν και μετασχηματίζονται μέσα από τις ιστορικές εμπειρίες του υπερατλαντικού δουλεμπορίου, της αποικιοκρατίας και της οικονομίας της αγοράς που πλήττουν της πρώην Ευρωπαϊκές αποικίες στην υποσαχάρια Αφρική και στη Μελανησία.

Πέμπτη ενότητα: Πρόσωπα, άνθρωποι και ζώα: προς μια αναθεώρηση του δίπολου φύση/πολιτισμός.

Η πέμπτη ενότητα διερευνά τις σχέσεις ανάμεσα στην έννοια του προσώπου και τη διάκριση άνθρωποι/ζώα. Εξετάζει ειδικότερα τις ανθρώπινες δραστηριότητες – όπως

το κυνήγι – κατά τις οποίες οι διαφορές μεταξύ ανθρώπου ζώου γίνονται δυσδιάκριτες. Ποιες είναι οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες δύναται ο άνθρωπος να πάρει τη θέση ενός ζώου και ένα ζώο να φέρει κάποιες που συνήθως προσιδιάζουν στο (ανθρώπινο) πρόσωπο; Τι συνέπειες έχει αυτό πάνω στους τρόπους που εννοιολογείται η διάκριση φύση/πολιτισμός; Θα αντλήσουμε εθνογραφικά παραδείγματα από την Νότια Αμερική, τη Βόρεια Αμερική και τη Σιβηρία.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Το σεμινάριο εισάγει τους φοιτητές σε μια βασική αναλυτική κατηγορία της κοινωνικής ανθρωπολογίας η ιδιαιτερότητα και η ευρετική δύναμη της οποίας έγκειται στο γεγονός ότι συνδέεται άρρηκτα με άλλες – εξίσου θεμελιώδεις – αναλυτικές κατηγορίες όπως: το φύλο, τη συγγένεια, την τελετουργία, το σώμα, κτλ.

Επιπλέον, οι φοιτητές έρχονται αντιμέτωποι – και εξοικειώνονται – με το γεγονός ότι η ιδέα που σχηματίζουμε για τον ‘εαυτό’ δεν είναι έμφυτη αλλά πολιτισμικά, κοινωνικά και ιστορικά οριζόμενη.

Οι φοιτητές αποκτούν, μέσα από μια διαπολιτισμική ματιά, τα εργαλεία που θα τους επιτρέψουν να προσεγγίσουν κριτικά τις παραδοχές που καθορίζουν την κοσμοαντίληψη τους και τις συνακόλουθες πρακτικές. Τέλος, οι συμμετέχοντες αποκτούν γνώσεις γύρω από τα επιστημολογικά ζητήματα που εγείρει το ανθρωπολογικό εγχείρημα.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-001/>

## Αναπαραστάσεις της Ανατολής και του Ισλάμ στη Μεσαιωνική και Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-052
- **Τύπος μαθήματος:** Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιώργος Πλακωτός
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** το μάθημα εξετάζει τις σχέσεις Ευρώπης και ισλαμικής Ασίας, και διερευνά τη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής κυριαρχίας και τους όρους συγκρότησης του ευρωπαϊκού αναπαραστατικού και λογοθετικού συστήματος για τους ασιατικούς λαούς καλύπτοντας τη χρονική περίοδο από τις Σταυροφορίες μέχρι τις πρώτες ευρωπαϊκές αυτοκρατορίες τον 18<sup>ο</sup> αιώνα. Από την οπτική του έργου του E. Said *Οριενταλισμός* και των μεταποικιακών σπουδών το πλέγμα των ευρωπαϊκών αναπαραστάσεων θα μελετηθεί στη βάση σχετικών γραπτών και οπτικών πηγών,

όπως πραγματείες, διπλωματικές αναφορές, ταξιδιωτικά κείμενα, θεατρικά και λογοτεχνικά έργα, χαρτογραφικές απεικονίσεις.

- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να περιγράφουν βασικά υπό εξέταση ιστορικά φαινόμενα, να διακρίνουν μακροϊστορικές διαδικασίες αλλά και να εστιάζουν σε επιμέρους φαινόμενα, να διεξάγουν βιβλιογραφική έρευνα και να συγγράφουν εργασίες πάνω σε ένα ειδικευμένο ιστορικό ζήτημα, να αξιολογούν τις αλλαγές στην ιστορική οπτική, να αναθεωρούν παραδεδομένες ιστορικές κρίσεις, να αναγνωρίζουν τη συνθετότητα στην παραγωγή της ιστορικής γνώσης, να οργανώνουν το ιστορικό υλικό υπό την οπτική συναφών γνωστικών πεδίων και να κρίνουν τη σχέση της ιστορικής έρευνας με το παρόν.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-052/>

### Αστικός χώρος και τεχνολογίες του σώματος

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-075
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Γιαννακόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο/πρακτική άσκηση έχει ως βασικό του θέμα την αμφίδρομη, διαλεκτική σχέση συγκρότησης του αστικού χώρου και του έμφυλου, σεξουαλικού σώματος. Θα εξεταστούν οι κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις του χώρου, του φύλου και της σεξουαλικότητας και στη συνέχεια μελέτες που εστιάζονται στην διαπλοκή χώρου και σώματος. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις τεχνολογίες του σώματος με μια “διπλή” έννοια του όρου “τεχνολογία” δηλαδή αφενός στις σχέσεις εξουσίας εντός των οποίων συγκροτείται το σώμα, τη βιοπολιτική και αφετέρου στη σύγχρονη τεχνοβιοεξουσία. Τέλος, θα εξεταστεί πως οι αλλαγές στην τεχνολογία και ιδιαίτερα τα computers και τα κινητά τηλέφωνα δηλαδή ο εικονικός/δυνητικός χώρος επηρεάζουν την αντίληψή μας για το σώμα.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Να εξοικειώσει τους/τις φοιτητές/τριες με τις κυριότερες προσεγγίσεις στον αστικό χώρο και το σώμα και κυρίως την διαπλοκή χώρου, σώματος και σχέσεων εξουσίας. Επίσης, να τους/τις ασκήσει στην εθνογραφική έρευνα σε αυτά τα πεδία.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-075/>

## Ανθρωπολογία της φύσης

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-079
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4ο
- **Εξάμηνο σπουδών:** 7ο
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βενετία Καντσά
- **Περιεχόμενο μαθήματος:**
  1. Παρουσίαση μαθήματος
  2. Η στροφή προς μια Ανθρωπολογία της φύσης
  3. Η οντολογική στροφή στην ανθρωπολογία
  4. Η ενασχόληση με το περιβάλλον I: Φύση και πολιτισμός
  5. Η ενασχόληση με το περιβάλλον II: Κυνήγι και τροφοσυλλογή
  6. Ζώα I
  7. Ζώα II
  8. Φυτά και Μύκητες I
  9. Φυτά και Μύκητες II
  10. Μεθοδολογία έρευνας
  11. Αέρας
  12. Νερό
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Η ενασχόληση με τη φύση και οι σχέσεις των ανθρώπων με τα ζώα, τα φυτά, τη θάλασσα, τα ποτάμια και τις λίμνες υπήρξε ένα από τα κεντρικά σημεία ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια πληθαίνουν οι ανθρωπολογικές συζητήσεις για τη σχέση φύσης, πολιτισμού, ανθρωπίνων και μη ανθρωπίνων οντοτήτων ειδικά με αναφορά στην όλο και πιο έντονη επίδραση του ανθρώπινου παράγοντα στο περιβάλλον που τον/την περιβάλλει.  
Στόχος του μαθήματος είναι:
  - α) η γνωριμία με σύγχρονες ανθρωπολογικές προσεγγίσεις που ασχολούνται με τη φύση και το περιβάλλον,
  - β) η εστίαση σε συγκεκριμένα εθνογραφικά παραδείγματα που αφορούν τα ζώα, τα φυτά και τους μύκητες, το νερό, τους ιούς και τα βακτήρια,
  - γ) η εξοικείωση με εθνογραφικές πρακτικές και μεθοδολογίες που εμπλέκουν έρευνα σε μη ανθρώπινες οντότητες.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-079/>

## Borders, frontiers and migration

- **Course code:** ΠΑ/Σ-085
- **Type of Module/Course:** Elective
- **Level of Module/Course:** Undergraduate
- **Year of Study:** 3<sup>o</sup>- 4<sup>o</sup>
- **Semester:** 7<sup>o</sup>
- **ECTS Units:** 7,5
- **Teaching Units:** 3
- **Name of Lecturer:** E. Petridou, P. Topali, E. Tsekenis
- **Course Outline:** The course consists of three seminars all of which explore aspects of the creation of borders and the constitution of cultural difference:
  - a) Regimes of mobility: Visual representations of borders and refugees in Greece during the financial “crisis”.
  - b) Material practices as political sites in the constitution of borders: the case of Lesbos Island during the ‘refugee crisis’ in 2015-17.
  - c) ‘Tribes’, frontiers and locality: examples from West Africa
- **Learning outcomes:** The course is divided into three sections, each taught by a different instructor. Each section consists of an introductory presentation followed by student presentations and discussion. Through their participation in the course, students will be given the opportunity to a) produce creative and critical thinking in issues related to border formation and cultural difference, b) acquire better command of the English language gained through attending lectures, reading academic texts, participating in class discussions and doing oral presentations and c) acquire experience in oral (powerpoint) presentations and in writing English texts.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-085/>

## Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

### Το Μακεδονικό ζήτημα τον 20ό αιώνα

- **Κωδικός μαθήματος:** I-206
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Σπύρος Καράβας
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ιστορική θεώρηση του Μακεδονικού ζητήματος με κύριο άξονα τις ελληνικές πολιτικές που προτάθηκαν ή και εφαρμόστηκαν στη Μακεδονία τόσο πριν όσο και μετά το 1913. Στο μάθημα εξετάζονται οι συνθήκες δημιουργίας του Μακεδονικού ζητήματος στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών και βαλκανικών ανταγωνισμών· οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές συνιστώσες του, σε συνδυασμό με την επαγγελία της απελευθέρωσης· οι πολιτικές ενσωμάτωσης και αφομοίωσης των αλλόγλωσσων πληθυσμών στο ελληνικό κράτος· η επινόηση της στρατηγικής του «ανύπαρκτου» ζητήματος.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Οι φοιτητές που παρακολουθούν τις διαλέξεις και μελετούν την ύλη μέσα από το παράδειγμα του Μακεδονικού ζητήματος αναμένεται 1ο να κατανοήσουν τη σημασία της χρονολόγησης, της αυθεντικότητας και του είδους των τεκμηρίων· 2ο να κάνουν τη διάκριση μεταξύ προπαγάνδας για εσωτερική χρήση και επιστημονικής προσέγγισης· 3ο να αποκτήσουν τη δυνατότητα θεώρησης του παρελθόντος απαλλαγμένης από τις πέδες της δημόσιας-αγοραίας ιστορίας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/i-206/>

## Ανθρωπολογία των φύλων

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-122
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Κώστας Γιαννακόπουλος
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Φεμινισμός/-οί και ανθρωπολογία/κοινωνικές επιστήμες: το ζήτημα της σχέσης κοινωνικών κινημάτων, κοινωνικής θεωρίας και «επιστήμης». Από την ανθρωπολογία των γυναικών στην ανθρωπολογία των φύλων: σύγχρονα θεωρητικά ρεύματα. Το ζήτημα της έμφυλης διαφοράς: φύση:γυναίκα/πολιτισμός:άνδρας; Βιολογικό/κοινωνικό φύλο (sex/gender), σεξουαλικότητα, αναπαραγωγή, συγγένεια. Φύλο και σχέσεις εξουσίας: ανδρική εξουσία και γυναικεία αντίσταση, ανδρισμός και εξουσία. Το φύλο ως μεταφορά: το φύλο ως τρόπος νοηματοδότησης και νομιμοποίησης των κοινωνικών σχέσεων και σχέσεων εξουσίας πέρα από το φύλο. Φύλο, σεξουαλικότητα και αναστοχαστική ανθρωπολογία: έμφυλες, σεξουαλικές ταυτότητες και διυποκειμενικότητα στην ανθρωπολογική έρευνα και γραφή.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Να εξοικειώσει τους φοιτητές/-τριες με τις κυριότερες ανθρωπολογικές προβληματικές για το φύλο και με τη χρήση του φύλου ως εργαλείο προβληματισμού για ευρύτερα ζητήματα που απασχολούν την ανθρωπολογία, όπως η σχέση μεταξύ του βιολογικού και του κοινωνικού/πολιτισμικού και οι σχέσεις εξουσίας.

<http://www.sah.aegean.gr/course/ka-122/>

## Ανθρωπολογία της γέννησης και του θανάτου

- **Κωδικός μαθήματος:** KA-125
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βενετία Καντσά

- **Περιεχόμενο μαθήματος:**

1. Παρουσίαση του μαθήματος
2. Η γέννηση κι ο θάνατος ως διαβατήριες τελετές
3. Γέννηση κι αναπαραγωγή στην ανθρωπολογία
4. Το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τον θάνατο
5. Πολιτικές της αρχής και του τέλους της ζωής
6. Ο τοκετός στο σπίτι στην Ινδία
7. Η γέννηση ως επιχείρηση στις ΗΠΑ
8. Η εκταφή των οστών στους Μερίνα της Μαγαδασκάρης
9. Η καύση των νεκρών στο Βαρανάσι της Ινδίας
10. Μεταμοσχεύσεις οργάνων
11. Πλακούντας και βλαστοκύτταρα
12. Κρυοσυντήρηση και κρυογονική

- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Η γέννηση όπως κι ο θάνατος αποτελούν κομβικά πεδία ανθρωπολογικής ενασχόλησης στο βαθμό που οι πρακτικές, τελετουργίες, συμβολισμοί και νοήματα που συνδέονται με την αρχή και το τέλος της ανθρώπινης ζωής συγκροτούν πρόσφορο πλαίσιο ανάλυσης του προσώπου, των κοινωνικών σχέσεων, της φύσης και του πολιτισμού.

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η ανθρωπολογική προσέγγιση της γέννησης και του θανάτου μέσα από τη γνωριμία με συγκεκριμένα εθνογραφικά παραδείγματα.

Εξετάζοντας προγενέστερες ανθρωπολογικές προσεγγίσεις όπως, για παράδειγμα, οι γενέθλιες πρακτικές των Mahajanga και τα ταφικά έθιμα των Merina στη Μαγαδασκάρη, μέχρι πιο πρόσφατες που ασχολούνται με τις πολιτικές της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής και τη θανατοπολιτική ή τη ζωή των εμβρύων και το θάνατο των κυττάρων στις ΗΠΑ το σεμινάριο στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητριών/ών με τη πολυπλοκότητα των πολιτισμικών, ιστορικών και πολιτικών παραμέτρων που σηματοδοτούν, πλαισιώνουν και διαμορφώνουν την έναρξη και τη λήξη αυτού που ορίζεται ως ζωή.

<http://www.sah.aegean.gr/course/KA-125/>

## Η Κριτική Θεωρία της Σχολής της Φρανκφούρτης

- **Κωδικός μαθήματος:** Φ-472
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βίκυ Ιακώβου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Μετά από δύο εισαγωγικές διαλέξεις για το εγχείρημα της Κριτικής Θεωρίας, το μάθημα εστιάζει στις ακόλουθες θεματικές: α) Το πρόβλημα της αυθεντίας στην αστική εποχή· β) Αντισημιτισμός, ναζισμός, ολοκαύτωμα· γ) Πολιτιστική βιομηχανία· γ) Πρόοδος και/ή βαρβαρότητα στην ιστορία.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα πρέπει είναι σε θέση να εκθέτουν και να εξηγούν την έννοια της κριτικής θεωρίας όπως την επεξεργάστηκαν οι κυριότεροι εκπρόσωποι της Σχολής της Φρανκφούρτης, να παρουσιάζουν τις κυριότερες αρθρώσεις της διάγνωσής τους για τη νεώτερη και σύγχρονη εποχή αλλά και να αναδεικνύουν τις διαφορές μεταξύ των επιμέρους προσεγγίσεων

<http://www.sah.aegean.gr/course/F-472/>

## Θερινή πρακτική άσκηση

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-023
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Γιώργος Πλακωτός (Συντονισμός)
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Η Πρακτική Άσκηση περιλαμβάνει 3 στάδια:
  1. Γνωριμία με την Θερινή Πρακτική Άσκηση και επιλογή Φορέα:
    - ο Συμμετοχή φοιτητών στη συνάντηση ενημέρωσης από τον επιστημονικό υπεύθυνο της Θερινής Πρακτικής Άσκησης.
    - ο Υποβολή αίτησης συμμετοχής
    - ο Εγγραφή στο σύστημα ΑΤΛΑΣ
    - ο Αναζήτηση θέσεων από τους υποψήφιους ασκούμενους και επιλογή φορέα σε συνεργασία με το Γραφείο Σταδιοδρομίας & Πρακτικής Άσκησης
  2. Εκπόνηση Πρακτικής Άσκησης
    - ο Υπογραφή Σύμβασης μεταξύ Φοιτητή-Φορέα-ΕΛΕ Πανεπιστημίου. Επιλογή επιβλέποντα/πουσας καθηγητή/τριας με βάση το αντικείμενο της Πρακτικής
    - ο Απόκτηση αριθμού ασφαλισμένου & άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού για την καταβολή αμοιβής
    - ο Ένταξη στην εργασιακή δομή του Φορέα
    - ο Συμπλήρωση ερωτηματολογίου για την αξιολόγηση του προγράμματος
    - ο Υπογραφή βεβαίωσης από το φορέα για το διάστημα απασχόλησης.
  3. Εξέταση & Ολοκλήρωση Διαδικασιών
    - ο Σύνταξη λεπτομερούς αναφοράς γύρω από το είδος εργασίας στον Φορέα. Ζητείται επίσης να συμπεριληφθεί και η γνώμη του/της φοιτητή/ήτριας κατά πόσο το πρόγραμμα μαθημάτων του Τμήματος τον/τη βοήθησε στην εργασία του/της
    - ο Συνεργασία με τον επιβλέποντα, διόρθωση αναφοράς
    - ο Καταβολή αμοιβής Πρακτικής Άσκησης
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Το πρόγραμμα Θερινής Πρακτικής Άσκησης στοχεύει να γνωρίσει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες του τμήματος επαγγελματικούς χώρους στους οποίους χρησιμοποιούνται τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εντάσσονται ως εργαζόμενοι/ες σε ιστορικά αρχεία, σε ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα, σε βιβλιοθήκες, σε μουσεία, σε οργανισμούς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών (τοπική αυτοδιοίκηση, οργανώσεις όπως ΚΕΘΕΑ, ΟΚΑΝΑ, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες κ.ά.) για ένα ορισμένο διάστημα.

### Φιλοξενία και πολιτισμική διαφοροποίηση

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-043
- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/ Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Ευθύμιος Παπαταξιάρχης
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Το σεμινάριο εστιάζει στην εμπειρία της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης των τελευταίων δεκαετιών μέσα από την έννοια της 'φιλοξενίας'. Η φιλοξενία αντιμετωπίζεται ως ημική κατηγορία που οργανώνει την πολιτισμική παραγωγή της διαφοράς στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία και διερευνάται ως προς τις πολλαπλές της μορφές, την αντιφατική της συγκρότηση γύρω από τη σχέση της ξενοφιλίας με τη ξενοφοβία και την ιεραρχική της δομή. Το σεμινάριο εξετάζει την κατασκευή του «ξένου», τα διαφορετικά είδη φιλοξενίας καθώς και τη σχετικότητα στην αντιμετώπιση του ξένου που συνεπάγεται η φιλοξενία. Επίσης διερευνά τους πολλαπλούς τρόπους προσέγγισης του φαινομένου της φιλοξενίας.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Στο σεμινάριο για τη φιλοξενία οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με τις θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που εγείρει η μελέτη της στάσης μας απέναντι στην ετερότητα του «άλλου» -ιδιαίτερα του μετανάστη και του πρόσφυγα- μέσα από το παράδειγμα μιας καθημερινής πρακτικής όπως είναι η φιλοξενία. Οι συμμετέχοντες καλούνται να συμμετάσχουν σε μια άσκηση «από-οικείωσης», δηλαδή κριτικού αναστοχασμού πάνω σε διαστάσεις της κοινωνικότητας που τους είναι ιδιαίτερα οικείες. Παράλληλα εμβαθύνουν σε ένα ζήτημα μεγάλης κοινωνικής και πολιτικής σημασίας όπως είναι το μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα.

### Πάθη και πολιτική στη νεότερη και σύγχρονη πολιτική φιλοσοφία

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-062

- **Τύπος μαθήματος:** Πρακτική άσκηση/Σεμινάριο
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 3<sup>ο</sup>-4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκουσας:** Βίκυ Ιακώβου

- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Ποιος είναι ο ρόλος των παθών (ή, με πιο σύγχρονη ορολογία, των συναισθημάτων) στην πολιτική; Πώς σχετίζονται η εξουσία, το κοινωνικό συμβόλαιο και ο νόμος με τα πάθη; Υπάρχουν πάθη που ιδιάζουν σε συγκεκριμένα πολιτεύματα και είναι ασύμβατα με άλλα; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που πραγματεύεται, ενίοτε με τρόπο έμμεσο, μέρος της νεότερης και της σύγχρονης πολιτικής φιλοσοφίας.

Έπειτα από μια εισαγωγική διάλεξη σχετικά με αυτό που έχει χαρακτηριστεί επανεκτίμηση των παθών στη νεότερη πολιτική φιλοσοφία, θα εστιάσουμε στο πάθος του φόβου και θα μελετήσουμε σχετικά κείμενα.

- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Με την ολοκλήρωση του σεμιναρίου, οι φοιτητές/τριες θα πρέπει είναι σε θέση να εκθέτουν και να εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο νεότεροι και σύγχρονοι φιλόσοφοι και πολιτικοί στοχαστές θεματοποιούν τον ρόλο των παθών – και ειδικότερα του φόβου– στην πολιτική.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-062/>

## Greek history in European Perspective

- **Course Code:** ΠΑ/Σ-069
- **Type of Module/Course:** Elective
- **Level of Module/Course:** Undergraduate
- **Year of Study:** 3rd -4th
- **Semester:** 8th
- **ECTS Credits:** 7,5
- **Teaching Units:** 3
- **Name of Lecturers:** Haris Exertzoglou, Eleni Gara, Yannis Smarnakis

- **Course Outline:**
  1. Introductory lesson: Greek History – European History (Eleni Gara)
  2. Module I: Byzantium and the Medieval European World (Ioannis Smarnakis)
  3. Module II: Christian and Muslim Europe: the early modern experience (Eleni Gara)
  4. Module III: Nationalism and the Making of Modern Greece (Haris Exertzoglou)
- **Learning outcomes:** The course objectives are to provide students with a theoretical understanding of various aspects of Greek and European history and enable them to demonstrate the ability to analyze and interpret what they have learnt, orally through class presentations and in writing through essays.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-069/>

## Ιστορία και ιστορικό φιλμ

- **Κωδικός μαθήματος:** ΠΑ/Σ-080
- **Τύπος μαθήματος:** Επιλογής
- **Επίπεδο μαθήματος:** Προπτυχιακό
- **Έτος σπουδών:** 4<sup>ο</sup>
- **Εξάμηνο σπουδών:** 8<sup>ο</sup>
- **Αριθμός πιστωτικών μονάδων (ECTS):** 6
- **Αριθμός διδακτικών μονάδων:** 3
- **Όνομα διδάσκοντος:** Χάρης Εξερτζόγλου
- **Περιεχόμενο μαθήματος:** Η εργασία στο σεμινάριο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος εξετάζεται το οπτικό υλικό ως ειδικός τύπος αναπαράστασης που απαιτεί την δική του γλώσσα. Εξετάζεται επίσης η σχέση του υλικού αυτού με άλλες μορφές αναπαράστασης, περισσότερο οικείες στους ιστορικούς, όπως το έγγραφο καθώς και τα όρια του οπτικού υλικού στην ιστορική αναπαράσταση. Τέλος παρουσιάζεται η θέση του οπτικού πολιτισμού σε σχέση με την μνήμη και την δημόσια ιστορία.  
Στο δεύτερο μέρος του σεμιναρίου παρουσιάζονται και συζητούνται κύκλοι ιστορικών φιλμ και ντοκιμαντέρ που αφορούν συγκεκριμένα θέματα. Συγκεκριμένα θα παρουσιαστούν φιλμ με θέματα την αρχαιότητα, την αποικιοκρατία, Ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος, το Ολοκαύτωμα και ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος. Η συζήτηση θα αποσκοπεί στην ιστορικότητα της προσέγγισης του οπτικού μέσου και την σχέση της με ευρύτερες πολιτισμικές προσλαμβάνουσες. Η ίδια προσέγγιση ακολουθείται και για τα ιστορικά ντοκιμαντέρ τα οποία θα συζητηθούν στο σεμινάριο.
- **Μαθησιακά Αποτελέσματα:** Πρόκειται για σεμινάριο που στόχο έχει να διερευνήσει την σχέση της ιστορίας με μορφές του οπτικού πολιτισμού, όπως το ιστορικό φιλμ και το ιστορικό ντοκιμαντέρ. Στόχος του οι φοιτητές του σεμιναρίου να εξοικειωθούν με το είδος των ιστορικών αναπαραστάσεων που συνδέονται με το φιλμ, το ντοκιμαντέρ και την δύναμη της κινούμενης εικόνας. Να κατανοήσουν την επικοινωνιακή διάσταση αυτών των μέσων και της γλώσσας που χρησιμοποιούν καθώς και τις αξιώσεις αληθείας που προβάλλουν. Να εργαστούν πάνω σε οπτικό υλικό που έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις. Να εμβαθύνουν στην σχέση του οπτικού πολιτισμού με την πολιτισμική μνήμη και την σχέση της με την ιστορική συνείδηση και την χρήση του παρελθόντος. Τέλος, να είναι σε θέση να αντιληφθούν την ιστορικότητα του μέσου και την παροντικότητά του, την σχέση με συγκεκριμένες εποχές και πολιτισμικές προσλαμβάνουσες.

<http://www.sah.aegean.gr/course/pas-080/>

## **7. Θερινή Πρακτική Άσκηση**

**Επιστημονικός Υπεύθυνος: Γιώργος Πλακωτός**

**Συντονιστική Επιτροπή: Ελένη Γκαρά, Χαρίλαος Εξερτζόγλου, Έφη Πλεξουσάκη, Μαρία Σταματογιαννοπούλου**

Το πρόγραμμα Θερινής Πρακτικής Άσκησης στοχεύει να γνωρίσει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες του τμήματος επαγγελματικούς χώρους στους οποίους χρησιμοποιούνται τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εντάσσονται ως εργαζόμενοι σε ιστορικά αρχεία, σε ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα, σε βιβλιοθήκες, σε μουσεία, σε οργανισμούς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών (τοπική αυτοδιοίκηση, οργανώσεις όπως ΚΕΘΕΑ, ΟΚΑΝΑ, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες κ.ά.) για ένα ορισμένο διάστημα. Παράλληλα, μέσω της πρακτικής άσκησης επιδιώκεται να γίνει γνωστή σε συγκεκριμένους εργασιακούς χώρους, πέραν του στενά ακαδημαϊκού περιβάλλοντος, η ακαδημαϊκή ταυτότητα του Τμήματος και των αποφοίτων του.

Οι τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματος μπορούν να εργαστούν, αμειβόμενοι από το πρόγραμμα, τον Ιούλιο και τον Αύγουστο σε δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς. Στους φορείς που εδρεύουν στη Μυτιλήνη οι φοιτητές μπορούν να εργαστούν και κατά τη διάρκεια του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου. Η διάρκεια της άσκησης, τόσο τη θερινή όσο και τη χειμερινή περίοδο, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έναν (1) μήνα. Επιδίωξη του Τμήματος είναι να έχει τη δυνατότητα ένας μεγάλος αριθμός φοιτητών να συμμετάσχει μία τουλάχιστον φορά στην διάρκεια των σπουδών του στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2016-17 η Θερινή Πρακτική Άσκηση εντάσσεται στο πρόγραμμα σπουδών ως μάθημα επιλογής που αντιστοιχεί σε 6 πιστωτικές μονάδες.

*Το πρόγραμμα ξεκίνησε το ακαδημαϊκό έτος 2002-2003 και χρηματοδοτήθηκε αρχικά από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ) II (μέτρο 2.4., ενέργεια 2.4.2.) του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης για το διάστημα από 2002 έως 2005 και στη Β' Φάση του ίδιου Προγράμματος (2006-2008). Από το 2008-2009 η χρηματοδότηση της Πρακτικής Άσκησης από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο γίνεται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (ΕΣΠΑ 2007-2013).*

Κάθε έτος ο τμηματικός υπεύθυνος και τα μέλη της συντονιστικής επιτροπής της Θερινής Πρακτικής Άσκησης, σε συνεργασία με τους υπόλοιπους διδάσκοντες του Τμήματος, διερευνούν τις δυνατότητες συνεργασίας και τη διαθεσιμότητα διαφορετικών φορέων υποδοχής και συντάσσουν κατάλογο με τους φορείς στους οποίους μπορούν να ασκηθούν οι φοιτητές. Βασικά κριτήρια για την επιλογή των φορέων είναι η αξιολόγηση της συνεργασίας με τον εκάστοτε φορέα, το είδος των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται από αυτόν κατά την περίοδο της πρακτικής άσκησης, και η δυνατότητα των ασκούμενων να εξασφαλίσουν τα έξοδα διαμονής τους σε συγκεκριμένα μέρη.

Οι φορείς υποδοχής προσφέρουν την υλικοτεχνική υποδομή, τον χώρο εργασίας και το εξειδικευμένο προσωπικό για την εκπαίδευση, καθοδήγηση και εποπτεία των ασκούμενων φοιτητών.

## ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών και φοιτητριών που συμμετέχουν στην άσκηση γίνεται από τη συντονιστική επιτροπή. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές που έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε τουλάχιστον 18 μαθήματα.

Οι φοιτητές καλούνται να υποβάλλουν αιτήσεις συμμετοχής, επιλέγοντας κατά σειρά προτεραιότητας 3 φορείς στους οποίους επιθυμούν να ασκηθούν. Η κατάταξη των φοιτητών γίνεται καταρχήν με βάση το έτος σπουδών στο οποίο βρίσκονται (δίνεται προτεραιότητα στους τεταρτοετείς) και κατά δεύτερο λόγο με βάση την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης. Εφόσον υπάρχουν επαρκείς θέσεις άσκησης στους φορείς υποδοχής με τους οποίους συνεργάζεται το πρόγραμμα, γίνονται δεκτοί όλοι οι φοιτητές που υποβάλλουν αίτηση.

## ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ

Για κάθε φοιτητή που συμμετέχει στην άσκηση ορίζεται επιβλέπων καθηγητής, ο οποίος συνεργάζεται με τους φορείς υποδοχής προκειμένου να οριστούν συγκεκριμένες εργασίες για τους ασκούμενους. Κατά τη διάρκεια της άσκησης, οι φοιτητές εργάζονται υπό την καθοδήγηση εποπτών στους φορείς υποδοχής, οι οποίοι βρίσκονται σε συνεννόηση και συνεργασία με τους διδάσκοντες του Τμήματος. Στο τέλος της άσκησης, οι επόπτες συντάσσουν πρωτόκολλο αξιολόγησης για τον κάθε ασκούμενο.

Μετά το πέρας της άσκησης οι φοιτητές καταθέτουν στους επιβλέποντες Έκθεση, η οποία περιλαμβάνει: α) συστηματική καταγραφή του έργου που τους ανατέθηκε, β) αναφορά στις μεθόδους με τις οποίες εργάστηκαν, και γ) αυτοαξιολόγηση του έργου τους και συνολική αποτίμηση της άσκησης.

Η τελική αξιολόγηση της άσκησης γίνεται από τον επιβλέποντα καθηγητή, με βάση την έκθεση που υποβάλλει ο φοιτητής και το πρωτόκολλο αξιολόγησης που συντάσσεται από τον επόπτη στο φορέα υποδοχής.

## ΑΜΟΙΒΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Στο Πρόγραμμα Θερινής Πρακτικής Άσκησης προβλέπεται αμοιβή και ασφάλιση των ασκούμενων για την περίοδο απασχόλησης τους, η οποία καλύπτεται από το ΙΚΑ. Το κόστος της αμοιβής και της ασφάλισης καταβάλλεται από τον φορέα χρηματοδότησης.

Ιστότοπος της Θ.Π.Α: <http://www.sah.aegean.gr/proptychiakes-spoudes/therini-praktiki-askisi/>

## ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

**Συντονιστής:** Γιώργος Πλακωτός

Τηλ.: +30 22510 36343 E-mail: [gplakotos@sa.aegean.gr](mailto:gplakotos@sa.aegean.gr)

Γραμματεία: **Δάφνη Μοντεσάντου**

Τηλ.: +30 22510 36776, E-mail: [dmontesantou@aegean.gr](mailto:dmontesantou@aegean.gr)

**Γραφείο Πρακτικής Άσκησης**

<http://pa.aegean.gr>

#### ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Κέντρο επικοινωνιών Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 22510-36000, fax 22510-36099

Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & Ιστορίας:

Γραμματεία Προπτυχιακού 22510-36303 και 36323, fax 22510-36309

Γραμματεία Μεταπτυχιακού 22510-36331, fax 22510-36349

Εργαστήριο Υπολογιστών 22510-36315

Βιβλιοθήκη 22510-36030/1

Γραφείο Φοιτητικής Μέριμνας 22510-36109

Διεύθυνση Σπουδών 22510-36161

Γραφείο Συγγραμμάτων 22510-36114

Γραφείο Διασύνδεσης 22510-36117/8

Πρόγραμμα ERASMUS 22510-36165

Γραμματεία Τμήματος Περιβάλλοντος 22510-36200

Γραμματεία Τμήματος Γεωγραφίας 22510-36400

Γραμματεία Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας 22510-36350

Γραμματεία Τμήματος Επιστημών της Θάλασσας 22510-36800

Γραμματεία Τμήματος Κοινωνιολογίας 22510-36500